

Srebrni jubilej samoupravljanja

7. januarja je minilo 25 let, odkar so v kranjski Savi izvolili prvi 33-članski delavski svet, prvega v Sloveniji in drugega v državi. To je bil začetek delavskega samoupravljanja v naši republiki, ki je v četrto stoletja napravilo velik razvoj, se uveljavilo v naših družbenoekonomskih odnosih. Ob tem jubileju se je sedanjí delavski svet v Savi sestel na slavnostni seji, na kateri so spregovorili o dosedanjih uspehih v proizvodnji in samoupravljanju ter o nalogah v prihodnje.

Ko sedaj pregledujejo preho-

v ospredju vseh družbenih dogajanj, začeni s prvimi delavskim svetom, formiranjem upravnega odbora, s komisijami in odbori delavskega sveta do svetov ekonomskih enot. Ob uveljavljanju gospodarske in družbene reforme je Sava med prvimi izdelala akcijski program in med prvimi ustanovila temeljne organizacije združenega dela. Sredi leta 1972 so ustanovili prvi dve TOZD, ki so jima poldrugo leto kasneje priključili še dve. Z združitvijo s petimi delovnimi organizacijami v Sloveniji in Srbiji v minulemu letu pa so v

darda, medsebojnih odnosov in stopnje demokracije in pri zmanjševanju razlik med umskim in fizičnim delom ter med mestom in vasjo. Tudi rezultati, ki jih je dosegel kolektiv Save, ki ima najdaljšo tradicijo v samoupravljanju v naši republiki, so prepričljiv dokaz o vitalnosti in sposobnosti samoupravnega socialističnega družbeno-ekonomskega sistema.

Pomembno je tudi to, da se pomen samoupravljanja in politika neuvrščenosti vraščata globoko v zavest delovnih ljudi kot

DE DELAVSKA ENOTNOST

11. I. 1975 - ŠT. 1 - L. XXXII

čno pot, v Savi ugotavljajo, da so jih v prvem obdobju uveljavljanja samoupravnih načel ovirale spone administrativnega sistema, ki so zavirale samostojno poslovanje podjetja in razpolaganje s sredstvi za razširjeno reprodukcijo. Prav uvajanje samoupravljanja je terjalo hitrejšo sproščanje družbenih odnosov in zmanjševanje vpliva državne administracije na delo delovnih organizacij.

„Praksa je pokazala, da dejansko ne gre več brez sodelovanja delavcev pri odločanju. Samoupravni konflikti so nastajali vedno takrat, kadar so se stvari reševale za zaprtimi vrati in delavec ni bil pravilno informiran. Danes delavec ne dovoli druge poti reševanja, kot da aktivno sodeluje v vseh pomembnejših zadevah,“ je na slavnostni seji delavskega sveta poudaril predsednik sindikalne organizacije v Savi Mile Milivojevič.

Delavci Save in celotna delovna organizacija so bili vedno

Savi temeljito spremenili samoupravno organizacijsko strukturo. Ustanovili so 30 TOZD in ustrezno uredili položaj strokovnih služb.

Kolektivu Save je k 25-letnici samoupravljanja čestital tudi predsednik izvršnega sveta SRS Andrej Marinc. V svojem govoru na slavnostni seji delavskega sveta je med drugim dejal, da danes lahko gledamo na začetke delavskega samoupravljanja z večje časovne odmaknjenosti, kar nam omogoča, da realneje in zreleje ocenimo rezultate naše samoupravne socialistične skupnosti. Poudaril je, da smo enotni v oceni, da samoupravni socializem ni več eksperiment, ampak predstavlja sistem družbenih odnosov, ki so pokazali svojo življenjskost in opravili zrelostni izpit.

To po mnenju Andreja Marince najbolje potrjujejo rezultati, ki smo jih dosegli na področju razvoja proizvodnih sil, družbenega in osebnega stan-

Led še nekako, le s snegom je letošnja zima bolj skopa...

Foto: A. AGNIČ

edina možnost za sedanji in bodoči razvoj naše družbe. To sta pogoja za naše bodoče poti ter bitke za neodvisnost in družbeni razvoj. Prehojena pot in zavest najširših množic delovnih ljudi pa nam zagotavljata, kot je rekel Andrej Marinc, uspešen samoupravni socialistični razvoj tudi v prihodnje. —ik

KOMISIJA ZA PRESOJO SKLADNOSTI SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV SR SLOVENIJE

ugotavlja

v zvezi s tretjo točko priporočila o postopkih za realizacijo postavk iz resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1974 na področju delitev dohodka in osebnih dohodkov:

1. Poprečno povečanje cen življenjskih potrebščin v obdobju januar—december v primerjavi z decembrom 1973 znaša 11,8 odstotka.

2. Podpisniki tistih samoupravnih sporazumov za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki so uveljavili določilo o valorizaciji KOD v svojih samoupravnih sporazumih, lahko povečajo za obdobje januar—december 1974 skupni znesek kalkulativnih osebnih dohodkov (obrazec KOD — številka 017, oznake za mehanografijo — stolpec a), stolpec 8, največ za 11,8 odstotka

3. Podpisniki samoupravnih sporazumov, ki so v letu 1974 uveljavili samoupravni sporazum po zakonu o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke (Uradni list SR Slovenije, številka 26-234/73), pri izračunu dogovorjenih sredstev za osebne dohodke ne smejo uporabljati odstotka povečanja iz druge točke od dneva, ko uporabljajo novi samoupravni sporazum.

Ljubljana, 8. januarja 1975. leta

KOMISIJA ZA PRESOJO SKLADNOSTI SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV SR SLOVENIJE

V PRIZNANJE IN ZAHVALO

Za velike zasluge v revolucionarnem boju za uresničitev pravic in interesov delavskega razreda je VIII. kongres Zveze sindikatov Slovenije na predlog odbora za podelitev Zlatega znaka sprejel soglasno sklep, da se ta znak podeli tovarišem Francu Leskošku-Luki, Mihi Marinku in Ivanu Mačku-Matiji. Na samem kongresu pa zaradi zdravljenja tovariša Miha Marinko in Ivan Maček-Matija znaka nista mogla sprejeti, zato je predsednik RS ZSS Janez Barborič na prisrčni slovesnosti v Domu sindikatov v Ljubljani minuli torek izročil obema tovarišema to največje priznanje Zveze sindikatov Slovenije.

„Žal mi je“, je v priložnostnem nagovoru dejal tovariš Barborič, „da nista mogla prisostvovati našemu kongresu. Se posebej, ker bi takrat neposredno občutila iskreno navdušenje delegatov 600.000 slovenskih delavcev, ki so vam s tem

izrazili iskreno zahvalo za dolgoletni nesebični boj za interese praveh delavcev.“

„Utemeljite, ki jih je pripravil odbor za podelitev Zlatega znaka“, je nadaljeval tovariš Barborič, „ni treba posebej brati, saj sta vajina življenjska pot in delo vtkana v zgodovino slovenskega delavskega gibanja. Bila sta delavca med delavci, z njimi v predvojnih stvarkah in drugih bojih delavskega razreda; bila sta v prvih vrstah našega narodnoosvobodilnega boja. Z enako zavzetostjo in revolucionarnim žarom sta bila na čelu graditve naše socialistične države in družbe.“

Slovesni podelitvi so med številnimi družbenopolitičnimi delavci prisostvovali tudi tovariši Sergej Kraigher, Lidija Šentjurc, Mitja Ribičič, Franc Šetinc, Rudi Čačunovič in Janko Rudolf.

FRANC MLINAR:

Organizacija združene- ga dela Komunalno podjetje Ljubljana bo imela po združitvi petih delovnih skupnosti s področja kolektivne komunalne porabe 1200 zaposlenih, že letos pa naj bi znašala njena skupna realizacija 220 milijonov dinarjev. Bolj pomembno od tega pa je spoznanje, da bomo združeni porabnikom naših storitev nudili višji komunalni standard.

FRANC ISTENIČ:

Za praznik republike, 29. novembra lani, smo v »Tekstilindusu« odprli vrata novega prizidka v samskem domu, v katerem smo pridobili 100 novih ležišč za naše samske delavce. Odvalil se nam je kar precejšen kamen s srca...

SLAVKO LAMBERGAR:

Mislím, da je treba komunalna podjetja enkrat za vselej razbremeniti skrbi za iskanje sredstev in jih bolj usmeriti v pripravljane razvojnih nalog in vzdrževanje mestnega komunalnega omrežja.

Skladnejši razvoj

Delavci, zaposleni v ljubljanskih delovnih skupnostih s področja kolektivne komunalne porabe – Komunalno podjetje Ljubljana, Rast, Žale, Javna razsvetljava in Živilski trgi – so konec decembra s podpisom samoupravnega sporazuma združili svoje delo in sredstva v organizaciji združenega dela Komunalno podjetje Ljubljana. Združitev omenjenih komunalnih delovnih organizacij so narekemale smernice družbenega razvoja Ljubljane, ki so posebej poudarjale družbeni pomen komunalnih dejavnosti v našem glavnem mestu in njihove naloge, da pospešijo že začete procese svojega združevanja ter ustanovijo samoupravno komunalno interesno skupnost.

„Ob združitvi ste se odločili, da bo združevanje sredstev in dela potekalo postopoma in v več smereh. Kako ste si to zamislili?“

„Predvsem smo želeli, da bi z združitvijo uskladili razvojne načrte, začeli racionalneje izkoriščati gradbeno mehanizacijo, vozni park in druga delovna sredstva, pri čemer pa nismo nič manj pozornosti posvečali organizaciji skupnih služb in skupnemu razvoju družbenega in osebnega standarda zaposlenih v novi organizaciji združenega dela. Prezreti seveda ne kaže tudi združevanja sredstev za razširjeno reprodukcijo, na področju samoupravljanja pa pospešenega razvoja samoupravnih odnosov, ki jih bo mogoče uresničiti v združeni delovni organizaciji. Po vsem tem je osnovni cilj našega združevanja jasen: racionalnejše poslovanje, večja kvaliteta in povečan obseg komunalnih storitev v Ljubljani.“

„To pa verjetno niso vse prednosti, ki jih prinaša integracija?“

„Prav gotovo. Opozoriti bi želel na osnovne značilnosti komunalnega gospodarstva, ki se odražajo v tem, da neprekinjeno ustvarja temeljne materialne pogoje za življenje v mestu, pri tem pa opravlja javno službo posebnega družbenega pomena. Tako o njegovem obsegu, kakor organizaciji, ne nazadnje pa tudi o materialni osnovi na podlagi ustave odločajo porabniki in izvajalci komunalnih storitev. To, kar močno povezuje komunalne dejavnosti oziroma delovne organizacije s področja komunalnega gospodarstva, je njihova vloga in funkcija, ki se najbolj odraža v organizaciji komunalnih podjetij. Če ob tem analiziramo še dosedanj sistem organizacije komunalnih služb v Ljubljani, lahko ugotovimo, da smo doslej zagovarjali sistem samofinanciranja in specializacije komunalnih delovnih organizacij, z njimi pa tudi razvoj stranskih in dopolnilnih dejavnosti. Tak razvoj pa je imel mnogo slabih strani. Naposled smo prišli do zaključka, da bomo kos vsem pomanjkljivostim le z združevanjem komunalnih delovnih organizacij. Samo tako bo namreč komunalno gospodarstvo spet sposobno opravljati svoje odgovorne funkcije v razvoju Ljubljane.“

„Kaj vse je možno dati na „skupni imenovalec“?“

„Med komunalci ima, denimo, veliko skupnega urejanje okolja. Pri tem gre v prvi vrsti za asfaltiranje, čiščenje, vzdrževanje zelenih površin in za bodočo ureditev parkovnega sistema grobov. Podobno je pri urejanju stavbnih zemljišč, kjer imamo opravka z napravami skupne porabe: zelene površine, ceste, parkirišča in javna razsvetljava. Prav tako nam je javna razsvetljava potrebna pri prekopavanju cest, urejanje okolic zgradb povezuje med drugimi tudi projektiranje... Skupnega pa imamo komunalci še veliko.“

„Združena delovna organizacija bo zdaj poleg skupnega razvojnega načrta lahko izdelala tudi enoten sistem financiranja in upravljanja komunalnih dejavnosti v Ljubljani, ki smo ga zadnja leta pogrešali. Kako bo s tem?“

„Doslej smo v Ljubljani na področju kolektivne komunalne porabe imeli več različnih sistemov financiranja, moči smo drobili tudi v upravljanju, vse to pa se je še kako močno poznalo pri vzdrževanju komunalnih naprav. Če pa gledamo stvari v celoti, smo doslej posvečali največ pozornosti investicijam, precej manj pa smo skrbeli za vzdrževanje. Tako so nam z leti začele propadati nove zelene površine, javna razsvetljava, itd. Upamo, da bomo z novo združeno delovno organizacijo uspeli, da bosta tako investicijska politika kakor tudi vzdrževanje komunalnih naprav dobila enako veljavo in pomen.“

„Bi lahko podrobneje osvetlili razmere?“

„V Stražišču – predmestju Kranja, deset minut hoda od „Tekstilindusa“ – smo imeli že doslej dom za naše samske delavce. V sobah z eno ali dvema posteljama in v nekaj garsonjerah je prostora za 180 prebivalcev. Z novimi 100 ležišči pa so se stanovanjske zmožljivosti bistveno povečale. Ne gre samo za prostor, ležišča... V „Tekstilindusu“ zdaj dela kakih 2400 delavcev, kar je sicer za približno tisoč manj, kot je prej štel naš kolektiv, ko se še nismo modernizirali in nas ni ogrožalo pomanjkanje delavcev, vendar imamo približno 400 delavcev iz drugih republik in še številne iz oddaljenejših krajev Slovenije. V glavnem gre za samske delavce, boljše delavke, ker je treba povedati, da je dve tretjini našega kolektiva „ženskega“, ki smo jim dolžni zagotoviti streho nad glavo. Vsaj večini, če že ne vsem...“

„Sobe so lahko take ali drugačne...“

„Moram reči, da je naš samski dom opremljen kot hotel. Stanovalec mora sam prinesiti samo posteljnino. Dom ima centralno ogrevanje, manjše prostore za kuho, likanje...“

Nismo pozabili tudi na ureditev primernih prostorov za družabno in družbeno življenje, saj imajo prebivalci na voljo sobo s televizorjem in šahom, prostor pa je primeren tudi za sestanke, delo mladinske organizacije...“

Vsekakor je pomembno, da je v domu tudi obrat družbene prehrane – je odprtega tipa, saj

Samski pod streho!

Že nekajkrat je bilo slišati, da v kranjskem »Tekstilindusu« zelo skrbe za stanovanja svojih delavcev. Za zadnje novice s tega področja smo zvedeli v pogovoru s predsednikom sindikalne konference v »Tekstilindusu« Francem Isteničem.

„Za praznik republike, 29. novembra lani, smo imeli otvoritev novega prizidka v samskem domu, s katerim smo pridobili 100 novih ležišč za naše samske delavce,« je dejal. »In moram reči, da se nam je odvalil kar precejšen kamen s srca...“

se v njem hranijo tudi številni sosedje – potem je tam otroški vrtec, v katerem so večinoma Tekstilindusovi otroci, izpostava lekarni in v kratkem bo tudi banka, kar za naše delavce ni tako brez pomena, ker že dlje dobivamo osebne dohodke na hranilne knjižice.“

„Kako ste zbrali denar za gradnjo stoležiščenega prizidka?“

„Cena novogradnje je bila dobrih 600 starih milijonov, toliko pa se jih je tudi nabralo v skladu za stanovanja. Seveda pa je treba povedati, da odločitev pred dvema letoma ni bila lahka, saj je rezervacija vsega denarja za samski dom obenem pomenila, da bomo morali za nekaj časa zamrzniti kreditiranje individualne gradnje stanovanj. Seveda tisti, ki so računali na kredite, niso bili najbolj zadovoljni z odločitvijo, vendar sta razumnost in čut solidarnosti naposled prevladala.“

Prav zato sem rekel, da se nam je odvalil kamen s srca, ker je seveda res, da samski dom še zdaleč ne more biti rešitev – sploh pa ne edina – za zmanjševanje stanovanjskih težav naših delavcev. Zdaj je seveda zagorela zelena luč tudi za druge...“

„Kako je v Tekstilindusu možno dobiti stanovanjski kredit?“

„Imamo poseben pravilnik, ki določa pogoje za dodelitev kredita od enega do petih starih milijonov. Socialno šibki ga lahko dobe tudi brez soudeležbe. Moram reči, da naš odbor za stanovanjska vprašanja dela zelo temeljito in si vsak primer ogleda na terenu. Kolikor se le da, poskušamo pri dodeljevanju kreditov sodelovati z delovnimi organizacijami, kjer je zaposlen drugi zakonec naše družine, vendar je treba reči, da imamo v teh sodelovanjih zelo različne, kar nasprotujoče si izkušnje.“

„Ce se vrneva k samskemu domu... Je 280 ležišč v njem optimalno število?“

„Videti je, da bo za nas kar dovolj, saj v prihodnje ne nameravamo povečevati števila zaposlenih. Sicer pa je to problem vse gorenjske regije in ne samo nas. Izhod je v modernizaciji proizvodnje in pri stalnem iskanju tega izhoda smo se angažirali, kar se pač najbolje da.“

I. T.

„Z združevanjem delovnih organizacij s področja individualne komunalne porabe v Ljubljani smo želeli doseči predvsem optimalen razvoj naše grupacije. To pomeni, da smo hoteli ta razvoj uskladiti z drugimi delovnimi skupnostmi, ki opravljajo individualne komunalne storitve, seveda pa tudi z drugimi nosilci komunalne gradnje mesta. Naša integracija bo morala veliko bolj kot doslej prispevati k zagotavljanju količinsko večjih in bolj kakovostnih komunalnih storitev, k boljšemu poslovanju komunale, poenotenju tako imenovanih javnih služb ter k postopnemu izboljšanju delovnih razmer ter dvigu osebnega in družbenega standarda zaposlenih v združenih komunalnih kolektivih. Združeni bomo tudi hitreje razvijali neposredne samoupravne odnose med delavci znotraj delovnih skupnosti ter med organizacijami in potrošniki, ki bodo organizirani v komunalnih in v drugih samoupravnih interesnih skupnostih.“

„Kako bo mogoče doseči tako široko zastavljene cilje združevanja?“

„Že med pripravami na sklenitev samoupravnega sporazuma smo se zavedali, da bo moralo združeno podjetje skrbeti za celotno načrtovanje, gradnjo in vzdrževanje komunalnega omrežja v Ljubljani. V prvi fazi združevanja bo mogoče doseči le koordinacijo tega razvoja, medtem ko bo kasneje možno združiti razvoj in komunalno projektivo, hkrati pa bo nujno potrebna tudi skupna nabava in uporaba operativne mehanizacije. Uresničitev teh nalog bo

Prvi korak

Integracijski procesi v gospodarstvu posebnega družbenega pomena, kamor sodi tudi komunala, so precej časa capljali za dogajanje v preostalem gospodarstvu. Za to je bilo več razlogov – od zaprtosti in marsikje še močno očitne lastniške miselnosti do nazadovanja v kvaliteti poslovanja, pri posredovanju proizvodov in storitev, premajhne specializacije. Potrebo po združevanju v komunalnem gospodarstvu Ljubljane pa so razen tega narekovali še drugi razlogi, med njimi predvsem večanje komunalnih omrežij ter naraščanje števila potrošnikov. Ne nazadnje so združitev komunalnega gospodarstva v Ljubljani narekemale tudi bodoče samoupravne komunalne interesne skupnosti, predvsem pa njihova smiselna organizacija in metode dela. Tega so se v polni meri zavedali v štirih ljubljanskih delovnih organizacijah s področja individualne komunalne porabe – v Kanalizaciji, v Komunalni energetiki, v Mestnem vodovodu in v Plinarni – ki so se konec decembra odločile, da združijo svoje delo in sredstva v sestavljeni organizaciji združenega dela. Ob podpisu samoupravnega sporazuma smo za kratek pogovor o namenu te integracije zaprosili Slavka Lambergarja, direktorja Plinarne in predsednika iniciativnega odbora za združitev.

imela tako ekonomski kot politični učinek. Ekonomskega, ker bodo nastajali večji denarni prihranki, političnega pa v tem, ker občani in organizacije prav gotovo ne bodo imeli več toliko pripomb na naš račun, saj bodo komunalna izgradnja in rekonstrukcije obstoječih naprav bolje načrtovane in tudi usklajeno izvedene kot doslej.“

Da bi to delo teklo tako, kot smo si zamislili, bi se morala v uresničevanje razvoja načrtovanja, izgradnje in vzdrževanja komunalnega omrežja v našo sestavljeno delovno organizacijo čimprej vključiti PTT podjetja in Elektro Ljubljana. Preprosto zato, ker obe delovni organizaciji že gradita svoje omrežje, ki bi ga bilo treba priključiti k ostalemu ljubljanskemu komunalnemu sistemu. Doseči hočemo, da bi vsi udeleženci pri izgradnji in vzdrževanju mestnega komunalnega omrežja čimprej podpisali družbeni dogovor, s katerim bi naposled napravili red na tem, sicer izredno zahtevnem in nadvse občutljivem področju.

„Tako zastavljen razvoj in vzdrževanje naprav na področju individualne komunalne porabe v Ljubljani bo mogoče doseči le z jasno določenimi viri sredstev za razširjeno reprodukcijo.“

„Vsekakor. V združenem podjetju bomo sičersustanovili interno banko, ki bo združevala vsa razpoložljiva sredstva podpisnic našega samoupravnega sporazuma in jih usmerjala tja, kjer bodo najbolj potrebna, toda naloge sestavljene organizacije združenega dela za individualno komunalno porabo v Ljubljani bodo sčasoma postale tako velike, da se bomo morali tako v mestu kot v samoupravnih interesnih skupnostih v občinah ter v krajevnih skupnostih dogovarjati o povečanju sredstev.“

-iv

Letošnji Kraigherjevi nagrajenci

V ponedeljek, 6. januarja, so v Klubu poslancev v Ljubljani podelili letošnje Kraigherjeve nagrade. Ob navzočnosti številnih slovenskih vodilnih gospodarstvenikov in družbenopolitičnih delavcev — med njimi so bili tudi člana sveta federacije Miha Marinko in Franc Leskošek-Luka, predsednik skupščine SRS dr. Marjan Breclj, član predsedstva SRS Tone Bole, predsednik zbora republik in pokrajini Skupščine SFRJ Zoran Polič, predsednik Izvršnega sveta Slovenije Andrej Marinc in predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Janez Barborič — sta predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič in predsednik komisije za podelitev nagrad Borisa Kraigherja Štefan Nemeč podelila letošnje nagrade Francu Hvalecu, direktorju OZD Zlatorog iz Maribora, Milici Ozbič, direktorici kombinata Planika iz Kranja, Jožu Vonti, generalnemu direktorju proizvodnega in trgovskega podjetja Tekstil v Ljubljani ter Franju Mohorčiču, tehničnemu direktorju Železarne Ravne. Letošnjo Kraigherjevo nagrado je dobil tudi pokojni direktor Tovarne elektrotermičnih aparatov Eta iz Cerkna Stanko Mervic.

Franc Hvalec, dipl. inž. kemije, glavni direktor OZD Zlatorog iz Maribora, je dobil visoko priznanje za organizacijo in vodenje podjetja v letih 1964 do 1974.

Franc Hvalec se je po končanem študiju leta 1951 zaposlil v Kmetijskem znanstvenem zavodu v Mariboru. Do prihoda v Zlatorog je delal na različnih delovnih mestih v mariborski Tekstilni tovarni. Poleg svojega dela je aktiven družbenopolitični delavec. Med številnimi funkcijami, ki jih opravlja, je med drugim tudi predsednik izvršilnega odbora Zavarovalnice Maribor, predsednik Izvršilnega odbora jugoslovanskega poslovnega združenja SIKO, predsednik komisije za varstvo okolja itd. Je tudi poslanec zveznega gospodarskega zbora.

Tovariša Franca Hvaleca je za nagrado predlagal zbor delegatov OZD Zlatorog. Tovariš Hvalec je na svojem delovnem mestu pristopil k temeljitim spremembam v organizaciji in poslovanju. Uvedene so bile moderne metode poslovanja, obračun proizvodnje po direktnih stroških, marketing, uvedena uporaba računalnika, ustanovljen je bil lasten razvojni tehnični inštitut. Prav to reorganizacijo je Zlatorog količinsko povečal proizvodnjo v zadnjih desetih letih kar za trikrat, vrednost proizvodnje in celotni dohodek pa sta v tem času porastla za 15-krat. Število zaposlenih se je podvojilo. Tako je Zlatorog danes v milarsko-kozmetični grupaciji kemične industrije Jugoslavije po vrednosti realizacije ne drugem mestu, sicer pa je največji proizvajalec kozmetike.

Milica Ozbič, dipl. eoc., je direktorica kombinata Planika iz Kranja od leta 1959. V Ljubljani je končala ekonomsko fakulteto in se

najprej leta 1955 zaposlila v kranjski Iskri. Od leta 1956 naprej pa je zaposlena v Planiki.

Milica Ozbič je aktivna družbenopolitična delavka v občini, republiki ter v različnih organih zvezne in republiške gospodarske zbornice; med drugim je predsednica koordinacijskega odbora za sodelovanje s tujino pri GZS in predsednica sveta za Industrijo obutve v poslovni interesni skupnosti CENTROTEKSTIL v Beogradu.

Pod njenim vodstvom je dosegla Planika v letih 1970 do 1973 svoj največji vzpon in je postala ena izmed vodilnih organizacij v obutveni industriji Slovenije in Jugoslavije. Ustvarjeni dohodek na zaposlenega in stopnja akumulacije sta v Planiki skoraj za polovico višja od poprečja obutvene industrije v Jugoslaviji. Poslovni sklad Planike se je v zadnjih letih povečal za 3,5-krat, število zaposlenih pa skoraj za polovico. Na pobudo tovarišice Ozbičeve je Planika izdelala svoj perspektivni razvojni program in uvedla reorganizacijo poslovanja. Prav tako ima direktorica Planike zasluge za reorganizacijo podjetja in za uvajanje moderne tehnologije dela, za šolanje čevljarjskih strokovnjakov in za ekspanzijo podjetja in celotne jugoslovanske obutvene industrije na mednarodno tržišče.

Prav zaradi teh in še številnih drugih zaslug so Milico Ozbič za nagrado predlagale družbenopolitične organizacije in delavski svet Planika ob sodelovanju vseh v kombinat združenih TOZD.

Jože Vonta, dipl. politolog, je od leta 1971 generalni direktor proizvodnega in trgovskega podjetja Tekstil v Ljubljani.

Najprej se je izučil za trgovskega pomočnika, bil je aktiven udeleženec NOB, po letu 1947 pa je bil tajnik trgovskega podjetja NAVOD Rakek, potem sekretar podjetja COLOR Medvode. Bil je tudi direktor Bombažne tkalnice Vižmarje, po diplomu na visoki šoli za politične vede v Ljubljani pa je postal direktor proizvodno-trgovskega podjetja Tekstil.

Svoje organizacijske in vodstvene sposobnosti je tovariš Vonta uveljavil že mnogo prej, in to kot direktor Bombažne tkalnice Vižmarje, kjer je uvedel novo organizacijo ter novo proizvodnjo tkanin iz čistih sintetičnih vlaken in je tako ta tovarna prva začela izdelovati tkanine za obleke iz te surovine. Tovariš Vonta je med drugim tudi uspešno vodil sanacijo Tekstilne tovarne Medvode, kar je kasneje privedlo do združitve obeh organizacij. Kot gospodarstvenik in strokovnjak je tovariš Vonta sodeloval tudi pri saniranju drugih delovnih organizacij, tako v Račici, INGREDEKSU, Avtomontaži in Unitasu. Za nagrado sta ga predlagala politični aktiv in delavski svet proizvodnega trgovskega podjetja Tekstil.

Franjo Mohorčič, dipl. inž. kemije, je tehnični direktor Železarne Ravne in je nagrado dobil kot priznanje za izvime tehnološke

rešitve in uspešne aplikacije sodobnih tehnoloških postopkov pri pridobivanju in predelavi kvalitetnih plemenitih jekel.

Tovariš Mohorčič je eden najuglednejših strokovnjakov na področju Jeklolivarstva in proizvodnje ter metalurške predelave jekla v Jugoslaviji. Strokovno je sodeloval pri posodabljanju proizvodnega postopka, uvajanju nove tehnologije in opremljenosti obratov, zlasti v jeklolivarni, topilnici in v termični obdelovalnici. V tehnologiji litja je tovariš Mohorčič prvi v Jugoslaviji uvedel sintetični livarski pesek. Odkrival je tudi domače vire peska, vodil analize teh peskov ter s tem v obratu dosegel izboljšanje kvalitete, znižanje stroškov in zanesljivo oskrbo. Kvaliteto in boljši izplen je dosegel z izpopolnitvijo in optimizacijo livnih sistemov ter nalivkov. Kot predsednik poslovne strokovne ekipe za razvoj slovenskih železarn zasleduje tovariš Mohorčič razvoj direktne redukcije bogatih železnih rud, na kateri naj bi slonelo slovensko taljenje jekla v prihodnosti.

Predvsem zaradi teh in pa še številnih drugih zaslug, ki jih ima tovariš Mohorčič za slovensko železarstvo, so ga za nagrado predlagali samoupravni organi in družbenopolitične organizacije Železarne Ravne ter vodstvo slovenskih železarn iz Ljubljane. Predlog je podprl tudi Zvezni sekretariat za narodno obrambo.

Stanko Mervic je bil direktor tovarne elektrotermičnih aparatov Eta iz Cerkna. Kraigherjevo nagrado je dobil za zelo uspešno vodenje in organizacijo tega podjetja od leta 1964 pa do svoje prezgodnje smrti v novembru lani.

Za tovariša Stanka Mervica so nagrado predlagali samoupravni organi temeljnih organizacij združenega dela in družbenopolitične organizacije Ete, predlog pa so podprle tudi številne kooperantske proizvodne in trgovske organizacije ter vodstva družbenopolitičnih organizacij in Skupščina občine Idrija. Kot direktor ima zasluge za utrditev proizvodnega asortimenta in hitro ekspanzijo ter uspešen prodor Ete na mednarodno tržišče. V teh desetih letih, ko je delovno organizacijo vodil tovariš Mervic, se je obseg proizvodnje povečal za 6-krat, celoten dohodek, dohodek in ostanek dohodka pa za več kot 12-krat. Število zaposlenih se je potrojilo. Kolektiv je v tem času veliko investiral v objekte družbenega standarda, samo sredstva za stanovanjsko izgradnjo so se povečala kar za 188-krat. Prav razvoj Ete ima za posledico preobrazbo celotnega področja, kjer je bila ustavljena ekonomska migracija. Celo več. Danes Eta zaposluje prebivalce tudi iz sosednjih občin. Eta danes ustvarja 43 % celotnega družbenega proizvoda v občini Idrija. Z visoko specializacijo in kvaliteto pa je Eta uspela v zadnjih desetih letih povečati izvoz za 178-krat.

»ŽELEZNIŠKA IZGUBA« POKRITA NA SAMOUPRAVEN NAČIN

KJER JE VOLJA, JE TUDI POT

V zelo kislo jabolko smo ugriznili in ga tudi pojedli — brez bolečin ● V prihodnje pa je le od delavcev v združenem delu odvisno, ali bodo sprejemali take dogovore, da to ne bi bilo več potrebno

V samoupravnih interesnih skupnostih naj bi se, najbolj na kratko rečeno, izvajalci in uporabniki posameznih vrst storitev posebnega družbenega pomena sporazumno dogovarjali o razrešitvi vseh zadev, za katere obstaja obojestranski interes. Če glede tega na področju družbenih dejavnosti, upoštevajoč seveda, da se te skupnosti šele uveljavljajo, dosegamo bolj ali manj zadovoljive rezultate, je vendarle treba povedati, da se nobeni med njimi ni bilo treba soočiti s tako težkimi problemi, s kakršnimi se je sprijela prva samoupravna interesna skupnost na področju gospodarstva, to je SIS za železniški in luški promet. Razen odgovorov na zdajšnja vprašanja je morala ta skupnost poiskati rešitev tudi za posledice, ki so zakoreninjene v preteklosti, ki jih železničarji sami niso krivi in ki se za poslovno leto 1974 izražajo v izgubi približno 550 milijonov dinarjev.

DE je v zadnjem času že večkrat pisala o teh problemih. Zato bi se omejili le na najvažnejša dejstva o razpletu te zadeve, ki nesporno dokazuje, da je možno, če seveda obstajata volja in pripravljenost za iskanje skupne sprejemljive rešitve, najti na samoupravnih osnovah

tudi pota in načine za usklajevanje in rešitev tako nasprotno-proti si zahtev, kot so hkratno pokritje poslovne izgube, normalno tekoče poslovanje železnice, nadaljevanje že začete modernizacije in financiranje vsaj najnujnejšega družbenega standarda železničarjev.

Znano je, da ima železnica kot dejavnost posebnega družbenega pomena na osnovi ustave načelno pravico zahtevati nadomestilo izpadlih transportnih dohodkov, če ji pristojni organi določijo neekonomske cene prevoznih storitev. Te možnosti so se slovenski železničarji tudi poslužili, ko so zahtevali, naj Skupščina SR Slovenije v zakonu predpiše, da bi vse TOZD prispevale po 5,8 % ostanka dohodka po zaključnem računu za leto 1974 za pokritje izgube na železnici.

Zdaj, ko tudi v samoupravnih interesnih skupnostih želimo konkretno uresničevati ustavno načelo o odločujoči vlogi združenega dela pri razporejanju vsega dohodka, taka načelna zahteva pomeni, razen drugega, tudi resno politično vprašanje, ali bomo z zakonom nekaj poskušali razrešiti, preden smo sploh poskusili najti dogovor v združenem delu. Drugače po-

vedano: gre za to, ali bomo samoupravne interesne skupnosti imeli le kot fasado za nadaljnje zakonsko urejanje vprašanj na tistih področjih, kjer po ustavi mora odločati združeno delo, ali pa bomo storili vse, da bi združeno delo zares lahko odločalo tako, kot je zapisano v ustavi.

Upoštevaje predvsem taka stališča, so sindikati kot prvi opozorili, da je možna samo samoupravna rešitev za pokritje izgube na železnici in za zagotovitev njenega tekočega poslovanja. Po razgovorih in sestankih, po katerih so nastajali vedno novi predlogi, so jo nazadnje spoznali kot edino možno in sprejemljivo tudi železničarji sami. Za dokončen razplet pa je poskrbela Skupščina SIS za železniški in pristaniški promet na svojem zadnjem zasedanju, ko je po plemični razpravi sklenila:

— Skupnost nadomesti v letu 1974 nastali izpad transportnih dohodkov TOZD ŽTP Ljubljana v sestavi Železniškega gospodarstva Ljubljana. Izpadle dohodke v ocenjeni vrednosti 550 milijonov din predstavljata bilančna izguba po zaključnem računu za leto 1974 in primanjkljaj dohodka v višini 120 milijonov dinarjev, potreben za

financiranje najnujnejšega družbenega standarda. O utemeljenosti sredstev družbenega standarda poda mnenje Zveza sindikatov Slovenije.

— Člani SIS za železniški in pristaniški promet se obvezujejo, da bodo izpad transportnih dohodkov nadomestili s tem, da bodo brez obveznosti vračila namenili za te potrebe sredstva, zbrana v letih 1973 in 1974 na osnovi zakona o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1971 do 1976, zakona o povračilu dela obresti za investicijske kredite za modernizacijo železniških prog v SR Sloveniji in zakona o poravnavanju obveznosti SR Slovenije.

Glede na to, da Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, naj bi najkasneje do 1. februarja sprejeli spremembe navedenih zakonov glede namena združenih sredstev, obenem pa tudi spremembe zakona o prenosu sredstev, pravic in obveznosti SR Slovenije za investicije v gospodarstvu na določene temeljne organizacije združenega dela, skupščina SIS se sklone, da člani skupnosti najkasneje do 15. februarja sklenejo samoupravni sporazum o prenosu teh sredstev brez obveznosti vračanja na TOZD v sestavi ŽTP Ljubljana za namen-

sko pokrivanje izpada transportnih dohodkov v letu 1974.

— Predlagane rešitve zmanjšujejo sredstva, ki so že bila namenjena za modernizacijo železnic. Zato Skupščina samoupravne interesne skupnosti za železniški in pristaniški promet predlaga Izvršnemu svetu SR Slovenije, naj bi v veljavnostjo od 1. januarja 1975. leta spremenili obstoječi zakon o usmeritvi sredstev za investicije SR Slovenije v gospodarstvu v letih 1971 do 1976 tako, da bi se sedanja prispevna stopnja 1,8 % zvišala na stopnjo, ki bo — skupaj z drugimi razpoložljivimi sredstvi — omogočila do konca naslednjega leta dokončati programirano modernizacijo slovenskega železniškega križa (progi Koper—Šentilj in Jesenice—Dobova).

— Skupnost prevzema tudi obveznost, da bo zagotovila premostitveni kredit za primanjkljaj likvidnih sredstev v višini 293 milijonov dinarjev, ki je nujen najmanj v tem znesku, da bi Železniško gospodarstvo — ŽTP Ljubljana in TOZD v njegovem sestavu lahko nemočno in normalno poslovale v času, ki bo moral miniti, da bodo lahko tudi izvedene omenjene rešitve.

Zelo poenostavljeno povedano, izguba na železnici bo

torej pokrita in uresničene bodo tudi vse druge, omenjene zahteve, ne da bi se zaradi tega trenutno kakorkoli povečale obveznosti gospodarstva. Taka rešitev je bila možna, ker je bil dosežen sporazum, naj bi izpadle transportne dohodke pokrili v breme sredstev, namensko združenih na osnovi veljavnih predpisov, da pa se TOZD, ki so prispevale ta sredstva, odrečejo pravici do vračila po izteku veljavnosti teh predpisov oziroma tudi v breme sredstev prenešenega državnega kapitala, katerih namembnost se delno spreminja in bo za nekatere dejavnosti, ki jim je bil namenjen ta denar, potrebno poiskati drugačne vire. O tem, kakšni naj bi bili ti viri, kakor tudi o tem, kolikšna naj bi bila nova prispevna stopnja po zakonu o usmeritvi sredstev za investicije SR Slovenije v gospodarstvo v tem in v naslednjem letu pa bodo odločili delegati združenega dela po samoupravnih poti.

V zelo kislo jabolko železniške izgube smo torej ugriznili in ga tudi pojedli brez bolečin. V prihodnje pa je le od delavcev v združenem delu odvisno, če bodo sprejemali take dogovore, da kaj takega ne bi bilo več potrebno.

MILAN GOVEKAR

NEKAJ VPRAŠANJ MAJDI KOGOJ-BUDA, POMOČNICI DIREKTORJA CENTRA ZA SAMOUPRAVNO SPORAZUMEVANJE O DELITVI DOHODKA IN SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE

PRED INVENTURO STALIŠČ

MAJDA KOGOJ-BUDA: To, kar bo treba vnovič jasno in glasno povedati, je, da v sindikatih vztrajamo, naj bodo nosilci sporazumevanja o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke delavci v temeljnih organizacijah združenega dela. To pa pomeni, da bo treba delovanje sporazumov statistično spremljati in jih ocenjevati po podatkih za TOZD – podpisnice sporazumov in ne zbirno za celotne organizacije združenega dela.

V slovenskih sindikatih se nadaljujejo razprave o novih poteh samoupravnega sporazumevanja o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke. Tako je za 16. januar letos že sklicana seja republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, v celoti posvečena tej problematiki. Kaj je novega na tem področju? Vprašanje, ki je še toliko bolj vroče zavoljo tega, ker se je pravkar izteklo tako imenovano prehodno

obdobje, ko naj bi staro v sporazumevanju nadomestili z novim. In ker je osnovno gradivo za sklicano sejo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije nastajalo v centru za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke, smo z nekaterimi vprašanji potrkali na vrata pomočnice direktorja centra Majde Kogoj-Buda.

DE: Prehodno leto, ko naj bi staro v samoupravnem sporazumevanju zamenjali z novim, se je izteklo. Kaj je potemtakem novega v samoupravnem sporazumevanju o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke? Lahko pa tudi – kaj je starega?

M. KOGOJ – BUDA: Čeprav smo sprejeli vsa najvažnejša izhodišča za dograjevanje samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke dovolj zgodaj in se potemtakem nihče ne bi mogel izgovarjati, češ, saj ne vemo, kaj sploh hočemo, pa smo v prvem polletju minulega leta ugotavljali, da prizadevanj za snovanje novih sporazumov skorajda ni. Zato pa so bila v drugi polovici minulega leta toliko intenzivnejša hotenja, da bi stare sporazume nadomestili z novimi. In prav ta kasnejša vnema marsikaj obeta, vsekakor pa to, da bomo v prvih mesecih letošnjega leta vendarle uskladili prizadevanja na področju samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke z določili nove ustave in z zakonom o sporazumevanju iz prve polovice 1973. leta.

DE: Torej so se zadeve zbirile in ovir na poti k novim samoupravnim sporazumom ni več? Ali pa je vaš optimizem na treznejših nogah?

M. KOGOJ – BUDA: Mislim, celo prepričana sem, da smo vse temeljne dileme o tem, kam naj rinemo samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, že zdavnaj razčistili. V tem vsaj so zadeve resnično jasne. Bistveno drugače pa je tedaj, ko se srečujemo z reševanjem posameznih vprašanj v povsem konkretnih primerih in konkretnih sporazumih. Pogosto se namreč razkrije, da vsi le še ne mislimo enako, ker pogosto tudi ne govorimo istega jezika. V sindikatih zato sodimo, da moramo čimprej opraviti inventuro stališč. In zavoljo aktualnosti problematike smo se tudi odločili, da bomo opravili tako inventuro kar na prvi letošnji seji republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Torej čez dober teden.

DE: Prvo inventuro, kot pravite, ste bržčas opravili že v centru za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke. Saj je bil tudi zavoljo takih inventur center ustanovljen. Torej, kaj ugotavljate?

M. KOGOJ – BUDA: To, kar bo treba vnovič jasno in glasno povedati je, da v sindikatih vztrajamo, naj bodo nosilci sporazumevanja delavci v TOZD. To pa pomeni, da bo treba tudi delovanje sporazumov statistično in analitično spremljati in jih ocenjevati po podatkih za TOZD – podpisnice sporazumov – in ne zbirno za celotne organizacije združenega dela. Ne gre za kaprico, gre za hudo resno zadevo – v kolikšni meri bomo vplivali na ekonomsko uveljavitev TOZD, saj so očitne dokaj močne zaviralne težnje, po drugi strani tudi sedanjí zakonski predpisi še vedno omogočajo, da se obračun dohodka opravlja v OZD, prav slednje pa je krivo temu, da bi mnogi hoteli spregledati ekonomsko funkcijo TOZD. Gre torej za to, ali bomo vztrajali na ustavnih določilih ali pa bomo popustili težnjam, da v ekonomskem smislu osiromašimo TOZD in zavremo proces uveljavljanja in poglobljanja neposrednega samoupravljanja.

Pri vsem tem pa kaže naravnost povedati še nekaj: veljavna zakonodaja na tem področju sicer res še ni usklajena z določili nove ustave, vendar pa je res tudi to, da v ničemer ne preprečuje obračuna dohodka po TOZD, torej tega, da bi bila temeljna organizacija nosilka sporazumevanja.

In to je vsekakor ena od zadev, ki jo nameravamo v sindikatih povedati brez slehernega ovinkarjenja.

DE: Pravite – ena od zadev. Pa naslednja...?

M. KOGOJ – BUDA: Radi bi razčistili in čimbolj jasno povedali, čemu služijo v sporazumih opisani in indeksno ovrednoteni poklici ali tipična delovna mesta. Opažamo, da v dnevni rabi ljudje pogosto zamenjujejo ta tipična delovna mesta z nekdanjo kategorijo

kalkulativnih osebnih, da na tipične poklice gledajo kot na merske enote za razporejanje dohodka na del za osebne dohodke in na del tako imenovane celotne družbene akumulacije. Toda vse to je daleč od dejanske funkcije tipičnih poklicev. Tipični poklici so namreč samo eden od kazalcev medsebojnega primerjanja med podpisniki sporazumov. Namen tega kazalca je tudi v tem, da bi prek internih aktov v TOZD o delitvi sredstev za osebne dohodke spodbudili uveljavitev ustavnega načela – za približno enako delo delo približno enak dohodek, težimo k usklajevanju osebnih dohodkov za enaka ali podobna opravila. Za kaj pravzaprav gre? Medtem ko naj bi samoupravni sporazumi po dejavnostih določili tipične poklice in med njimi opredelili indeksno razmerje, pa določajo družbeni dogovori za območja dinarsko vrednost najbolj enostavnega dela; upoštevajo sindikalno listo – gre za znesek, ki je enak najnižjemu osebnemu dohodku.

Rekla sem, da tipični poklici niso namenjeni izračunavanju mase osebnih dohodkov – zato se poraja vprašanje, v katerih primerih in ali je sploh možno izplačevati osebne dohodke tako, kot to sledi iz dinarske vrednosti najbolj enostavnega dela in omenjenih indeksnih razmerij. Problem je namreč v tem, da hočemo s sporazumi in z družbenimi dogovori za območja vzpostaviti enotne startne osnove ob enakem normalnem rezultatu, vendar upoštevajo različni ekonomski položaj udeležencev istega ali različnih sporazumov ter tekočo ekonomsko politiko.

DE: Vaša sodba o dosegljivosti tega cilja?

M. KOGOJ – BUDA: Iluzorno bi bilo pričakovati, da bomo vse to lahko dosegli kar zdajle. Samoupravno sporazumevanje pojmuje kot proces, kot eno od poti, ki naj privede k odpravi uravnilovke in k uveljavitvi delitve sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela, pri čemer moramo zagotoviti, da bo najnižji osebni dohodek postal ekonomska funkcija dela. Tega pa kajpak ni mogoče zagotoviti že iz povečanega dohodka enega leta. Zato se bo treba načrtno lotiti tudi dograjevanja in teme delitve in se tudi po tej poti približevati uveljavljanju omenjenih indeksnih razmerij. Dejstvo namreč je, da smo doslej valorizirali osebne dohodke v glavnem vsem enako, tako da tudi razponi v osebnih dohodkih že zdavnaj niso več stimulativen. Torej nas čaka najprej odgovor na vprašanje, koga in katera delovna mesta smo v interni delitvi

podcenjevali in katera precenjevali, nato pa na podlagi dobljenega odgovora šele porazdelitev mase sredstev za osebne dohodke.

DE: Očitno je, da bodo izhodiščne vrednosti najbolj enostavnega dela in indeksno ovrednotena tipična delovna mesta oziroma poklici najbolj oprijemljivi, kot bi lahko rekli, v sporazumih družbenih dejavnosti, ki na tej osnovi še vedno oblikujejo dogovorjena sredstva za osebne dohodke. Paralelizem s kalkulativnimi osebnimi dohodki iz starih sporazumov utegne v tem primeru postati najbolj očitna, mar ne?

M. KOGOJ – BUDA: To je sicer res, vendar v sindikatih sodimo, da na osnovi izhodiščne vrednosti najbolj enostavnega dela in indeksno ovrednotenih tipičnih delovnih mestih izbolikovane mase sredstev za osebne dohodke ne moremo pojmovati kot vnaprej zagotovljeno pravico, ki jo je možno uresničiti že ob podpisu samoupravnega sporazuma. Samoupravne sporazume družbenih dejavnosti bo nujno potrebno bolj povezati z družbenimi dogovori za območja; vzpostaviti moramo aktivnejši odnos združenega dela v interesnih skupnostih ter drugih partnerjev na tem področju sovobodne menjava dela. Skratka, sodimo, da se morajo o teh samoupravnih sporazumih izreči tudi finance rji posameznih dejavnosti, da mora biti odnos obojestranski, saj bomo le tako zagotovili, da bodo samoupravni sporazumi posameznih družbenih dejavnosti usklajeni z drugimi dejavnostmi pa tudi s sporazumi v gospodarstvu. Pravica in dolžnost finance rjev posameznih družbenih dejavnosti je, da se bodisi v interesni skupnosti bodisi v družbenem dogovoru za območje dogovorijo, kakšna razmerja bodo uresnili v tekočem letu.

Pa še na nekaj velja opozoriti. Sistem valorizacije osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih bi moral upoštevati različno raven doseženih osebnih dohodkov, ne pa tako, kot smo to počeli doslej, ko smo v vsej dejavnosti valorizirali maso osebnih dohodkov v povprečju vsem enako, kar nas je samo oddaljevalo od uresničitve načela – za približno enako delo približno enak osebni dohodek.

DE: Tako v prejšnjih sporazumih kot v pričakovanju novih sporazumov so pogosto razvneli duhove tako imenovani omejitveni faktorji. Naj omenimo samo najvišji osebni dohodek. Kakšna so sedanja spoznanja?

M. KOGOJ – BUDA: Razpoloženje je približno takole: vsi so za to, naj ne bi bilo omejitev za najvišji osebni dohodek, hkrati pa tudi vsi zatrjujejo, da ti dohodki ne bi smeli zlesti prek vseh meja. Očitno pa je, da bo obema zahtevama le težko zadostiti!

Toda nekaj je vendarle treba reči na to temo; zato smo tudi dali v javno razpravo kriterije, kako naj bi samoupravni sporazumi po dejavnostih in družbeni dogovori za območja reševali problem najvišjih osebnih dohodkov, ne da bi zavirali stimulans za delo in da ti dohodki ne bi prekoračevali nikjer zapisane družbene konvencije o „moralnosti“ najvišjega osebnega dohodka. V sindikatih sodimo, da bi morali sporazumi po dejavnostih opredeljevati najvišji osebni dohodek kot enega od elementov poslovnega uspeha, kot, denimo, opredeljujejo normalni osebni dohodek ob normalnem ekonomskem uspehu in normalni najnižji osebni dohodek ob normalnem poslovnem rezultatu. V tem smislu torej najvišji osebni dohodki ne bi smeli biti dinarsko omejeni, fiksno limi tirani.

Po drugi strani pa je že skrajni čas, da ovrzemo vse tiste trditve, po katerih je najvišji osebni dohodek rezerviran izključno za najvišje vodilne delavce in izplačljiv ne glede na uspešnost teh delavcev. Zato zagovarjamo načelo, naj bi smeli podpisniki samoupravnih sporazumov izplačevati dogovorjene najvišje osebne dohodke samo tedaj, če tudi v sistemu interne delitve sredstev za osebne dohodke ugotavljajo uspešnost dela. Skratka, gre za to, da morajo biti tudi tu najvišji osebni dohodki izmerljivi.

Kljub temu pa bo pri regijah le lahko prišlo do neusklajenosti pri izplačilih najvišjih osebnih dohodkov, saj si bo vsaka dejavnost – povsem človeško – prizadevala spraviti samo sebe na najvišjo možno raven. Treba bo torej poseči po usklajevalnih mehanizmih. Zato sodimo, da bi morali udeleženci družbenih dogovorov nekajkrat letno pretestiti kriterije in višine najvišjih osebnih dohodkov v regiji ter nato – po potrebi – tudi ukrepati.

KOMISIJA ZA PRESOJO SKLADNOSTI SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV

O sindikalni listi 1975

Po zaključeni javni razpravi o osnutku sindikalne liste za leto 1975 je komisija za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov SR Slovenije na seji minule sredo že obravnavala predlog tega dokumenta, ki naj bi ga v kratkem sprejel RS ZSS –

Če osnutek primerjamo z vsebino predloga, je treba ugotoviti, da slednji konkretnije opredeljuje normalni delovni uspeh delavca, najvišji osebni dohodek in valorizacijo posameznih vrst prejemkov, ter varuje realno vrednost nadomestila osebnega dohodka za čas bolezní.

Glede vrednotenja posameznih postavk pa predlog sindikalne liste 1975 predvideva več sprememb. Tako naj bi bili dodatki za deljen delovni čas sicer upoštevani v predlagani višini, vendar v bruto zneskih. Višina „celih“ in polovičnih dnevnic naj bi se, v obeh primerih, zmanjšala za 5 din, nadomestilo za stroške prenočevanja na osnovi računa pa povečalo za 5 din. Če na terenu nista organizirana prenočevanje in prehrana, delavec nima pravice do terenskega dodatka, je pa upravičen obračunati poprej navedene dnevniče in stroške prenočevanja. Glede stroškov za prevoz na delo in z dela v primerih, ko na določenih relacijah ni javnih prevoznih sredstev, se za 10 par poveča nadomestilo za vsak kilometer. Višina regresa za prehrano med delom se po predlogu zmanjšuje največ od 300 na največ 200 din mesečno, vendar s tem, da smejo tolikšen izdatek obračunati tudi kolektivni, ki prehrano med delom uredijo po pogodbi z drugo organizacijo združenega dela. Končno pa je še predvideno, da se sredstva, ki jih kolektivni namenljajo za regrese za letni dopust in za nagrade ob delovnih jubilejih, povečajo glede na prispevne stopnje, določene z zakonom.

Te vsebinske spremembe oziroma spremenjene kvantifikacije je komisija za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov SR Slovenije sprejela v nekaterih primerih soglasno, v nekaterih pa z zadostno večino glasov. Pač pa so člani komisije imeli resne pripombe na vsebino tistih členov sindikalne liste, ki govorijo o osebnih dohodkih delavcev – pripravnikov, o dnevnicah za potovanja v inozemstvo in o višini nagrad za delovne jubileje. V teh treh točkah za besedilo predloga sindikalne liste ni glasoval nobeden od 50 udeležencev seje, ampak so bili z večino glasov sprejeti povsem novi, po mnenju razpravljalcev neprimerno bolj življenjski predlogi. Tako komisija za presojo zagovarja stališče, naj osebni dohodek delavca – pripravnika znaša 75 do 90 % osebnega dohodka na tistem delovnem mestu, za katerega se pripravnik usposablja. Inozemske dnevniče naj se obračunavajo na osnovi zveznih in ne na osnovi republiških predpisov. Najvišje nagrade za delovne jubileje pa naj bi bile – enako kot v sindikalni listi 1974 – odmerjene v odvisnosti od poprečnega zaslužka v SR Sloveniji in ne v fiksnih zneskih.

V zadnji številki DE smo objavili del povzetkov iz ocene samoupravnih sporazumov sestavljenih organizacij združenega dela, ki jih je pripravil Raziskovalni center za samoupravljanje - RS ZSS. Bistvena ugotovitev je bila, da je združitev dela in sredstev kot spoznana gospodarska nuja odvisna tudi od samoupravnega sporazuma. Torej ne politični pritisk niti zakon, marveč sporazum opredeljuje mesto in gospodarsko učinkovitost SOZD v skladu z interesi delavcev. Če so v sporazumu zapisani samo cilji, ne pa tudi obveznosti za uresničitev teh ciljev, to pa so programi o delitvi dela, združevanje dela in sredstev itd., to bržkone ni in ne bo SOZD, ki bi z »istim doseglja več«. Danes objavljamo nekaj ugotovitev o teritorialni organiziranosti SOZD ter podatke o potencialni gospodarski moči sestavljenih organizacij v SRS. V tretjem poglavju pa povzemamo nekaj ugotovitev o pomembnih določilih, ki opredeljujejo ekonomske odnose v SOZD.

likah, povezujejo bolj malo delovnih organizacij iz Slovenije. Za primer: od približno 160.000 delavcev, kolikor jih je povezanih v 26 SOZD, jih dela v drugih republikah nekaj manj kot 5000. Seveda to ni bistven podatek; le približno smo lahko ugotovili, da je skoraj povsem nepomembno „dohodkovno povezovanje“, ki bi seglo prek meja. Ob vsem tem pa moramo opozoriti, da so mimo sestavljenih organizacij združenega dela medrepubliško uspešno, če ne celo uspešneje, povezane nekatere delovne organizacije, kot, denimo, Slovenijavino, Ljubljanske mlekarne ipd.

Več kot polovica SOZD pokriva industrijo. Za vse, razen za nekaj izjem pa je značilno, da so izrazite panoške povezave in da je povezav med panogami ali dejavnostmi bolj malo. Celotno takih sestavljenih organizacij, ki bi povežale proizvodnjo in trgovino, da ne govorimo še o prometu, je le nekaj. 16 SOZD na področju industrije pa nas ne sme zamotiti ali celo prepričati, da smo že veliko dosegli. Razlike med panogami so zelo velike. Tako na primer tri sestavljene organizacije v lesni industriji praktično združujejo vseh 54 delovnih organizacij lesne industrije, pretežno

Pri enaki primerjavi imajo sestavljene organizacije združenega dela 24,6% vseh sredstev skupne porabe in celo 37,8%, če štejemo samo panoge, v katerih že imamo ali bodo v kratkem konstituirane SOZD. V teh sestavljenih organizacijah je nadalje še 33,9% poslovnih sredstev gospodarstva, 23,8% sredstev skupne porabe ali kar 45,5% amortizacije, ki se poveča celo na 60,9%, če upoštevamo le panoge, ki že imajo sestavljene organizacije. V vsakem primeru gre torej za znatna sredstva, ki bi jih lahko samoupravljavci, povezani v SOZD, z dogovarjanjem in načrtovanjem usmerjanjem v enostavno in v razširjeno reprodukcijo lahko obrnili sebi v prid.

Pri vsem tem pa moramo opozoriti, da ob siceršnjih sredstvih te sestavljene organizacije ustvarjajo le 16% celotnega dohodka gospodarstva SRS in prav toliko dohodka. Torej precej manj, kot bi pričakovali glede na siceršnjo „stopnjo koncentracije“ osnovnih in drugih sredstev. Za zdaj lahko le domnevamo, zakaj je tako. Možno je, da na to vpliva dejstvo, da se v sestavljene organizacije ni povežala niti zunanja niti notranja trgovina, ki ima malo osnovnih sredstev, zato pa več dohodka. Dejstvo je, da se integra-

opredelitev ciljev združevanja sprejeti dolgoročno razvojno usmeritev posameznih gospodarskih dejavnosti ter panog oziroma celotnega področja gospodarstva.

NEKATERI SE ZDRUŽUJEJO ZARADI DOBREGA POSLOVANJA

Za večino sporazumov velja, kot že rečeno, da bolj ali manj izčrpno navajajo cilje združevanja. Izjemo predstavljajo sporazumi, ki so kot cilj združevanja postavili dobro poslovanje, ki mu je združevanje dela, znanja in sredstev povsem podrejeno. Vendar je v dobro poslovanje mogoče podvomiti, če sporazum ne predvideva niti skupnega razvojnega programa niti združevanja dela oziroma sredstev, ali pa je to predvideno le kot možnost pod določenimi pogoji. Združevanje dela znanja in sredstev - vsaj v minimalnem obsegu - bi moralo biti namreč prvi pogoj vsake integracije in s tem tudi pogoj za dobro poslovanje.

Ob tem velja omeniti primere, ko je sestavljeni organizaciji namenjena predvsem koordinativna

III. SOZD — nova možnost intenzivnih povezovanj

II. TERITORIALNA ORGANIZIRANOST TOZD

Nenehno poudarjamo - in ustrezna ekonomska literatura to tudi strokovno utemeljuje - da je nujno jugoslovansko povezovanje gospodarstva, če hočemo uresničiti cilje, ki jih programiramo. Tako rekoč v vseh kongresnih dokumentih (ZK in sindikati) lanskega leta se ponavlja ugotovitev, da „brez integracij v celotnem jugoslovanskem prostoru ni prosperitete“. Zato je zelo pomemben aspekt združevanja v sestavljene organizacije njihova teritorialna organiziranost. To sicer ne pomeni, da v posebnih primerih, ki so prej izjema kot pravilo, ni možna tudi občinska, regionalna ali medobčinska povezava.

Od 26 sestavljenih organizacij združenega dela, ki so zajete v tej oceni, so po teritorialnem načelu usmerjena na:

občinske, pet SOZD, tj.	19,3 %
medobčinske, tri SOZD, tj.	11,5 %
republiške, 15 SOZD, tj.	57,7 %
medrepubliške, 3 SOZD, tj.	11,5 %

Ob tej priložnosti se bomo zadržali nekaj več le pri nekaj tako imenovanih medrepubliških integracijah. Že za integracijske procese pred sprejetjem nove ustave je bilo značilno, da so ostajali zaprti znotraj republiških meja. Od skupno 297 integracij različnih oblik, kolikor smo jih zabeležili v letih 1970 do 1973, jih je bilo le 22 ali 7,4% takih, ki so presegle republiške meje. Od 26 sestavljenih organizacij združenega dela pa imamo samo tri, ki imajo vsaj do neke mere medrepubliški značaj.

Ocenjujemo, da je tako nerazvito jugoslovansko povezovanje predvsem posledica premajhne proučenosti ekonomskih možnosti za take povezave. Po drugi strani pa ugotavljamo, da gre tudi za osebno nerazpoloženje pri povezovanju prek meja republike. Tako, denimo, le 19,8% delavcev zaposlenih v industriji meni, da je potrebno medrepubliško povezovanje. Tako povezovanje potemtakem ne bo intenzivnejše, če ne bodo premagani tudi miselni odpori tako med strokovnimi delavci v organizacijah združenega dela kot med delavci v znanosti, kulturi in politiki. Potrebna bo resna ocena, ali slovenska zaprtost sloni zgolj na ekonomski nepripravljenosti širših projektov ali pa gre za miselnost, ki ji ni osnova le grupno ali kolektivno lastniško pojmovanje upravljanja, ampak tudi ekonomski elitizem, podcenjevanje jugoslovanskega ekonomskega prostora glede na zahodnoevropski prostor in celo miselnosti o nekakšni nacionalni ekonomski avtarkiji. Kritika ne more zadeti povezovanja organizacij združenega dela s tehnično in organizacijsko uspešnimi podjetji na drugi strani državnih meja, toda kritizirati moramo preveč poudarjeno in prevladujočo enosmernost.

K temu je seveda potrebno dodati še to, da tudi instrumenti delitve dohodka med podjetjem in družbo včasih bistveno omejujejo možnosti za povezovanja. Naj opozorimo samo na različni značaj dajatev, na različni davkov in prometnih davkov, različnost predpisov o oblikovanju in razporejanju dohodka po posameznih republikah. Tako, denimo, so medrepubliško povezane sestavljene organizacije pri kategoriji dohodek prisiljene pripisovati: „po zakonu SRS, po zakonu SRH itd.“

Končno moramo še ugotoviti, da omenjene tri sestavljene organizacije - razen ene (SOZD Slovenijales) - niso kaj posebno intenzivno povezane prek meja republike. In narobe, tudi sestavljene organizacije, ki imajo sedež v drugih repub-

trgovino s tega področja in še nekaj drugih dejavnosti. V tekstilni industriji, kjer imamo dve TOZD, pa je za zdaj od več kot 70 delovnih organizacij tekstilne industrije povezanih le deset tekstilnih proizvodnih organizacij. Se te so manjše, saj zaposlujeta ti dve SOZD le 7,8% delavcev tekstilne industrije.

Za zdaj ugotavljamo, da smo nekoliko večjo stopnjo povezanosti dosegli mimo lesne industrije le še v metalurgiji in v kovinski industriji, proizvodnji papirja in kemični industriji. Seveda pa ti podatki še zdaleč ne govore o kakovosti in dejanski intenzivnosti in soodvisnosti teh sestavljenih organizacij.

TIPI INTEGRACIJ — MONOPOLISTIČNE TEŽNJE?

Ugotavljamo, da je več kot polovica integracij oziroma sestavljenih organizacij združenega dela horizontalnih. Se pravi, da se združujejo predvsem delovne organizacije z enako proizvodnjo. Ne trdimo, da so horizontalne proizvodne integracije nedopustne, nekatere po našem mnenju drugačne sploh ne morejo biti, denimo, na železnici. Toda prav v sporazumih takih horizontalnih povezav najdemo določila, ki kažejo, da si s povezavo želijo nekateri zagotoviti monopol. Prav pri teh integracijah gre najpogosteje za poskuse zapiranja v ožji krog določenih proizvajalcev, da bi si zagotovili enoten nastop navzven, zlasti na trgu, nastop z zahtevki pred bankami ipd. V posameznih sporazumih najdemo samo določila o tem, da bodo skupno oblikovali le prodajno politiko, politiko cen, medtem ko naj bi investicijske programe, morebitno delitev dela ali morebitno medsebojno financiranje ter združevanje sredstev „obravnavali po potrebi“. Po našem mnenju taki sporazumi tako očitno kažejo na monopolne težnje, da bi ne smeli biti registrirani. Vertikalnih ali tako imenovanih kombiniranih integracij je vsega devet. Seveda so velike tudi razlike od sestavljenih organizacij do sestavljenih organizacij. Toda pri teh se vsaj kažejo prizadevanja, da bi se medpanožno povezoval različne panoge in dejavnosti, kar je ekonomsko najbolj perspektivno. Te težnje k povezovanju, ki uveljavlja načelo „od surovine do prodaje“. Menimo, da bi morali vse napore pri integracijah usmeriti prav v te oblike.

GOSPODARSKI POTENCIAL SESTAVLJENIH ORGANIZACIJ

V oceni ugotavljamo, da je možno merjenje „stopnje koncentracije“ ali bolje rečeno, „stopnje združevanja dela in sredstev“ v sestavljeni organizaciji združenega dela. Stopnja povezanosti je prav gotovo lahko različna, toda čim večja bo povezanost in soodvisnost, toliko večji bi morali biti gospodarski uspehi in napredek. Sporazumi so v tem pogledu zelo različni, od takih, ki samo obetajo, do takih, ki resnično poskušajo združiti delo in sredstva zaradi ekonomskega napredka in večje socialne varnosti zaposlenih.

Ugotavljamo, da možnosti za povezovanje že sedaj niso majhne. To, kar pogojno imenujemo gospodarsko moč ali gospodarski potencial SOZD, lahko izrazimo tudi v številkah. SOZD povezujejo že sedaj 32% vrednosti vseh osnovnih sredstev v gospodarstvu SRS. Če pa primerjamo samo tiste panoge, v katerih se organizacije že povezujejo, se ta številka poveča celo na 43,9%. Če ne drugega, dokazuje ta podatek, da se povezujejo močnejše delovne organizacije. Seveda pa je spet razlika med panogami, medtem ko SOZD v lesni industriji povezujejo že več kot 90% vrednosti osnovnih sredstev panoge, jih tekstilna industrija komaj 1,67%.

cijam izogibajo nekatere delovne organizacije, ki imajo specializirano, dobro idočo proizvodnjo in zato ne le monopol, marveč tudi večja sredstva. Prepričani smo, da bo potrebno ob prvih bilancah sestavljenih organizacij temeljiteje preučiti prav ta vprašanja.

MITJA ŠVAB

III. EKONOMSKI ODNOSI V SESTAVLJENIH ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA

Posebnosti posameznih integracijskih tvorb narekujejo vsaki sestavljeni organizaciji pri urejanju medsebojnih ekonomskih odnosov svojske rešitve. Ker je bolj ali manj čvrsta ekonomska vez med integriranimi organizacijami odvisna od samoupravne odločitve delavcev v organizacijah, ki se združujejo, ni mogoče ocenjevati oblik in vsebine ekonomskih norm po enotnih kriterijih. Upoštevati je treba tudi, da gre pri združevanju za dokaj različne cilje oziroma interese. Povezanost med organizacijami je zato lahko rahla ali močna. Glede na to, da je samoupravni sporazum temeljni akt, s katerim se institucionalizirajo ekonomski odnosi med organizacijami združenega dela v sestavljeni organizaciji, je razmejitev in opredelitev teh odnosov ena izmed najpomembnejših sestavnih sporazuma. Vsak sporazum o združevanju bo ekonomsko razmerja sicer urejal drugače. Ne glede na heterogenost ekonomskih interesov in ne glede na intenziteto povezovanja pa je za posamezne sestavine sporazuma mogoče reči, da sodijo v vsak sporazum. Če naštejemo nekaj najpomembnejših, so to: namen oziroma cilji združevanja in osnove za njihovo realizacijo, razmejitev medsebojnih ekonomskih razmerij oziroma načela medsebojnega poslovanja, načela za oblikovanje in delitev dohodka ter osebnih dohodkov, načela za združevanje dela in sredstev, vstevši z opredeljitvijo načel o poslovanju interne banke - kadar je ta s sporazumom predvidena.

CILJI ZDRUŽEVANJA BI MORALI BITI JASNO OPREDELJENI

Za večino sporazumov velja ugotovitev, da dokaj obsežno navajajo ekonomske cilje združevanja. Rekli bi lahko, da so ti pogosto zastavljeni celo zelo daljnosežno in visoko, medtem ko ukrepi in osnove za njihovo realizacijo iz sporazumov največkrat niso razvidni oziroma so premalo konkretizirani. Pogosti so primeri, da se ob povsem jasno opredeljenih ciljnih osnovah oziroma ukrepi za njihovo uresničitev prepuščajo dodatnim sporazumom, pogodbam ter drugim internim aktom, ki naj bi jih združene delovne organizacije sprejele kasneje. Najpogosteje ni določen rok za izdelavo teh aktov. V tistih primerih, ko so ta rok v sporazumu sicer določili, pa vse prepgosto ugotavljamo, da ni bil izpolnjen. Vzrok za odlaganje pri urejanju medsebojnih ekonomskih odnosov je največkrat v neizdelanosti razvojnih programov, v nejasnih ali neenotnih konceptih o tem, kako doseči zastavljene cilje, pri čemer delo strokovnih delavcev na tem področju, žal, ne dohiteva potreb družbenoekonomskega razvoja. Pri tem je mogoče razumeti tudi tiste, ki zagovarjajo mnenja, da je treba za načrtovanje dolgoročnejšega razvoja zagotoviti stabilnejše gospodarske razmere. Zlasti pa bi bilo potrebno za

funkcija. Pri tem pa pogosto ni mogoče ugotoviti, kakšne funkcije se združujejo na ravni sestavljene organizacije, niti kakšne obveznosti s tem nastajajo za podpisnice sporazumov, torej ali je „koordinacija“ sploh obvezna.

V zvezi z opredeljevanjem predmeta poslovanja naj opozorimo na pojmovanje, po katerem „je predmet poslovanja sestavljene organizacije sestavljen iz predmetov poslovanja organizacij združenega dela v njenem sestavu“. Pri tem gre za aplikacijo mnenja, po katerem je predmet poslovanja delovne organizacije seštevke predmetov poslovanja temeljnih organizacij v njenem sestavu, čeprav je poslovodni predmet delovne organizacije nova kvaliteta, pri čemer gre lahko le za delno istovetnost. Ta je toliko bolj dvomljiva, na kolikor višji ravni potekajo integracijski procesi.

Splošna ugotovitev je, da je v sporazumih precej vrzeli pri razmejevanju funkcij in utemeljevanju obstoja skupnih služb oziroma skupnih dejavnosti, kot so jih poimenovali ponekod, pri čemer je poudarek zlasti na zagotovitvi sredstev za njihovo financiranje. Le posameznim sporazumom je uspelo prek utemeljitve ciljev združevanja in predmeta poslovanja logično prikazati potrebo oziroma utemeljiti obstoj in s tem tudi financiranje skupnih služb.

SKUPNA RAZVOJNA ZAMISEL NAJ VZNIKNE IZ PROIZVODNE BAZE

Družbenoekonomske odnose, kot so zapisani v ustavi, bo mogoče uresničevati le, če se bodo proizvodne sile razvijale programirano in usklajeno ter v skladu s potrebami celote. Po sklepih predsedstva CK ZKJ o stabilizaciji je na področju gospodarstva sprejemanje dolgoročnih razvojnih programov organizacij združenega dela ena izmed osrednjih nalog nadaljnega družbenoekonomskega razvoja. Organizacije, ki proizvajajo oziroma poslujejo v medsebojni odvisnosti, bi se morale v čim večjem obsegu samoupravno sporazumeti, da bi na tej osnovi zrasla skupna razvojna zamisel.

Analiza norm, ki zadevajo programiranje skupne razvojne politike sestavljenih organizacij združenega dela, je pokazala, da to področje ureja le dobra polovica sporazumov. Samo nekaj od teh sporazumov pa terja, da se skupni razvojni programi sprejmejo v določenem roku.

Največkrat so določbe o načrtovanju razvoja formulirane tako, da je naštet, kakšne načrte (plane, programe) sprejema (ima) sestavljena organizacija, medtem ko obvezne sestavine skupnega načrta niso navedene. V četrtini sporazumov ni nikakršnih določb o načrtovanju skupnega razvoja, kar lahko pomeni, da bo v sestavljeni organizaciji gospodaril pač vsak po svoje.

V zvezi z vsebino določb o načrtovanju skupne gospodarske politike velja splošna ugotovitev, da so le redki sporazumi uspeli načrtovanje opredeliti tako, da je razvidno, da ima to svoje izhodišče v temeljnih organizacijah. Skupni razvojni programi se v sporazumih največkrat obravnavajo neodvisno od programov temeljnih organizacij. Roki, ki so jih sprejele posamezne podpisnice za njihov sprejem, pogosto niso bili uresničeni. Zlasti pa je očitna v sporazumih velika vrzel pri opredeljevanju skupne in posamične odgovornosti za uresničevanje skupnih gospodarskih načrtov in razvojnih programov.

NADA MIKIĆ-BULC

NADALJEVANJE V PRIHODNI ŠTEVILKI

DRAVOGRAD:

Vroča tema: sindikalna lista

Na zadnji plenarni seji so člani Občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije v Dravogradu obravnavali predlog „Sindikalne liste 75“, o čemer je pred tem že tekla razprava v osnovnih organizacijah sindikata. V razpravi je bilo med drugim sprejeto stališče, da bi morali „sindikalno listo“ določiti tudi najvišji osebni dohodek za „normalno delo“, zaradi nenehnega zviševanja življenjskih stroškov pa naj bi znašalo nadomestilo

osebnega dohodka zaradi bolezni 100% osebnega dohodka.

Člani plenuma občinskega sveta zveze sindikatov Slovenije Dravograd so se ob obravnavi predloga Sindikalne liste 75 zavzeli tudi za to, da bi morali čimprej v vsej državi poenotiti nekatere kriterije, ki jih vsebuje „sindikalna lista“, pravzaprav sprejeti jugoslovansko sindikalno listo.

(ek)

LIPICA:

OCENA PRIZADEVANJ

Pred iztekom minulega leta se je v Lipici sestal obalno-kraški sindikalni svet in ocenil, da je bila aktivnost sindikalnih organizacij dokaj razgibana. Izpeljava solidarnostnih akcij za Brkine in Kozjansko, družbeni dogovor o štipendiranju, zbiranje sredstev za obalno bolnišnico, volitve v samoupravne interesne skupnosti in predvsem referendum o samopriskpevu za osnovne šole in vrtnice na obali — vse to je terjalo veliko prizadevanosti in dela. Za akcijo pri izvedbi referenduma o samopriskpevu so izrekli vso pohvalo osnovnim organizacijam, osebno pa šolam in vzgojno-varstvenim ustanovam, ki so bistveno pripomogle k uspehu referenduma.

Kraško-obalni svet je hkrati ugotovil pasivnost članov posameznih delegacij, zato bo moral sindikat svoje člane, delavce, spodbuditi k resnejšemu delu.

Obalno-kraški svet sindikatov je sprejel tudi poslovnik o notranji organizaciji in o načinu

delovanja občinskih in kraško-obalnega sindikalnega sveta. Potrdil je tudi finančni načrt za delo omenjenih svetov v novem letu.

S. K.

NOVA ORGANIZIRANOST SINDIKATA V LUKI KOPER

Veliko obveznosti in odgovornosti

Čeprav je sindikat v zadnjem obdobju vložil veliko truda v reševanje pomembnih vprašanj s področja samouprave, gospodarjenja in družbenega standarda, bo moral nekaterim vprašanjem v bodoče posvetiti še mnogo več pozornosti.

V koprski Luki so te dni delegati osnovnih organizacij sindikata podpisali sporazum o združevanju osnovnih organizacij v skupno konferenco sindikata Luke, izvolili so nove organe skupne konference, se pogovorili o dosedanjem delu in sprejeli program dela za naslednje obdobje. V Luki je v 4 TOZD in skupnih službah deset osnovnih organizacij sindikata: v TOZD operativa, ki zaposluje skoraj 1000 delavcev, so jih ustanovili 7, ki so povezane v

svojo konferenco, vse osnovne organizacije pa imajo še skupno konferenco, ki jo vodi luški odbor sindikata. Novi predsednik skupne konference je Zdravko Novak.

Največ pozornosti na nedavni skupni konferenci osnovnih organizacij sindikata je poleg poročila o gospodarjenju zbudilo poročilo dosedanjega sindikalnega vodstva o delu v minulem dvehletnem obdobju ter predlog dela za naslednje obdobje. Poročilo in program dela

se smiselno povezuje, saj je ostalo odprtih precej nalog, ki veljajo za stalne naloge sindikalnega udejstvovanja, druge, katerih veljavo je časovno omejena, pa še niso dokončane. Iz poročila o prizadevanjih v minulem obdobju velja omeniti zlasti tisti del, ki obravnava različne oblike nezadovoljstva, ki se je pojavljalo med kolektivom. Ta nezadovoljstva so se izražala tudi v prekinitvah dela. Čeprav luški sindikat ni za razpravo z argumentom moči, je v poročilu poudarjeno, da je bilo marsikdaj nezadovoljstvo delavcev opravičeno. To velja predvsem za zahteve delavcev za boljšo organizacijo dela, za modernizacijo pretovora, za večjo odgovornost, izboljšanje družbenega standarda, ureditev delovnega časa. Sindikat je vsako prekinitve bodisi skupaj ali neodvisno od zunanjih družbenopolitičnih dejavnikov prevrednotil in podprl delavce pri upravičenih zahtevah. Nekateri pa je — denimo zahteve po večjih osebnih dohodkih, ne da bi se hkrati povečala tudi prizadevanost pri delu — ocenil kot nesamoupravne. V razpravi so člani sindikalnih organov še poudarili, da bi

morala sindikalna organizacija v minulem obdobju posvetiti več pozornosti družbenemu standardu zaposlenih.

Ta naloga torej ostane še naprej prednostna naloga sindikata v Luki, saj so zlasti stanovanjske probleme doslej zavoljo gospodarskih težav podjetja prelagali na kasnejši čas. Stanovanjski gradnji, tako so poudarili na skupni sindikalni konferenci, bodo morali odgovorni dejavniki v podjetju posledaj dati ustrezno veljavo, predvsem pa bo treba za reševanje teh problemov uporabiti poleg redno izločenih še dodatna sredstva, ki bodo glede na poslovni uspeh podjetja na voljo.

Seveda pa slej ko prej ostaja najpomembnejša naloga sindikata skrb za vsebinsko popolnejšo uveljavitev samoupravljanja — za možnost slehernega delavca, da bo odločal o svojem položaju v združenem delu. V tako veliki TOZD, kot je operativa, so poudarili v razpravi, na konferenci luškega sindikata, pa bo treba iskati takšne oblike samoupravne decentralizacije, ki bodo delavcu omogočile uveljavitev njegovega ustavnega položaja in večji vpliv na ustvarjanje

ničnih iznajdb monopol vodstvenotehničnih struktur. Pri občinskem sindikalnem svetu bo tudi ustanovljen iniciativni odbor za pospeševanje inovacijske dejavnosti.

Usmerjena družbena gradnja stanovanj mora biti politika reševanja stanovanjskih problemov delavcev v težkem socialnem položaju, pa tudi mladih družin. V delovnih organizacijah je še premalo konkretnih programov, kako bodo reševali stanovanjska vprašanja svojih delavcev, po kakšnih kriterijih bodo razdeljevali stanovanja.

Seminaristi so razpravljali tudi o možnostih nakupa zemljišč za gradnjo novih hiš po cenah, ki bodo delavcem dostopne, ne pa da se cene preprosto oblikujejo na trgu.

V pripravah na občne zbornice letne skupščine bo treba največ pozornosti posvetiti izbiri primernih kandidatov za člane izvršnih odborov. V večjih delovnih organizacijah tudi že uvajajo delovna mesta strokovno-političnih delavcev za koordinacijo dela osnovnih organizacij sindikata v TOZD. Uresničiti bo treba tudi organiziranost, kot to sledi iz statutarnega dogovora, sprejetega na kongresu, predvsem organizirati delo v sindikalnih skupinah, pripraviti delovne letne programe, določiti nosilce in roke posameznih nalog.

JOZE SKOK

USTANOVITEV KOMISIJE ZA DOGRAJEVANJE SAMOUPRAVNEGA SISTEMA V LITJI

Pobuda sindikatov

Pred časom so v litijski občini širše ocenjevali dosedanje uresničevanje ustavnih sprememb zlasti v temeljnih organizacijah in organizacijah združenega dela. Ugotovili so, da so kljub nekaterim slabostim in pomanjkljivostim dosegli na tem področju prve uspehe, vendar se novi samoupravni odnosi prepočasno uveljavljajo. Ponemokod je še precej prikritih in odkritih odporov uresničevanju ustave, ki jih bo treba ob podpori sindikatov, zveze komunistov in vseh družbenopolitičnih sil odločno odpravljati. V Litiji opozarjajo, da proces ustanavljanja temeljnih organizacij združenega dela še zdaleč ni končan in da delavska samoupravna kontrola še ni zaživela. Zato so predlagali, naj bi v vseh delovnih organizacijah nemudoma sprejeli tudi poslovnik in programe dela odborov samoupravnega delavskega nadzora.

Posebno dosledno in odločno pa v Litiji opozarjajo, da so prizadevanja za doslednejše uresničevanje politike stabilizacije in ciljev gospodarsko družbene reforme najtesneje povezana s prizadevanji za uveljavljanje ustavnih sprememb. Zato odklanjajo stališča, da je treba najprej doseči stabilizacijo in

nato bolj načrtno uveljavljati ustavo in neodtujljive pravice, ki jih imajo delavci na podlagi ustavnih določil. Takšna stališča so napačna in škodljiva ter politično popolnoma nesprejemljiva.

Pomemben je sklep o ustanovitvi posebne komisije za dograjevanje samoupravnega sistema. Pobudo zanjo je dal občinski svet zveze sindikatov. Komisija je skupen koordinacijski organ vseh družbenopolitičnih organizacij in družbenopolitične skupnosti in vseh drugih dejavnikov v občini, ki so kakorkoli povezani z uresničevanjem nove ustave. Komisija ima odgovorne dolžnosti. Težišče njenega dela je na akcijskem in vsebinskem uveljavljanju ustave v vseh okoliščinah, zlasti pa v delovnih organizacijah. Pospešila naj bi dejavnost za ustanavljanje novih temeljnih organizacij združenega dela, analizirala samoupravne sporazume o združevanju TOZD v organizacije združenega dela in sestavljene organizacije združenega dela, sodelovala v procesu povezovanja delovnih organizacij z drugimi delovnimi organizacijami in posebej poskrbela, da bi samoupravne interesne skupnosti pospešile proces svojega povezovanja z

združenim delom in da bi združeno delo imelo vse možnosti vplivanja na vsebinsko delo vseh samoupravnih interesnih skupnosti. Zavzemala se bo tudi za krepitev povezovanja temeljnih organizacij združenega dela s krajevnimi skupnostmi.

—m—

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Za katere dni in za koliko ur na dan se obračuna nadomestilo osebnega dohodka za čas nezmožnosti za delo v primeru, ko je delovni čas razporejen na pet delovnih dni v tednu? Ali se obračuna za dejanske delovne dni in ure, ko je bil delavec zadržan zaradi nezmožnosti za delo, ali pa se obračuna pavšalno, kot da je delovni čas razporejen na šest delovnih dni v tednu po sedem ur na dan, torej ne glede na dejansko razporeditev delovnega časa? Dva primera:

1. Delavec je bil prve štiri dni v tednu bolan. V petek je delal, v soboto pa je bil prost. Za koliko ur na dan mu gre nadomestilo za prve štiri dni?

2. Delavec je prve štiri dni v tednu delal, v petek in na prosto soboto pa je bil bolan. Za katere dni in za koliko ur na dan mu gre nadomestilo?

M. R., Celje

ODGOVOR:

Nadomestilo osebnega dohodka za čas nezmožnosti za delo se obračuna za delovne dni in ure, ki bi jih delavec po razporeditvi delovnega časa prebil na delu in za katere bi se mu obračunal osebni dohodek, če ne bi bil zadržan zaradi nezmožnosti za delo.

Seminar za mladino in sindikat

Občinski sindikalni svet Domžale je pred občnimi zbori in letnimi skupščinami organiziral v Jasnici pri Kočevju dva dvodnevna seminarja za člane (predsednike) izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata in predsednike (člane) predsedstev OO ZSMS v TOZD oz. OZD. Seminarjev se je udeležilo 70 udeležencev; na podlagi razprav, ki so sledile po predavanjih temah, pa so udeleženci sprejeli sklepe, ki služijo kot del osnove za delovne programe osnovnih organizacij kot tudi organov občinskega sindikalnega sveta.

Pri uresničevanju stabilizacijske politike so v osnovnih organizacijah ZK že razpravljali o konkretnih stabilizacijskih programih, ki so jih pripravile ustrezne strokovne službe. Na seminarju so bili zato sprejeti sklepi, da morajo komunisti ob uresničevanju stabilizacijskega programa enotno nastopati. Z akcijskimi programi morajo biti seznanjeni vsi delavci, tako da bo vsak med njimi vedel, kakšna je njegova naloga pri uresničevanju politike stabilizacije.

Povečanje produktivnosti dela je nedvomno tesno povezano s pravnim vrednotenjem inovatorstva, izumiteljstva in tehničnih izboljšav v delovnih organizacijah. Delovni ljudje morajo biti nosilci pobud za izboljšave in seveda tudi primerno stimulirani, ne pa da je uvajanje teh-

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

Bonn odločneje proti ilegalnemu zaposlovanju

Socialni demokrati so se zamerili delodajalcem, ker so jim oponesli, da je tako imenovano »skrajšano delo« zgolj sredstvo za dušenje mezdnih gibanj

Vlada ZR Nemčije namerava zaostri boj proti ilegalnemu zaposlovanju inozemskih delavcev in bo v ta namen uporabila ustrezne zakonske predpise, ki jih že pripravljajo. Predvidevajo, da bo tako mogoče odločneje vplivati na trg delovne sile, saj ocenjujejo število nelegalno zaposlenih „gostujočih“ delavcev že na najmanj 200.000.

Namen zvezne vlade je, da bi s temi predpisi zaostri kazni na podlagi že veljavnega zakona o zaposlovanju in zakona o delovnih razmerjih. Z zapomo kaznijo do treh let ali z ustreznim denarno kaznijo naj bi bil po novih predpisih kaznovan delodajalec, ki bi zaposlil tujega delavca, ne da bi si prej izposloval dovoljenje ali soglasje zveznega urada za delo. Za posebno hude prekrške so predvidene tudi zaporne kazni od šest mesecev do pet let.

Predvidena je tudi zaostri kazni za primer nezakonite zaposlitve tujih delavcev, ki nimajo delovnega dovoljenja za delo. Prekrške v zvezi z nezakonitim najemanjem delovne sile ali posredovanjem dela inozemskim delavcem so dosedanji predpisi obravnavali bolj prizanesljivo, z manjšimi denarnimi kaznimi ali z zaporo do največ enega leta.

Posebno ostre kazni so končno predvidene za tiste delodajalce, ki bi zaposlovali inozemske delavce brez dovoljenja za delo. V ta namen je predviden odvzem prostosti do treh let oziroma denarna kazen, če je inozemski delavec zaposlen pod pogoji, ki se bistveno razlikujejo od delovnih razmer, ki veljajo za nemške delavce na enakih delovnih mestih. Še posebno ostri bodo ukrepi proti delodajalcem, ki bi tuje delavce silili k prekomernemu delu ali jih kako drugače izkoriščali.

Doslej so v ZR Nemčiji nezakonito zaposlovanje tujih delav-

cev kaznovali z denarnimi kaznimi do 50.000 DM. V zveznem ministrstvu za delo poudarjajo predvsem socialni aspekt ilegalnega zaposlovanja inozemskih delavcev in so v zvezi s tem poostri ukrepe, ker sodijo, da gre pri tem za neke vrste trgovino z ljudmi.

V bavarski predvolilni kampanji je zvezni minister za gospodarstvo Friderichs govoril celo o 230.000 ilegalno zaposlenih tujih delavcih in je poudaril, da bi se razmere na trgu delovne sile povsem spremenile, če bi delež nezaposlenih zmanjšali za toliko, kolikor je v ZR Nemčiji ilegalno zaposlenih tujih delavcev.

Bonnski izvedenci menijo, da je ilegalno zaposlenih tujih delavcev v resnici kakih 200.000, čeprav ni na voljo točnih podatkov celo o legalno zaposlenih tujih delavcih, saj se je prehod na elektronsko obdelavo podatkov zavlekel dlje, kot so sprva računali. Taki in podobni ukrepi na področju politike zaposlovanja seveda niso povšeči nekaterim spekulantskim delodajalcem, ki najraje zaposlujejo neuke in tuje delavce, da jih laže izkoriščajo in — ko jih več ne potrebujejo — tudi po mili volji in nezakonitno odpustijo. Jezo in srd delodajalcev si je socialno-demokratska stranka pred nedavnim nakopala med drugim tudi zato, ker je tako imenovano skrajšano delo — zaradi težav, ki jih povzroča zmanjšana prodaja nekaterih potrošnih artiklov — označila kot namerno politično sredstvo delodajalcev, da bi z omejevanjem delovnega časa ali celo z odpuščanjem delavcev povečali vpliv na tarifna pogajanja ter na brzdanje zahtev sindikatov za zvišanje delavskih zaslužkov.

Proti tej označbi, ki jo je list „Sozial-Demokrat“ z milijonsko naklado še ustrežno „zabelil“, so se pritožili zapovrstjo veliki podjetniki iz Hannovera, Essna, Koelna in drugih zahodnonemških industrijskih središč, ki skušajo prikazati, da je skrajšani delovni čas oziroma omejevanje proizvodnje v nekaterih velikih industrijah zgolj gospodarski in nikakor ne politični ukrep.

N. Ž.

Nedavnega VII. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije se je udeležila tudi več desetčlanska delegacija naših delavcev, zaposlenih na tujem in tako zastopala armado naših delavcev, ki so na začasnem delu v Zvezni republiki Nemčiji, Avstriji, Belgiji, Luksemburgu, Švici, na Danskem, Nizozemskem in na Švedskem. V svojih razpravah so ti delavci obširneje spregovorili o problemih, s katerimi se srečujejo pri delu zunaj domovine, opozorili so na mnoga vprašanja, pri katerih bi se morali jugoslovanski sindikati še bolj angažirati, največje zanimanje pa je nedvomno veljalo možnosti vrnitve in zaposlitve v domačem gospodarstvu. Zavoljo zanimivosti teh razprav smo se odločili, da bomo nekatere od njih objavili v prihodnjih številkah našega lista.

NA POMOLU KRIZA KOT V LETU 1929?

Inflacija — še brez uzde in vajeti

OCSE, organizacija za sodelovanje in gospodarski razvoj, je v poročilu o gospodarskih perspektivah v letu 1975 dvignila preplah z ugotovitvijo: „Vlade nimajo sredstev, s katerimi bi se lahko izognile dolgotrajni recesiji!“

Na sedežu OCSE v Parizu menijo, da obnove konjunktura ne bo. Nasprotno, recesija se bo še zaostрила. Velika kriza iz leta 1929 se sicer ne bo ponovila, vsekakor pa se zahodni svet bliža krizi, ki je v povojnem obdobju ni zaznamoval.

Po sodbi izvedencev OCSE se bo v naslednjih mesecih nadaljevala stagnacija, ki traja že 18 mesecev. Družbeni bruto produkt na območju OCSE bo letos zaznamoval „rast nič“, tako kot se tudi ni spremenil lani v primerjavi z letom 1973.

Nezaposlenost v zahodnih državah bo bistveno narasla: v

ZDA bo dosegla najvišjo raven 8 % kljub poizkusom oživljanja gospodarske rasti. Visokega porasta kot klasične posledice deflacionistične politike pa ne bo spremljala skromnejša rast cen.

Največjo zaskrbljenost povzroča nezadržna rast inflacije, ki je tembolj kritična v času, ko plačilne bilance večine zahodnih držav beležijo največje primanjkljaje v zadnjih 20 letih. Gre za skupni primanjkljaj v vrednosti 40 milijard dolarjev.

Po mnenju izvedencev OCSE se vlade zahodnih držav še niso naučile brzdati inflacije, kar je tem usodnejše glede na to, da visoke stopnje inflacije v največji meri razvrednotijo investicijske naložbe.

Izvedenci OCSE posvečajo posebno poglavje v poročilu finančnemu položaju podjetij. Inflacija je izredno otežkočila finančno upravljanje, toliko bolj, ker so se nenormalno zvišali stroški obnavljanja zalog in stroški fiksnega kapitala. V takšnih razmerah postajajo viri samo financiranja nezadostni,

zlasti kar zadeva naložbe. V vseh industrijskih državah je spričo tega obseg investicij nazadoval.

Obnovitvi konjunktura razmere niso naklonjene. V ta namen manjka zaupanje na vseh ravneh. Dvomi so splošni, in to dvomi v možnost, da bi vlade obvladale energetske krize, dvomi v reševanje aktualnih problemov z gospodarskimi tržnimi mehanizmi, dvomi potrošnikov, ki povečujejo predhodne nabave, dvomi gospodarstvenikov, ki povečujejo obnovitve konjunktura v mednarodnem merilu.

Po sodbi OCSE le malo vlad kljubuje nastalemu položaju dovolj odločno in prepričano. Energetski problem je pokazal, da se skuša vsaka država reševati sama. Vračanje naftnih dolarjev v obtok, katerega pomen in učinek sta nesporna, ne le ni zadostno, temveč tudi ne more obnoviti harmonije v mednarodnih monetarnih odnosih niti ne trajneje oblaževati primanjkljajev v plačilnih bilancah posameznih industrijskih držav.

N. Ž.

V Braziliji so odkrili ogromne rezerve nafte

Razpolagati z nafto na svojem ozemlju, zlasti še v količinah, ki lahko zadovolje lastne potrebe, je dandanes velik privilegij, ki take „srečne“ države osvobaja odvisnosti od uvoza in jim prihrani ogromne devizne izdatke. Za Norveško, kjer so lani odkrili izredno pomembna podmorska nahajališča nafte, se je družbi „naftnih bogatašev“ zdaj po vsej verjetnosti pridružila tudi Brazilija, kjer so ob morskih obrežjih pokrajine Campos dala poskusna vrtnja pozitivne rezultate. Sodijo, da je naftno ležišče na območju, kjer opravljajo raziskave, tako obsežno, da bo omogočilo pridobivanje milijonov sočkov nafte dnevno, kar bo zadostovalo ne le za pokritje sedanjih potreb po nafti v Braziliji, temveč jo bodo lahko tudi izvažali. Seveda bodo tolikšno proizvodnjo nafte na novo odkritih ležiščih ob morskih obrežjih pokrajine Campos dosegli šele v nekaj letih. Brazilski finančni minister, ki je obiskal avtomobilski salon v Sao Paulu, je ob tej priložnosti dejal, da se po odkritju tega nahajališča nafte obetajo brazilski avtomobilski industriji ugodnejše perspektive.

Sedanja poraba nafte v Braziliji znaša 850.000 sočkov dnevno, proizvodnja pa dosega kakih 400.000 sočkov. In čeprav je proizvodnja milijon sočkov nafte stvar bodočnosti, je vrednost papirjev na borzi v Sao Paulu iznenada narasla. Čeprav je ta pojav verjetno le bolj ali manj simboličen, pa je neizpodbitno, da že novica o odkritju bogatega nahajališča nafte v Braziliji pomeni za deželno večjo gotovost in hkrati upanje, da utegnejo plačilno-bilancne težave kmalu premostiti, ker bo nafta dovolj za pokritje domačih potreb, nekaj pa je bo celo ostalo za izvoz.

nž

DANSKI SINDIKATI ZAHTEVAJO, NAJ ODSTOPI VLADA

Petindvajset sindikalnih točk

Danska vlada si je še otežila položaj, ko je odklonila vsakršna pogajanja s sindikati, preden se začne razprava o obnovitvi delovnih pogojev. Protestna manifestacija v Kopenhagnu, ki se je je udeležilo 100.000 delavcev, je izzvenela v zahtevo po odstopu Hartlinga, kar pa po mnenju očitvidcev ne bi rešilo nobenega izmed problemov, ki danes pestijo Dansko. Nekdaj cvetočo državo razjedajo inflacija, nezaposlenost in negotovost. V zadnjem letu je po statističnih podatkih iz Bruslja Danska dosegla rekord glede rasti nezaposlenosti v vseh državah EGS, saj se je stopnja povečala skoraj za poldrugokrat.

Vladna kriza povečuje negotovost v deželi, v kateri je po dvomljivem izidu predčasnih volitev lanskega 4. decembra socialno-demokratska stranka doživela hud poraz, Hartlingova

stranka liberalov pa dvomljivo zmago. Liberali imajo namreč v skupščini komaj 22 od skupno 179 sedežev in so tako primorani vedno znova privoljevati v kompromise, ki bi jim zagotovili vsaj minimalno osnovo za izglasovanje kateregakoli pomembnejšega zakonskega osnutka.

Vse hujše gospodarske težave in rastoča recesionistična spirala so spodbudile sindikate k večji aktivnosti. Možganski trust generalne konfederacije dela je med drugim izdelal načrt za omilitve nezaposlenosti, ki temelji na 25 točkah in ki so ga sindikati predložili vladi ob koncu letošnjega novembra. Vlada je, kot poročajo, pripravljena ugoditi le 15 od 25 točk načrta, ki so ga predložili sindikati, vendar je jasno, da so možnosti uresničitve ukrepov, ki bi povzročili izboljšanje na

področju zaposlovanja, dokaj omejene. Thomas Nielsen, vodja konfederacije dela, je poudaril, da je edina možnost za doseg globalne rešitve v vladni koaliciji z absolutno večino. Dodal je, da državljani ne zapužajo sedanji oblasti, kar opazovalci presojajo kot namig, naj sedanja vlada odstopi ter naj bi v Belgiji že v kratkem razpisali ponovne predčasne volitve.

Priložnost za to, da bi potisnili liberalne v manjšino, se bo ponudila v kratkem, ko bo parlament glasoval o zvišanju tarif za električno energijo. Možnosti za kompromis med vlado in socialno demokracijo ni več — je poudaril nekdanji premier Joergensen, ko je izrazil solidarnost socialne demokracije s sindikati, s katerimi se vlada noče pogajati v času, ko je njen položaj majav bolj kot kdaj poprejš.

N. Ž.

Namesto črnega usmerjeno zaposlovanje

Slovenija predlagala aneks sporazumu v maloobmejnem prometu, ki bo obravnaval zaposlovanje in socialno varnost naših delavcev, ki se zaposlujejo z maloobmejnimi propustnicami

Iz obmejnih občin Slovenije in Hrvaške se po oceni zaposluje „na črno“ predvsem v Italiji kakih 15.000 do 20.000 delavcev, ki niso niti delovno niti socialnopravno zaščiteni. Ker delodajalci teh delavcev na njihovo željo ne prijavljajo, niso socialno zavarovani, čeprav je Jugoslavija z Italijo sicer sklenila konvencijo o socialni varnosti.

SR Slovenija je zato predlagala, naj bi sprejeli dodatek k sporazumu o maloobmejnem prometu, ki bi posebej obravnaval zaposlovanje in socialno varnost delavcev oziroma dninarjev, ki se v Italiji zaposlujejo z maloobmejnimi propustnicami. S koprškega območja se na delo v Trst vsakodnevno vozi

več delavcev, vendar je v zadnjem času mogoče opaziti, da italijanske oblasti ovirajo zaposlovanje naših ljudi v Trstu. O tem med drugim pričajo tudi težave pri izdajanju potrebne dokumentacije za zaposlovanje.

Z goriškega območja se v Italijo prek zavoda za zaposlovanje zaposluje le malo naših državljanov, medtem ko se na črno zaposlujejo večidel le sezonsko ali celo za nekaj dni. Ženske se v Italiji zakonito ali na črno zaposlujejo večidel kot gospodinjske pomočnice. V splošnem pa je mogoče opaziti, da zanimanje za delo v zamejstvu med našimi državljani vse bolj narašča, ker so možnosti zaposlovanja doma čedalje ugodnejše. S koprškega območja se je

prek zavoda za zaposlovanje predlani zaposlilo v Italiji le 37 ljudi, zvečine gospodinjske pomočnice in priučeni delavci.

Čeprav v nekaterih naših obmejnih območjih, kot denimo na Goriškem, primanjkuje zlasti kvalificiranih delavcev, zaposlovanja naših ljudi v zamejstvu, konkretno v Italiji, kajpak ni mogoče preprečevati. Lahko pa bi zaposlovanje naših ljudi v italijanskih obmejnih predelih usmerjali tako, da bi si leti prek zavodov za zaposlovanje iskali delo prvenstveno pri zamejskih Slovencih, ki jim primanjkuje delavcev v deficitarnih panogah, kot so predvsem gostinstvo, gradbeništvo in druge.

N. Ž.

V začaranem krogu

Pri razvoju kovinsko predelovalne industrije nismo prišli daleč naprej. Na časnem delu v tujini je največ delavcev prav iz teh strok, pri tem pa upazamo vedno več tuje opreme in sicer takšne, ki bi jo lahko pravočasno napravili doma. Tuja podjetja dajejo kupcem opreme neprimerno ugodnejše kredite, kot to lahko store domači proizvajalci. Pred tem argumentom pa odnehajo vsi drugi kot so – kvaliteta, roki, pogoji vzdrževanja itd. Porabniki opreme že več let govorijo domačim proizvajalcem opreme: „Dajte nam približno enake pogoje kreditiranja kot tujina, pa bomo kupovali vašo opremo!“ Slednji pa odgovarjajo kupcem, pristojnim organom in bankam, da ne morejo iz lastne akumulacije zagotoviti sredstev za kreditiranje kupcev, zato prosijo za pomoč, da bi postali konkurenčni inozemstvu. S tem pa se v glavnem pogovori tudi končujejo. Denarja ni – ali pa je premalo pripravljenosti, da bi kovinarjem končno vendarle omogočili postaviti se na lastne noge.

Na Celjskem delavci iz Vojvodine

Na celjskem območju je bilo lani prijavljenih 1470 nezaposlenih, od tega 81% nekvalificiranih delavcev. V prvih devetih mesecih minulega leta pa je bilo prijavljenih 8992 delovnih mest, v kar niso vračunana tista, ki so jih delovne organizacije zasedle mimo zavoda za zaposlovanje. Od 8992 delovnih mest so jih uspeli zasesti le 70%.

V Sloveniji pokrijemo z domačim prirastkom delovnih ljudi le 50% vseh delovnih mest, v Celju pa ne dosežejo niti tega odstotka. Priselitev delavcev ustvarja velike težave, saj po sprejetem sporazumu delovna organizacija, ki ni poskrbela za osnovne življenjske potrebe delavca, ne bo smela sprejeti delavca v delovno razmerje.

Do srečanja predstavnikov zavodov za zaposlovanje iz Slovenije in Vojvodine je torej v Celju prišlo predvsem zato, da bi se dogovorili o

organiziranem zaposlovanju delavcev iz Vojvodine v Sloveniji in da bi ljudi, ki se nameravajo zaposliti v Sloveniji, realno seznanili z delom, dohodkom, okoljem in krajem.

Celjski zavod za zaposlovanje se je odločil za zaposlovanje ljudi iz Vojvodine zato, ker je praksa pokazala, da se tamkajšnji delavci najbolje aklimatizirajo v Sloveniji oziroma v Celju in da ustreza tudi struktura nezaposlenih delavcev iz Vojvodine našim potrebam. V Vojvodini so tokovi zaposlovanja po letu 1965 močno padali in še v letu 1975 ne bodo uspeli doseči zaposlenosti iz leta 1965, mehanizacija kmetijstva pa tudi sprošča mnogo delovne sile. Tako se z organizirano migracijo delavcev iz Vojvodine obeta rešitev problemov, ki so nastali z neorganiziranim in individualnim zaposlovanjem delavcev iz drugih republik v Sloveniji.

vk

HRVAŠKA:

REŠKI LUKI POTREBEN STATUS

IS skupščine občine Rijeka je na predlog posebne strokovne skupine predlagal republiške-mu izvršnemu svetu in gospodarski zbornici, naj sprejmeta družbeni dogovor, s katerim bi reško pristanišče proglasili za luko posebnega pomena za hrvatsko gospodarstvo.

Reška luka opravlja kakih 50% prometa vseh jugoslovanskih pristanišč, 26% skupnega prekomorskega prometa Avstrije, 14% prometa ČSSR in 35%

prekomorskega prometa Madžarske.

Družbeni dogovor, ki naj bi ga sklenili, bi imel daljnosežne posledice. Programe razvoja luke bi v tem primeru usklajevali s programi vsega hrvatskega gospodarstva. Tako bi dobila reška luka tisto mesto, ki ji gre glede na njeno sodelovanje v prometu. Navedeni podatki potrjujejo, da poslovanje reške luke presega državne in ne samo hrvatske meje.

Dokleje neenotni kriteriji v delitvi?

Podatki kažejo, da se malo ne uresničujemo tistega dela resolucije o družbenoekonomskem razvoju Slovenije, ki govori o realnih osebnih dohodkih, saj so se le-ti ob 22-odstotnem zvišanju življenjskih stroškov in 6,5-odstotnem zvišanju proizvodnosti dela v industriji zvišali lani za manj kot 2 odstotka. Tako niso dosegli ravni iz leta 1971 kljub 10-odstotni zvišanju proizvodnosti dela v tem času. Na jugoslovanski ravni smo, razen Bosne in Hercegovine, edini, ki smo znatno počasneje povečevali realne dohodke kot pa je naraščala proizvodnost dela v industriji. To pomeni, da se nujno zmanjšuje manevrski prostor združnega dela glede odločanja o oblikovanju in delitvi dohodka.

Zakaj tako različni kriteriji za delitev osebnih dohodkov v državi? Predvsem zaradi različnih samoupravnih sporazumov o delitvi. Samoupravni sporazumi o delitvi dohodka so bili sklenjeni pod velikim vplivom republiških in pokrajinskih družbenih dogovorov. Opredelili so tudi mnogo vprašanj, ki po novi ustavi sodijo izključno v pristojnost delavcev, neposrednih proizvajalcev združnega dela. Temeljnih kriterijev pri izdelavi sporazumov nismo uskladili, zato imamo tri sisteme delitve: enega v BiH, drugega v Sloveniji in tretjega na drugih območjih. Ta različnost ovira zlasti večje OZD, katerih dejavnost se razširja na območje več republik oziroma pokrajin. Take OZD so morale izdelati različne samoupravne sporazume, upoštevaje zakone republik oziroma pokrajin. Zaradi večjih razlik v kriterijih med republikami in pokrajinama so se pojavile tudi razlike pri delitvi dohodka med TOZD, čeprav so v sestavi iste integrirane celote. To močno otežkoča celovito politiko delitve pa tudi poslovno-teh-

nično in proizvodno sodelovanje. Zaradi tega zastajajo integracijski procesi, uporaba sodobne tehnike in tehnologije, načelo enakopravnega položaja neposrednih proizvajalcev pa je porušeno. Takšna praksa je tudi povsem v nasprotju z določili nove ustave. Samoupravne sporazume smo doslej sprejemali na področju republik in pokrajin oziroma ožjih področij, nimamo pa takšnih sporazumov, ki bi zadevali celotno dejavnost v Jugoslaviji. Zato bo nujno treba čimprej pripraviti medrepubliški dogovor o usklajevanju temeljev in kriterijev za delitev dohodka in osebnih dohodkov.

Te naloge naj bi se lotili sindikati. Neodložljiva naloga sindikatov je, da opravijo temeljito analizo položaja v vsaki TOZD, da ugotovijo, ali se ustava spoštuje ali ne. Občasne analize kažejo, da so v številnih primerih konstituirali TOZD, vendar so se tega dela lotili povsem formalistično – niso izdelali delitvenih bilanc, število novih žiro računov je smešno majhno itd. Ustava nam hkrati nalaga uresničevanje načela o delitvi po rezultatih dela, v praksi pa še vedno nagrajujemo delovno dobo, minulo delo, izkušnje, kvalifikacije, diplomo – skratka vse, samo kakovosti in delovnega učinka ne. Skupina strokovnjakov iz republik in pokrajin pripravlja zato nov dokument o delitvi, na podlagi katerega bodo republike in pokrajine izdelale nove družbene dogovore, katerih osrednje načelo bo nagrajevanje po rezultatih dela.

V delitvi bomo torej vpeljali enotne kriterije za vso državo, s tem pa tudi več samoupravne odgovornosti, reda in spodbudnih učinkov na proizvodnost dela.

V. B.

HRVAŠKA:

Potrpite, zdravniki in sestre!

Vse kaže, da se zdravstveni dejavnosti obeta še eno prehodno in težavno leto. Splošna bilanca sredstev na Hrvaškem je pokazala, da bodo morala sredstva za skupno in splošno porabo letos rasti za najmanj petino počasneje kot družbeni proizvod gospodarstva – to pa pomeni, da nobena skupnost zdravstvenega zavarovanja ne bo mogla v letu 1975 povečati stopnje prispevka. V resoluciji, razumljivo, ni mogoče opredeliti odnosov med zdravstveno dejavnostjo in združenim delom niti obravnavati dejstva, da delavci za zdravstveno varstvo in storitve ne plačajo realne cene – te probleme je treba reševati v samoupravni interesni skupnosti. Vendar pa samoupravnih interesnih skupnosti, kjer bi delovni ljudje glede na realne možnosti „kupovali“ zdravstvene storitve po razmeroma realnih cenah, letos še ne bo, ker je njihovo ustanavljanje odloženo. Ob tem se zastavlja vpraša-

nje: kdo bo plačal letošnji primanjkljaj v višini 85 milijonov din in poravnal razliko v cenah, ki bodo gotovo zrasle? Zavarovanec – delovni človek iz združenega dela, se pravi partner

zdravstvene dejavnosti, ima pri tem zvezane roke in ne more plačati za svoje zdravstveno varstvo več, kot je predpisano, niti ne more poravnati dolgov, ki jih že ima. Kdo torej?

SRBIJA:

Osebni dohodki brez omejitve

V SR Srbiji so ukinili limit za delitev osebnih dohodkov v tistih proizvodnih delovnih organizacijah, v katerih so rezultati dela merljivi in ki imajo točno določena merila za nagrajevanje po učinku. To je najpomembnejša sprememba dosežanega družbenega dogovora o usklajevanju delitve dohodka in osebnih dohodkov v gospodarskih dejavnostih v tej republiki.

Druge pomembnejše spremembe pa je v tem, da morajo delovne organizacije za svoj materialni razvoj nameniti ves tisti del dohodka, ki je „rezultat dela v izredno ugodnih naravnih razmerah, ali rezultat izrednih ugodnosti na tržišču oziroma v drugih izrednih pogojih pri pri-

dobivanju dohodka“, in to še pred delitvijo dohodka za osebne dohodke.

Dnevnicca za službeno potovanje po državi ne more biti višja kot 10% od povprečnega mesečnega neto osebnega dohodka na zaposlenega delavca v gospodarstvu republike, ustvarjenega v minulem letu (po oceni bo mesečno povprečje znašalo kakih 2300 dinarjev), dnevno nadomestilo za ločeno življenje pa ne more biti večje kot 30% dnevnicca za službeno potovanje po državi. Nadomestilo stroškov za uporabo lastnega avtomobila v službene namene ne more biti večje za vsak prevoženi kilometer kot 25% najvišje cene za liter bencina.

Lista posebnih dohodkov

V zveznem komiteju za delo pripravljajo razpravo o osnutku skupne jugoslovanske listine zneskov osebnih prejemkov, ki gredo v breme materialnih stroškov iz skupne porabe. Osnutek pomeni le priporočilo, konkretne izdatke in kriterije pa bo potrebno posebej preveriti v vseh republikah in pokrajinah.

Tako predvidevajo, naj bi znašalo mesečno nadomestilo za topli obrok v proizvodnih organizacijah največ 10% od povprečnega osebnega dohodka v gospodarskih organizacijah republike ali pokrajine. Regres za letni dopust naj bi znašal najmanj 30 in največ 60% od povprečnega mesečnega dohodka v minulem letu. Odpravnina pri upokojitvi naj bi

znašala najmanj eno in največ tri povprečne neto osebne dohodke. Nadurno delo naj bi nagrajevali z največ 50% od obračunske osnove in ustvarjene akontacije osebnega dohodka, nočno delo pa največ do 35%. Dnevnicca za službeno potovanje doma naj bi znašala največ 12% od povprečnega osebnega dohodka, ustvarjenega v Jugoslaviji v preteklem letu. Nadomestilo stroškov za uporabo osebnega avtomobila pa naj bi znašalo za vsak prevoženi kilometer največ 25% cene za liter bencina. Terenski dodatki bi lahko znašali na dan največ 3,6% od povprečnega osebnega dohodka, doseženega v Jugoslaviji v preteklem letu, nadomestilo za ločeno življenje pa največ 50% (alternativa 65%).

– Z našo proizvodnjo je samo na pol v redu! Kaj, če bi se lotili namesto standardnih izdelkov – kakšnih polizdelkov?!

JOSIP BROZ-TITO, predsednik SFRJ, v novoletni poslanici državljanom Jugoslavije:

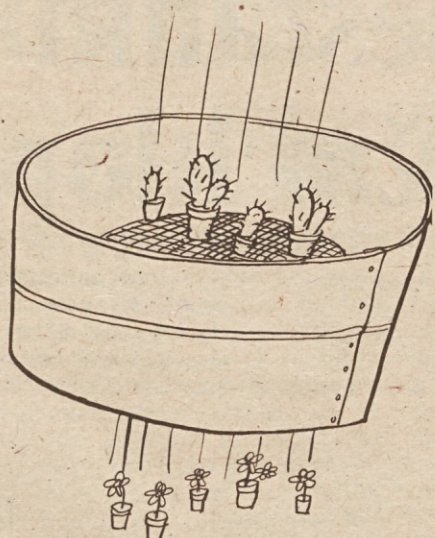
Ob tej priložnosti bi rad nekaj posebej poudaril. Če je minulo leto ustavno in politično obrnilo novo stran v boju za odločilno vlogo delavskega razreda in združnega dela, mora biti leto 1975 prelomnica, kar zadeva doslednost, konkretno delo in odgovornost pri uresničevanju sprejetih sklepov. Vsi dobro vemo, kakšne dolžnosti ima kdo. Odslej moramo predvsem vedeti, kako je kdo opravil svojo dolžnost, ali je upravičil zaupanje, ki mu je bilo izkazano, in poravnal svojo obveznost, svoj dolg do skupnosti.

VINKO HAFNER, sekretar komiteja mestne konference ZKS v Ljubljani, za „Ljubljanski Dnevnik“:

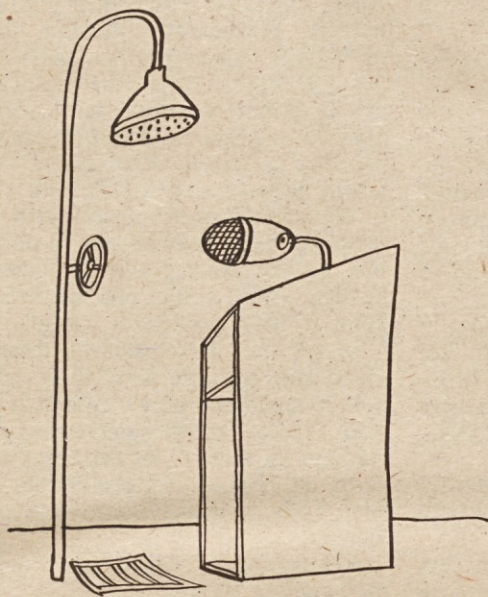
Kadar govorimo o uravnalovki, po navadi vedno mislimo le na prejemne razpore med dohodki niže in višje kvalificiranih delavcev, med ročnimi im umskimi delavci, med snazilko in direktorjem, med delavcem pri stroju in inženirjem. Redko pa razpravljamo o neki drugi vrsti uravnalovke: to je o prejemnih dohodkovnih razponih med delavci istih strokovnih kvalifikacij, izobrazbe ali poklica. To je tako imenovana kvalifikacijska uravnalovka, ki je najbolj razširjena prav med strokovnjaki oziroma umskimi delavci. Višina njihovega osebnega dohodka je namreč pretežno odvisna le od formalne izobrazbe, pomena delovnega mesta in delovne dobe, redkokdaj pa tudi od dejanske delovne učinkovitosti. Prav pri teh delavcih pa so rezerve glede delovne učinkovitosti oziroma produktivnosti mnogo večje kot med ročnimi delavci – le teže jih je izmeriti. Spravimo se na to vrsto uravnalovke: potrudimo se za učinkovitejša in pravičnejša merila za nagrajevanje vseh vrst strokovnih delavcev pa bomo izbežali mnogo večje ekonomske rezerve in napravili manj političnih problemov kot pa s splošnim udrihanjem po uravnalovki. Potem bo tudi manj dobrih strokovnjakov odhajalo na delo v tujino.

DR. BERISLAV ŠEFER, podpredsednik ZIS, v intervjuju za „Privredni pregled“:

Mislim, da se morajo zbornice veliko bolj aktivno in neposredne vključiti v boj proti inflaciji, v uresničevanje dogovorov o izvozu in uvozu, v ohranitev zunanje likvidnosti države, v varčevalno akcijo, v oblikovanje skupne razvojne politike ipd. Vzemimo na primer cene. Zdaj je bila praksa v glavnem taka, da so bile nove cene stvar družbenega dogovora; toda kdo se je dogovarjal? Dogovarjala sta se dva, ki sta lahko prevajala breme na koga tretjega, navadno na potrošnika. Pri tem sta se dogovarjala le o cenah, ne pa tudi o vseh drugih bistvenih elementih, ki bi omogočili optimalen razvoj ne samo posamezne grupacije ali panoge, marveč celotnega kompleksa, celotnega procesa reprodukcije od proizvodnje surovin do potrošnika. Ne vidim razloga, zakaj ne bi tem dogovorom dali prave gospodarske in družbene razsežnosti in vsebine. Zakaj na primer ne bi v okviru sistema zbornic ustanovili ustreznih koordinacijskih organov, ki bi pokrivali celotne cikle? V ta telesa naj bi se vključili tudi občani kot potrošniki, ki bodo v enem primeru zastopali sindikat, v drugem stalno konferenco mest ali krajevno skupnost.

OPTIMIZEM

BREZ BESED

PODOBE NAŠEGA ČASA

Hrk, škrik in spet hrk v slušalki, pa pip, pip, ki pomeni zasedeno, pa spet škrik in končno — zveza.

— Si ti Jože? vprašam.

— O čem pa govoriš?
— O milijardah vendar!
— Aha, o milijardah, saj res. Ali pa veš, na kakšnem stališču stojim jaz?
— Ne, ne vem! Samo to vem, da si bil vedno za ekspanzijo, čeprav v pogojih inflatorskega financiranja...
— Ja, vedno sem bil za rizik!
— Pa zdaj?
— Zdaj piha drug veter!
— Pa ne...
— Ja, uganil si!
— Kaj ne poveš!? In kakšna je zdaj linija?

in šele nato posegati po običajnih ekonomskih instrumentih.
— Likvidirati nerentabilne?
— Ja, likvidirati nerentabilne!
— Ali veš, koliko si jih je ob tem vprašanju že polomilo zobe?
— Ja, vem, kako ne!
— Zakaj pa potem govoriš neumnosti?
— Ja, sem mislil...
— Slabo si mislil! Najbolje, da nadaljujemo razgovor tam, kjer sva skrenila. Kje sva že ob-

— Ne, v sredo je seja v zvezi s korekcijami zahtevkov cen v tekstilni industriji.
— Pa petek?
— Ob osmih ne! Pride Tone glede nivoja cen v živilsko predelovalni industriji. Morda ob enajstih, če ne bo Franceta v zvezi z adaptacijo notranjtrgovinskega režima v smislu novih ustavnih določil.
— Prav, ob enajstih!
— Še prej pa pokličiči, če bom tu. Nekaj se je o meni govorilo v zvezi z delegacijo, ki naj bi šla...

NA PRAVI LINIJI

— Tu Miha! se oglasi nekdo.
— Tu pa Janez! reče nekdo drug.

— Jaz sem pa Stefan, če je tako, se ujemim. Le kdo brije norca iz mene!? A vse kaže, da se onadva, ki sta na liniji, ne zmenita dosti zame. Ne dasta se motiti.

— Po mojem bi morali spet nekoliko odpreti pipico, reče glas, ki pravi, da je Miha.

— Po mojem pa samo tega ne! pravi glas nekakšnega Janeza.

— Le zakaj neki? ! Še vselej, ko nam je šlo za nohte, smo jo...

— Če bi jih zdaj, ko jih že toliko kroži, še nekaj vrgli v promet, bi nastala prava polomija.

— Priviti pipo! Še več: kakšen vrč ali dva zlit nazaj v sod. Če vzameš denar, iz prometa, se pritisk na kupne fonde nujno zmanjša, to pa ustvarja manevrski prostor za novo ekspanzivnost kvalitetne ponudbe in za afirmacijo tržnih zakonitosti.

— Hm, ni slabo — če bi nam spet nelikvidnost ne pokazala roge. Če pa v nelikvidnosti potegneš denar iz obtoka, se vsa situacija lahko samo še bolj zaplete.

— Bolj, kot je zdaj zapletena, se skoraj ne more. Vsaj poizkusiti velja, potem bomo pa že videli, kako bo. Poskusiti ni greh, pravijo. A kaj bi ti storil, če bi bil na mojem mestu?

— Mislim, da bi morali najprej zatreči žarišča nelikvidnosti

tičala? O čem sva že govorila? Oprosti, novoletni maček!

— O restrikcijah v obtoku.
— Aha! No, kot sem rekel: ta ukrep je nujen, če želimo poziviti tržne odnose. Ne moremo si v nedogled privoščati inflatornega financiranja razvoja. Ali ti nisi istega mnenja?

— Ne, nisem! Rezultat bo ta, da se bodo problemi še bolj nakopičili.

— Potem pa bi se nujno morali enkrat uvesti skupaj in se o tem posebej pogovoriti, da najdemo skupni jezik, kaj misliš?
— Strinjam se, da ne moremo kar tako iti prek teh vprašanj. Prej ali slej jih bo treba dati na dnevni red.

— In kdaj predlagaš, da se dobimo in pomenimo?
— Lahko v sredo?

Škrik, zaškriplje v slušalki, nato pa spet tisti piip, piip.

— Halo, halo! potreseš slušalko. Nič. Končno pa le razločen, znan glas.

— Si ti, Jože, vprašam.
— Jaz, ja. Kaj pa je narobe s tvojim telefonom. Nekakšni tuji glasovi se vmešavajo.

— Saj niso tuji!
— Kako pa veš, da niso?
— Kaj nisi razumel, kaj govoriš?

— No, nekaj sem, pa ne veliko... O nekakšni pipi ali kaj. Pa ti?

— Jaz pa o sodu in poličku. Čudna ptiča, ne?

— Ja, zelo čudna! Pa pustiva to; glavno, da sem te končno le priklical. Kako si se imel za praznike? VINKO BLATNIK

kozerija

Vpogled iz onstran vesolja

Tretjega dne primopredajne opazovalne dolžnosti v vesoljski ladji X 7 je zateklo astronavta s tretjega planeta v osončju Alfa Centauri neprijetno presenečenje. Vse njune zveze z Zemljo so bile v trenutku prekinjene in na ekranih v vesoljski ladji sta zagledala marogast svet marogastih ljudi s plešo na glavi in zastrtimi očmi. „Vsem bitjem antisončij sporočamo,“ sta slišala glas nevidnega napovedovalca, „da smo pred epohalnim odkritjem. Vzpostavili smo stik z najbolj oddaljeno točko onstran vesolja. Prevzeli smo tretji planet osončja Alfa Centauri in pravkar vzpostavljamo stike z opazovalci oddaljenih naseljenih planetov tega vesolja.“

Na podlagi njihovih raziskovanj bomo vzpostavili svoj vpogled v dogajanja na teh planetih in vas redno obveščali o vsem, kar se tam dogaja.

Po tem dogodku se je opazovanje Zemlje povsem spremenilo. Mladi Om je dobil nalogo, da ostane v vesoljski ladji, medtem ko so starega Osa vrnili na Tretji planet in od tam v raziskovalni center neznanega planeta Antisončja, kjer je moral pojasniti vse, kar je uspel zvedeti o Zemlji.

Antibitja z Antiplaneta iz Antiosončja v Antivesolju so zelo pazljivo poslušala pojasnjevanja vesoljskega opazovalca Osa in dojela, da se ljudje na Zemlji neprenehoma bojujejo med seboj na zelo nenavaden način. Tedaj namreč, ko se sestajajo k sestankom, simpozijem, konferencam, sejам in drugim oblikam srečanj na Zemlji. Ko so ga vprašali, kako je mogoče razpoznati nasprotnike, je moral Osa uporabiti svoj znanje — NE VEM. Ker res ni vedel, saj se celo nasprotniki na Zemlji često niso poznali med seboj in so si bili zdaj največji prijatelji, zdaj največji sovražniki, zdaj so se medsebojno branili zdaj napadali, se razhajali in zbirali okrog posameznih svojih in tujih interesov. Razen tega v teh bitkah nikoli ni bilo ne mrtvih ne ranjenih, niti obubožanih niti obogatelih.

Najvišji zbor znanstvenikov Antivesolja je pozorno pregledal vse, kar je zabeležil Osa v času svojega opazovanja Zemljanov in končno ugotovil, da se na vseh sestankih Zemljanov pojavlja nekaj ljudi, ki se nikdar ne vmešajo v bitke drugih in da je med njimi eden, ki se pojavlja zdaj tu zdaj tam, skratka povsod. Od vseh drugih pa se je razlikoval tudi po tem, da je besnel in rohnel proti vsem, potem ko

so se drugi že povsem umirili, počivali, popivali in kvantali s sosedi v gostilnah, se sprehajali, nakupovali ali dremali pred svojimi televizorji, v kinu, gledališču ali kod drugod.

„To je Čili. Ugledni poročevalec dnevnika Dejanje,“ je pojasnil Osa, „človek največje senzibilnosti in odprtosti duha.“

„Z njegovimi očmi, možgani in dušo utegnemo največ in najbolj jasno videti v življenje Zemljanov,“ so menili znanstveniki Antivesolja. „Začnimo zbirati antiinformacije!“ so sklenili in vzpostavili kontakt s Čilim.

Čili je pravkar prispel s sestanka, kjer je nekdo rekel: „Novinarji nič ne delajo — samo pišejo!“ Čili je nemudoma delal anketo. Spraševal je ekonomiste, kaj delajo politiki. Odgovarjali so mu: „Nič, saj samo sejajo na sestankih in agitirajo.“ Vprašal je delavce, kaj delajo uradniki. „Nič,“ so mu odgovorili, „samo škrabajo po papirjih in sprejemajo stranke.“ Vprašal je politike, kaj delajo ekonomisti. „Nič,“ so mu odgovorili, „samo okrog definicije dohodka se prepirajo.“ Vprašal je gospodarstvenike, kaj delajo znanstveniki. „Nič,“ so mu odgovorili, „samo denar zahtevajo od gospodarstva.“ Vprašal je znanstvenike, kaj delajo gospodarstveniki. „Nič,“ so mu odgovorili, „ker za njih dela inflacija.“ Vprašal je uradnike, kaj delajo delavci, in so mu odgovorili, da to, kar oni delajo, sploh ni delo, ker uporabljajo samo roke, glave pa sploh ne.

Čili je ob koncu svoje ankete pobesnel, zgrabil pepelnik in ga vrgel svojemu kolegi v glavo, vendar ni zadel, ker se je ta prej odmaknil. „Kaj pa delaš!“ je oni zarjovel na Čilega. „Nič,“ je dobil odgovor, „samo duška si dajem. Zamislite, pri nas nihče nič ne dela. Morali bomo skli-

cati kongres brezdelnežev, da bi ugotovili, zakaj ne delamo.“

„Kaj pa je to kongres?“ so bili radovedni znanstveniki Antivesolja, Os pa je pojasnil: „To so vrhunska zborovanja ljudi, na katerih si prisegajo, kaj vse bodo naredili prihodnja leta, ko ne bo kongresa — in vse kongrese so letos že imeli.“

„Nekaj je narobe,“ je ugotovil glavni raziskovalec Antivesolja. „Mislim, da je Čili narobe postavljaj vprašanja. Moral bi vsakogar vprašati, kaj on dela, ne pa, če oni drugi dela.“

„Tudi tako so postavili vprašanje, pa so dobili isti odgo-

vor,“ je pojasnjeval Osa. „Ko so vsakega od njih vprašali, kaj dela, so dobili odgovor, da vse in to najboljše, da pa vsi drugi nič ne delajo in je torej nasploh vse narobe.“

„In je res nasploh vse narobe pri njih?“ je zanimalo Antivesoljce.

„Ne vem, kaj bi bilo narobe,“ je odgovoril Osa, „ko pa vsi bolje živijo, kot pa zašlužijo na delovnem mestu.“

„Morali bomo stvar raziskati podrobneje,“ so sklenili Antivesoljci. „Vzpostavili bomo neposredni stik s Čilim,“ so sklenili in izbrali posebno delovno skupino, ki naj to pripravi in izvede. VIKTOR ŠIREC

Občinski svet Zveze sindikatov Škofja Loka

čestita vsem občanom
Škofje Loke
za občinski praznik
in jim želi še veliko
delovnih uspehov

ZAČETI JE TREBA OD ZAČETKA

Zakaj v tem delovnem kolektivu še niso ustanovili TOZD in kaj nameravajo storiti, da bi določila nove ustave tudi pri njih dobila domovinsko pravico

„Že pred dvema letoma smo ustanovili komisijo za oblikovanje temeljnih organizacij združenega dela v našem podjetju,“ pravi Franc Škrubej, predsednik sindikalne konference v tekstilni tovarni, „ki pa jih doslej, zaradi številnih, predvsem objektivnih težav, še nismo ustanovili.“ Ivan Žagar, predsednik zdajšnje komisije za ustanovitev TOZD, ki so jo imenovali decembra lani, pa pripoveduje: „Takrat še nismo povsem vedeli, kako bomo uredili sodelovanje z zahodnonemško firmo in kako bo v bodoče napredovala naša proizvodnja. Zdaj so naše proizvodne in poslovne perspektive jasne in v prihodnjih nekaj mesecih bomo oblikovali temeljne organizacije združenega dela.“

Prišel sem v Prebold, da bi bralcem našega lista povedal, zakaj doslej v tej tovarni, ki zaposluje kakih 1.300 delavcev in ki so lani ustvarili 275 milijonov dinarjev celotnega dohodka, še niso povsem uresničili ustavnih določil.

Najprej so mi pripovedovali o težavah.

Janez Ahačič, ki je podpredsednik občinskega sindikalnega sveta v Žalcu in zelo aktivno dela v tovarniškem sindikatu, je dejal:

„Že takrat, pred dvema letoma, smo sklenili, da bomo temeljne organizacije ustanovili šele tedaj, ko se bomo nanje dovolj dobro pripravili. Zdaj smo priprave končali in akt o ustanovitvi TOZD, oziroma samoupravni sporazum o njih združitvi, ne bo le sprememba firme, pač pa nadaljnja obogatitev samoupravnih odnosov. Smo pač morali začeti od začetka.“

„Torej to vaše obotavljanje ni posledica težav po ohranitvi starih odnosov?“

Odločno so mi odvrnili: „Nikakor ne!“

To njihovo izjavo je kasneje potrdil tudi Venio Satler, predsednik občinskega sindikalnega sveta v Žalcu.

„Sploh pa ne gre za obotavljanje,“ je dejal, „saj so v tem času še kako trdo delali, da bi samoupravo približali proizvajalcem in tako ustvarili temelje za učinkovito družbeno veljavo

novih oblik samoupravljanja.“

Kaj so torej v minulih dveh letih naredili v Tekstilni tovarni Prebold?

Franc Škrubej: „Najprej smo organizirali sindikat, oblikovali osnovne sindikalne organizacije v štirih skupinah delovnih enot, izvolili sindikalne poverjenike v delovnih skupinah in ustanovili skupno konferenco sindikata v tovarni. Hkrati smo začeli spreminjati ves sistem samouprave.“

Janez Ahačič:

„Že ob sprejemu tako imenovanih delavskih ustavnih dopolnil smo se dogovorili o korenitih spremembah dotodnjega sistema samoupravljanja. Ustanovili smo delovne skupine v vseh izmenah in jih povezali v delovne enote, le-te pa v skupnosti delovnih enot, torej povsod tam, kjer smo že poprej ali pa hkrati oblikovali sindikalne organizacije. Zagotovili smo, da zdaj delovni ljudje uresničujejo svoje samoupravne pravice in dolžnosti v 21 delovnih enotah in v njihovih delovnih skupinah, na zborih delavcev in z referendumom; posredno pa po svojih delegatih v delavskem svetu in v drugih samoupravnih organih ter z nadzorom nad izvrševanjem odločitev, ki so jih sprejeli delavci, ti organi ali službe podjetja.“

Ivan Žagar:

„Zdaj je veliko več možnosti, da delavec neposredno sodeluje pri postopku oblikovanja in sprejemanja samoupravnih odločitev.“

Venio Satler:

„Hkrati pa so v Tekstilni tovarni Prebold kljub vsem znanim težavam, s katerimi se je v minulemu letu ukvarjalo naše gospodarstvo, našli možnosti, da bi si z dobro notranjo organizacijo in v sodelovanju s tujim partnerjem (dnevno naredijo 100.000 nogavic za tujo firmo, 40.000 pa za domače tržišče) zagotovili kar najbolj gotovo prihodnost. Nova investicija v oplemenitnico (gre za 25 milijonov dinarjev), za katero so sredstva v glavnem že zagotovljena, bo odprla nove možnosti za povečanje izvoza (lani so prodali na tuje za 1,6 milijona dolarjev) in za večjo prodajo na domačem tržišču.“

„Zakaj sodite, da so temeljne organizacije tudi pri vas tako nujno potrebne?“

Franc Škrubej:

„Predvsem bi radi zagotovili, da bi delavec neposredno odločal o sredstvih, ki jih je ustvarjal, o njih oblikovanju in delitvi. Doslej je namreč o ustvarjenem dinarju dokončno odločal le centralni samoupravni organ, in bilo je kar precej od tujevanja ali preliivanja sredstev, delavec je lahko neposredno odločal le o denarju za osebne dohodke.“

Ivan Žagar:

„V TOZD, ki jih bomo ustanovili, bo imel delavec pravico in dolžnost, da o svojem dinarju neposredno odloča ne samo v tovarni, pač pa tudi v občini in drugje, povsod tam, kamor gre njegov denar; tja pa bo tudi pošiljal svoje delegate. Za zdaj smo naše računovodstvo že tako dobro uredili, da vsak pri nas zaposleni dobro ve ne samo, koliko denarja bo dobil, temveč tudi koliko daje za družbene davke. Tudi to je eden nujno potrebnih temeljnih kamnov za ustanovitev TOZD.“

Venio Satler:

„Okrepili smo pomen in vsebino sindikata. Delegatski sistem namreč ne bo zaživel, dokler ne bomo v partiji in v sindikatu sposobni oblikovati stališča povsod tam, kjer se delavci združujejo kot proizvajalci, samoupravljavci in občani. Kaže, da bo treba naše delo čimprej organizirati tako, kot zahteva nova ustava in o čemer je sklepal zadnji kongres slovenskih sindikatov.“

Ob koncu našega pomenka, naj še enkrat povem: nisem prišel v Prebold zato, da bi ocenjeval njihovo dozdajšnje samoupravno prizadevanje. Ustavil sem se med njimi zato, da bi slišal njihovo pripoved — zakaj doslej še niso organizirali tozdov, oziroma kaj nameravajo storiti, da bi svoje samoupravljanje prilagodili zahtevam ustave — in da bi vsa ta njihova mnenja posredoval našim bralcem. To sem tudi storil.

Obljubil pa sem jim, da bom spomladi, ko bodo ustanovili temeljne organizacije, bolj podrobno pisal o njih

JANEZ VOLJČ

Naši sestanki na zatožni klopi

V zadnjem času se zelo pogosto slišijo ocene in mnenja, da imamo sestankov preveč. To preprosto ugotovitev so nekateri „strokovnjaki“ oplemenitili z izračuni, ki kažejo, koliko nas naši sestanki stanejo in kaj pomeni ta „neracionalno“ izkoriščen čas za posamezno organizacijo združenega dela ali celotno gospodarstvo. Zaključki takih „strokovnih analiz“ so jasni in se izražajo predvsem v naslednjem: „... sestanki so dragi, ... to predstavlja ogromno breme za nas, ... sestanki nam ne ustvarjajo dohodka, ... potrebno je več delati in manj razpravljati, ... več dela pomeni naš lepši jutri.“ Kdo bi podvomil v take argumente ali jim celo nasprotoval. Smo pač takšni, da o tem niti ne razmišljamo, kaj šele, da bi povedali svoje mnenje. Nič nenavadnega torej ni, da se brez posebnih ovir uporablja parola glede sestankov, da je temu kriv naš samoupravni sistem in preširoka demokracija.

Mnogi se torej obnašajo, kot da je samoupravni sistem kriv, če pri njih sestanki trajajo pet ur ali več. Pri tem pa si seveda lastijo pravico nad „prvo in zadnjo besedo“. Hitro se počutijo užaljene, če jih kdo zmoti v njihovem meditiranju ali pa celo izsiljevanju. So primeri, ko se je delavcem zaradi postavljenih vprašanj in mnenj pokazalo tudi vrata tovale. „Tako, če komu ni všeč, tam so vrata.“

Kljub vsemu temu pa se vedno znova in znova sprašujemo, zakaj delavci, tisti kot pravimo, na katerih sloni naša družba, ne sodelujejo na sestankih, ne povedo svojega mnenja, pripomb, predlogov, tako kot imajo ustavno pravico in dolžnost.

Pa ne samo pravico in dolžnost „oglasiti“ se na sestankih, marveč resnično odločati o pogojih in rezultatih svojega dela.

Ali smo jim omogočili, da ve, o čem odločajo? Smo dovolj razvili naš sistem informiranja, tako da vsak udeleženec sestanka

v potankosti ve, za kaj gre pri posamezni stvari. So naše priprave na sestanke dovolj skrbne? Ali morda še vedno kje gojimo staro prakso, s katero vršijo diferenciacijo na manjšino, ki je poučena o vsem in ki drži roko nad informacijami, ter večino, ki niti ne ve, o čem bodo odločali, o vseh posledicah takšne ali drugačne odločitve. Ali se morda ne zadovoljujemo preveč samo s formalnim glasovanjem, ki ga potem uporabimo kot lastno zaščito. Češ, tovariši, sklep samoupravnega organa je tak, mi nimamo pravice stvari urejati po svoje — tovariši, samouprava je tista, ki nam diktira, kako bomo delali.“

Točno! Vendar — če ne bi bilo na sestankih vse preveč formalizma, če bi bilo na naših sestankih vse manj takih, ki bi se šli „skrivavnice“ in tekmovalja pri uporabi „strokovnega“ izrazoslovja, če bi pred sestanki izvedli vse tisto, čemer pravimo informiranje, pravočasno, aktualno, razumljivo obveščanje v samoupravnem sistemu, če bi v postopku sprejemanja posamezne odločitve dovolj skrbno negovali demokratične odnose, ki so pogoj za ustvarjalni pristop posameznika in temelj odgovornosti vseh, ki v takem procesu sodelujejo! Tudi strokovne službe morajo imeti pravo mesto v sklopu samoupravnega dogovarjanja in odločanja, s tem da kot predlagatelji posameznih strokovnih rešitev nosijo tudi odgovornost do konca izvršitve posamezne naloge.

In končno! Kdo postavlja danes na zatožni klopi sestanke, ki si jih ne želimo več in ki so nam resnično v breme in ki predstavljajo zavoro razvoju samoupravljanja? Postavljajo jih tisti, ki so zadolženi in plačani za to, da morajo biti sestanki dobro pripravljeni. Toda problema se niso lotili na pravem koncu.

Njihova „sreča“, da večina o tem ne razmišlja preveč glasno.

MARJAN BOLHAR

V Tomosu dobro steklo delo delegatov

Delegate bolj izobraziti in razpravo še bolj prenesti v bazo

„Delegatski sistem si je v Temeljni organizaciji združenega dela Tomos že utrl pot in delegacija, ki jo vodim in ki zastopa naše delavce v koprski občinski skupščini, dela dobro. Lahko rečem, da tvorno posegamo v razpravo. Seveda pa ne morem trditi, da je že vse povsem utečeno. Tudi pri našem delu se pozna, da delegatski sistem šele uveljavljamo in da še iščemo rešitve.“ Tako je v pogovoru ocenil delo Tomosove delegacije v koprski občinski skupščini Alojz Brulc, sicer vodja orodjane v tovari Tomos v Koprju.

In kako ste zastavili delo vaše delegacije?

O gradivih, ki bodo na dnevnem redu skupščine, razpravljajo najprej skupine delegatov, nakar o tem razpravljamo še na konferenci delegatov, kjer sprejemamo skupna stališča. Ker so delegati iz proizvodnje in so člani samoupravnih informativnih skupin — teh je v Tomosu okrog 60 — lahko rečem, da delegati prinašajo na konferenco tudi sta-

lišča vseh delavcev. Vendar bomo morali možnosti, ki jih dajejo samoupravne informativne skupine, še bolj izkoreniniti in o določenih stvareh v teh skupinah razpravljati bolj organizirano. Prav tako je za nadaljnji razvoj delegatskih odnosov pomembno, da poiščemo še primernejše oblike informiranja. Nadalje bo treba delegate še naprej izobraževati in v Tomosu prav zdaj teče zanje seminar. Z njim želijo delegatom pomagati k boljšemu poznavanju družbenopolitičnega sistema in aktualnih vprašanj, kar jim bo pomagalo, da se bodo odločneje oglašali v razpravah. Ena izmed pomanjkljivosti, ki jo opažajo zdaj v Tomosu, je, da se v razpravah, bodisi na konferenci delegatov, bodisi v skupščini oglašajo v glavnem isti ljudje, mnogi pa so zadržani. Pravilno sklepajo, da je ta zadržanost posledica premajhne razgledanosti mnogih delegatov in s seminarji in drugimi oblikami izobraževanja bi radi to pomanjkljivost odpravili.

In kakšne rezultate si v Tomosu obetajo od delegatskega sistema?

Razumljivo, v prvi vrsti večji vpliv delavca na odločanje, pravi tovariš Brulc. Delegatski sistem mora pripeljati, da se bo glas delavca bolj slišal, da bodo neposredni proizvajalci bolj vplivali na krojenje, denimo, pogojev gospodarjenja. Mi smo tu že stopili v akcijo in na zadnji seji koprške občinske skupščine smo med drugim sprožili vprašanje oskrbe z reprodukcijskim materialom. Dogaja se nam namreč, da ostajamo brez nekaterih izdelkov za našo proizvodnjo in imamo velike težave. Tako nam kooperanti ne morejo dobavljati odkovkov, ker ne dobijo surovin. Problem je tudi z aluminijem.

Domači proizvajalci ostajamo brez teh materialov, ker ga preveč izvažamo. Na seji smo zahtevali, da delegati, ki nas zastopajo v zboru združenega dela skupščine SRS, predlagajo, da s surovinami krijemo najprej potrebe domačega tržišča in kolikor jih ostane, naj gre v izvoz. Mi smo za izvoz, vendar za izvoz čimvečjega števila končnih izdelkov in čimmanjših količin surovin.

S. K.

Ob koncu decembra je bila ustanovna seja nove skupščine Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije. Bila je prva med republikami in pokrajinami, ki je na svojem področju uskladila samoupravo z novo ustavo in začela delo po delegatskem sistemu.

Delegati so na prvem zasedanju skupščine sprejeli delovni program. Med najpomembnejšimi nalogami bo v prihodnjem obdobju prav gotovo usklajevanje pokojnin z rastjo osebnih dohodkov. Že sedaj so naši upokojenci v primerjavi z upokojenci v drugih republikah na slabšem. Povsod drugod je razmerje med poprečnimi osebnimi dohodki in poprečnimi pokojninami ugodnejše.

Nujno bo treba v tem letu rešiti tudi trajno pomanjkanje obratnih sredstev, kar sedaj sili skupnost, da najema kratkoročne kredite pod zelo neugodnimi pogoji, če hoče, da upokojenci redno dobivajo pokojnino.

Skupščina je izvolila tudi novo vodstvo, in sicer za predsednika skupščine Danteja Jasniča, dipl. eoc. z Jesenic in za podpredsednika Franca Roglja, upokojenca iz Maribora. Za predsednika izvršilnega odbora so izbrali Ignaca Nagodeta, ki je že doslej opravljal to dolžnost. Namesto direktorja bodo imeli sedaj generalnega sekretarja službe skupnosti. To delo naj bi še naprej vodil Franc Ključevšek.

PO SEMINARJIH ZA ORGANIZATORJE KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Kultura — potreba in način življenja

Decembra so se končali seminarji za organizatorje kulturnega življenja. Seminarji so bili v Mariboru, Ljubljani, Kopru in na Otočcu, udeležilo pa se jih je več kot sto kulturnih in družbenopolitičnih delavcev. Med udeleženci je bilo največ predstavnikov občinskih svetov ZKPO in občinskih sindikalnih svetov, najmanj pa predstavnikov občinskih konferenc SZDL.

V ospredju pozornosti velikega števila udeležencev na seminarjih je bila kulturno-estetska vzgoja. Ta naj bi po njihovem mnenju imela v prihodnje ustrežnejše mesto v programih šol vseh stopenj, v programih delavskih univerz, pa tudi sicer v vseh programih kulturnega dela. Nekajkrat je bilo poudarjeno, da je treba začeti s kulturno vzgojo in s kulturnim delom že v osnovni šoli, tam, kjer naj si otroci privzgojijo osnovne kulturne navade v najširšem pomenu te besede. Za kulturno estetsko vzgojo pa potrebujemo seveda programe. Otroci naj bi se tudi primerneje organizirali, zlasti še pod okriljem šolskih kulturnih društev, ki naj bi bila ustanovljena na vseh šolah.

Na vseh seminarjih je bilo ugotovljeno, da je bil v dosedanjem razdobju kulturne akcije dosežen največji premik prav v delovnih organizacijah, čeravno si v primerjavi s krajevnimi skupnostmi kulturna akcija v delovnih organizacijah šele utira prve odločnejše korake. Primeri kažejo, da so največ storili v tistih delovnih organizacijah, kjer se delavci vedno bolj zavedajo, zlasti pa še vodilni delavci, da mora kultura postati sestavina vseh načrtovanih in dela v delovni organizaciji. V odnosu do kulturne akcije v delovnih organizacijah danes namreč ni več osnovni problem denar, pač pa še vedno premajhna zavest o tem, kaj lahko pomeni kultura za življenje in razvoj delavcev in delovne organizacije.

Seveda pa imajo tako v podjetjih kot v krajevnih skupnostih in občinah velike težave zaradi pomanjkanja organizatorjev kulturnega življenja in tudi primernih strokovnih delavcev. Slej ko prej postaja vprašanje kadrov eno najbolj perečih in mu bo zato potrebno posvetiti v prihodnosti večjo pozornost. Starejši kadri odhajajo, mlajših pa je premalo, pa tudi usposobljeni niso ustrezno vsi za kulturno delovanje. Resno bo treba razmisliti o izobraževanju bodočih poklicnih, pa tudi nepoklicnih organizatorjev kulturnega življenja ali kulturnih animatorjev, kot jim pravimo. Na vseh seminarjih so ugotavljali, da brez delovalnih in sposobnih organizatorjev ne bomo mogli hitreje napredovati, zlasti še, če bomo hoteli doseči večje premike v kvaliteti kulturnega

dela. Zaenkrat se lahko pohvalimo bolj s količinskimi dosežki, ki so marsikje res zavladanja vredni. Sicer pa je težko govoriti o takih ali drugačnih premikih in o njihovi resnični vrednosti, ker nimamo na voljo dovolj strokovnih in izčrpnih raziskav.

Poleg ustrezno usposobljenih kadrov je osrednji problem tudi prostor za kulturno delovanje. Ne gre toliko za število kulturnih in drugih kulturnih namenjenih domov, gre predvsem za njihovo urejenost. Kazno je, da večina obstoječih prostorov ne ustreza sodobnim potrebam. V večjih mestih in novih naseljih pa takorekoč sploh nimamo za ljubiteljsko kulturno delovanje nobenih primernih objektov, saj tudi naselja z več tisoč prebivalci ne premorejo, denimo, niti enega klubskega prostora. Glede na take ugotovitve se seveda kaže tudi potreba po izdelavi tipskih projektov, ki bi lahko služili različnim kulturnim potrebam.

Čeprav je bilo na vseh seminarjih ugotovljeno, da beležimo v zadnjih letih ponovno rast ljubiteljske kulturne ustvarjalnosti, se ta večinoma odvija v okviru kulturnih društev in skupin v krajevnih skupnostih, ki pa so največkrat prepuščene same sebi. Krajevne skupnosti še zdaleč ne opravljajo ustavne funkcije in se največkrat ubadajo samo s komunalnimi problemi, pogoje za kulturno življenje občanov pa zanemarjajo.

Poklicne kulturne ustanove so se marsikje že precej odprle in so navezale stike z nepoklicnimi kulturnimi delavci. Še posebej to velja za gledališko in knjižničarsko področje. Knjižničarji so tudi izdelali programe, ki načrtno in enotneje urejajo razvoj knjižničarstva v naši republici. Vse bolj se tudi dopolnjuje poklicna kulturna tvornost z nepoklicno. Kolektivni poklicnih kulturnih ustanov se čedalje bolj zavedajo dialektičnega odnosa med nepoklicno in poklicno kulturno ustvarjalnostjo, zavedajo se, da je kultura ena, da pa so oblike in pristopi h kulturnemu delovanju različni.

Poudarjeno je bilo, da morajo poklicne kulturne ustanove še bolj vsestransko sodelovati z nepoklicnimi kulturnimi organizacijami in da si morajo tako kulturna društva kot ZKPO pri-

zadevati, da bo v njihovih vrstah delovalo čim več poklicnih kulturnih delavcev, ki naj še posebej pomagajo strokovno usposabljanje tudi nepoklicne kulturne delavce.

Poleg kulturnih skupnosti, ki na samoupravni osnovi zagotavljajo pogoje za hitrejši kulturni razvoj, ima po sodbi udeležencev seminarjev pomembno mesto v naši družbi Zveza kulturno-prosvetnih organizacij, ki je s svojimi društvi in skupinami najbližja bazi, občanom v krajevnih skupnostih in delovnim ljudem v delovnih organizacijah. Skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami si mora prizadevati, da bo kultura postala potreba in način življenja slehernega delovnega človeka in občana.

TONE ŠTEFANEČ

Televizija nam je v svojem dramskem sporedu minuli ponedeljek predstavila televizijsko uprizoritev Ivana Cankarja „Večeri Julijana Stepnika“. Dramatizacija te novele je delo Mitja Mejaka, znanega uspešnega avtorja dramatizacij številnih slovenskih literarnih del za radio, film in televizijo. Režiser televizijske uprizoritve je Mirč Kragelj, tri glavne vloge pa so oblikovali Boris Kralj, Marija Benko in Boris Juh (na sliki). Drama je bila posneta z barvnimi elektronskimi kamerami.

Vzajemne šolske knjižnice

Slovenski sindikati so se na 8. kongresu zavzeli za to, da bi na stopnji obveznega šolanja imeli učenci brezplačne učbenike. Seveda gre za družbeno akcijo, ki jo je mogoče izvesti le postopoma.

Zamisli o ustanavljanju vzajemnih šolskih knjižnic, ki bi učencem nudile brezplačne učbenike, je bila od vsega začetka na Slovenskem dobro sprejeta. Kako pa se ta zamisel uresničuje in kdo k temu največ prispeva? In kakšne so možnosti, da bi v treh do štirih letih vsi učenci osnovnih šol imeli brezplačne učbenike?

Ta vprašanja je postavil, poleg vprašanja o možnostih za pocenitev učbenikov, lani novembra v Skupščini SR Slovenije delegat Igor Poničnikar v imenu skupine delegatov. Iz odgovora, ki ga je posredoval Republiški sekretariat za prosveto in kulturo, lahko sklepamo, da so se uresničevanju zamisli o brezplačnih učbenikih najbolj doslej približali tam, kjer je bila ta akcija dovolj zgodaj in tudi dokaj široko zastavljena.

Akcija ustanavljanja šolskih knjižnic za izposojanje učbenikov poteka že vrsto let. Tako smo že v šolskem letu 72/73 imeli na ob-

močju 22 temeljnih izobraževalnih skupnosti zbiralne akcije na vseh šolah, na območju 26 skupnosti le na nekaterih šolah, in le na območju treh temeljnih izobraževalnih skupnosti niso v tem šolskem letu organizirali na šolah nobene oblike zbiranja rabljenih učbenikov. Na območju temeljnih izobraževalnih skupnosti Tolmin, Škofja Loka, Trebnje, Šentjur pri Celju in na posameznih šolah drugod po Sloveniji, so uspeli z zbiralnimi akcijami in namenskimi sredstvi šol in temeljnih izobraževalnih skupnosti že zagotoviti vse potrebne učbenike v okviru šolskih knjižnic.

V lanskem šolskem letu so šole zbrale skupno 95.302 učbenika, iz družbenih sredstev so jih nabavile 65.422, zaloge iz prejšnjih let pa so znašale 84.250 učbenikov. Skupno razpolagajo šole torej že s 244.974 učbeniki, kar pa je vendarle komaj 11,5 %

Če bi hoteli postopoma vsem učencem zagotoviti brezplačne učbenike, bi v teh letih potrebovali letno nad 55 milijonov din. Torej je celotna akcija predvsem odvisna od pripravljenosti delovnih ljudi, da združujejo ta namenska sredstva. S. G.

● CELJE

NOVE PREDLOGE ZA TITOVE ŠTIPENDISTE

Med prvimi 35 študenti Titovega sklada v Sloveniji sta le dva delavca. Komisija za kulturo in izobraževanje pri občinskem sindikalnem svetu Celje je tik pred iztekom starega leta ponovno pozvala osnovne sindikalne organizacije celjskih kolektivov, da skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, strokovnimi službami in samoupravnimi organi pretehtajo, ali vendarle ni tudi v njihovi sredini delavec, ki bi si zaslužil naziv Titovega študenta. Rok za nove predloge je namreč podaljšan do 15. februarja.

● ORGANIZATORJI KULTURNEGA DELA

Občinski sindikalni svet Celje bo vsestransko podprl izvedbo posebnega enodnevnega seminarja za organizatorje kulturnega dela v osnovnih sindikalnih organizacijah. Taka dva seminarja bosta v januarju in februarju. Zato pa je komisija za kulturo in izobraževanje tudi pozvala osnovne sindikalne organizacije, da še pred občnimi zbori izberejo svojega organizatorja kulturnega dela, v večjih kolektivih pa naj bi v okviru OOS oblikovali posebno komisijo za kulturo.

● JESENICE

BREZ PRIMERNEGA RAZSTAVNEGA PROSTORA

Na železarskih Jesenicah je v zadnjih letih izredno razgibana likovna dejavnost. „Gonilno kolo“ te dejavnosti je likovna skupina DOLIK, ki že osemindvajseto leto deluje pri DPD Svoboda Tone Čufar. Skupino sestavlja več kot trideset slikarjev amaterjev z Jesenic in iz okolice. Njihov upodabljalni svet je železarsko mesto samo, človek in njegovo delo v železarni, lepote doline pod Mežakljo in Stolom ter še vrsta drugih motivov. Likovniki — amaterji vsak prosti trenutek izkoristijo za slikanje. Vsako leto trikrat se skupno predstavijo domačemu občinstvu, sodelujejo pa tudi na številnih drugih razstavah. Tesne stike navezujejo z vsemi likovniki — amaterji širom po Sloveniji in Jugoslaviji.

Jeseniški likovniki — amaterji pa niso zadovoljni z razstavnimi prostori v domačem kraju. Že vrsto let opozarjajo na neustreznost male dvoranice v delavskem domu. Dvorana je namreč tako majhna, da jim resnično ne omogoča smotne in vsebinske razporeditve razstavljenih del. O tem je bilo izrečenih že mnogo besed, pa tudi obljub, ostalo pa je pri starem.

J. RABIČ

● LJUBLJANA

NAŠ KLUB 75

Predsedstvo republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije in predsedstvo Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, ki sta tudi lani razpisala nagradno tekmovanje „Naš klub 75“, sta do 31. decembra 1974 prejela preko trideset prijav. Prav toliko mladinskih klubov iz Slovenije in mladinskih krožkov iz zamejstva bo v prvi polovici tega leta tekmovalo s svojimi programi in s svojo dejavnostjo za naslov najboljšega.

JUBILEJNA TURNEJA

Ta mesec praznuje učiteljski pevski zbor Emil Adamič petdesetletnico svojega obstoja in delovanja. V počastitev tega visokega jubileja bo pevski zbor v januarju imel koncertno turnejo. Začel jo bo 24. 1. v Sežani, nato bo imel 25. januarja koncert v tržaškem Slovenskem kulturnem domu, dan zatem pa v Gorici. Svojo koncertno turnejo bo pevski zbor Emil Adamič zaključil z osrednjim slavnostnim koncertom 27. januarja v Ljubljani v Slovenski filharmoniji.

PRIPRAVLJAMO SE NA CELODNEVNO OSNOVNO ŠOLO

Iz zakotja v središče

Med pogoji, ki jih moramo ustvariti za dobro organizirano celodnevno osnovno šolo, nekateri zelo resno opozarjajo, da ne bi smeli pozabiti na vlogo šolske knjižnice zdaj, ko se bodo učenci na šoli zadrževali dalj časa.

Šolski knjižnici bi morali dati tako mesto, kot ji gre glede na njeno funkcijo v vzgojnoizobraževalnem procesu. Doslej marsikje potisnjena ob stran, spravljena včasih tudi v zadnjem šolskem zakotju, naj bi odslej šolska knjižnica v celodnevni osnovni šoli bila takorekoč v

središču vsega dogajanja v šoli. Šolske knjižnice so bile doslej več ali manj založene z leposlovjem, izbranim predvsem po programu za pouk slovenskega jezika oziroma po programu za šolsko čtivo. Če naj bo šolska knjižnica dopolnilo — ali pa tudi spodbuda — za vse, s čemer se srečujejo učenci v vzgojnoizobraževalnem procesu, potem je seveda tako leposlovno zasnovana knjižnica zelo pomanjkljiva. Na njenih policah bi moralo biti polno informativnih knjig z najrazličnejših področij, priročnikov, poljudnoznanstvenih knjig, pa

tudi angažiranega periodičnega tiska, da bi spodbujale ali dopolnjevale učenčovo vedoželjnost in še posebej razvijale njegova posebna interesna nagnjenja. Prek tako založenih šolskih knjižnic naj bi se učenci naučili vsestransko uporabljati dobro knjigo.

Da bi šolske knjižnice v naši celodnevni osnovni šoli slej ko prej bile tako bogato založene, bi seveda morali za vsa predmetna področja oblikovati programe knjig in tiska. Izdelava takih programov pa bi bila vsakakor koristna tudi za založbe. Založniki bi morali te programe

upoštevati v svojih založniških programih. Toda istočasno bi gotovo imeli koristi od tega tudi založniki sami oziroma založniške hiše, ki bi ob takim sodelovanju s šolami lahko prodali knjižnicam gotovo več izvodov svojih izdaj kot doslej. Danes namreč knjižnice prevzemajo komaj 1,4 % slovenske knjižne produkcije, to pa je seveda res bore malo.

Skratka, šolsko knjižnico moramo spraviti iz zakotja v središče učnovzgojnega procesa, zanimanja učitelja in učenca. S.

Tudi o razširjeni reprodukciji naj odloča združeno delo

Kot je znano, so na zadnjih kongresih razpravljali tudi o mestu in vlogi delavcev, zaposlenih v materialni proizvodnji, v procesu odločanja o porabi sredstev, kakor tudi o razvijanju kreditno-monetarne politike. Po razpravi o tem vprašanju je obveljalo enotno stališče, da morata tudi denarna politika in denar priti čimprej v oblast delavcev v združenem delu. Našo aktivnost na področju kreditno-monetarne politike moramo opreti na ustavno določilo, da delavci združijo svoje živo in opredmeteno minulo delo najprej v TOZD z drugimi delavci, vsi skupaj pa v celotni družbi na osnovi dogovorjenih programov in načrtov za celovit in optimalen družbeni razvoj.

Naloge komunistov, povezane z uveljavljanjem vpliva delavskega razreda na področju razširjene reprodukcije, niso niti lahke, niti enostavne. Še vedno se srečujemo z ostanki državno-lastninske in podjetniško-lastninske miselnosti posameznikov, ki bi radi še naprej na etatistični osnovi odtujevali sredstva od delavcev v združenem delu ne glede na to, da takšno ravnanje ustava že izrecno prepoveduje. S takšnimi težnjami se srečujemo tako v organizacijah združenega dela kot v občinah, republikah, federaciji. Takšno odtujevanje je možno zato, ker ima samoupravljanje v združenem delu v oblasti predvsem sredstva v materialni, fizični obliki. Takoj, ko se blago spremeni v denar, zagospodarijo nad njim tehnokratske strukture na tej ali oni ravni ali pa znani centri odtujene ekonomske moči. To dejstvo narekuje komunistom vrsto nalog. Predvsem si morajo prizadevati za ukinitve elementov kapitalističnih produkcijskih odnosov, ki so jih porodile škodljive liberalistične težnje v naši ekonomiki, istočasno pa obvarovati in zaščititi osnovno funkcijo denarja v razmerah blagovne proizvodnje — funkcijo denarja kot merila vrednosti na trgu priznanega dela.

Zastavlja se torej vprašanje, kako prenesti oblast nad denarjem in denarnimi tokovi iz odtujenih centrov moči v roke delavskega razreda ter kako zagotoviti, da ne bo možno še nadalje odtujevati vrednosti presežkov živega in minulega dela zaradi učinkov neobvladanih tržnih zakonitosti ali celo tržne stihije in monopolnih položajev, saj vse to vodi v nove družbene zaostritve celo med deli delavskega razreda samega. V takšne konflikte, razumljivo, prav tako pelje tudi napačno razumljeno ustavno načelo delitve po delu, po katerem naj bi vrednotili samo rezultate živega dela, zanemarili pa pravico do rezultatov minulega dela vsakega delavca glede na to, kako zna gospodariti z družbeno lastnino v proizvodnji in družbeni reprodukciji v celoti.

Delitev po rezultatih živega in opredmetenega dela je nedvomno zgodovinska kategorija in težnja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi tako pri nas kot v svetu. Pri tem pa je nujno, da dobi združeno delo oblast nad celotno denarno blagovno menjavo in nad učinki te menjave, torej tudi nad oplojevanjem denarja. To pomeni, da moramo korenito spremeniti poglede na vlogo denarja: omogočiti mu moramo vlogo posrednika v kroženju opredmetenega dela, vendar sočasno zožiti možnosti za njegovo avtonomno kroženje, v katerem je cilj profit, ne pa prispevek k večji proizvodnosti dela. S takšno funkcijo denarja in z družbenimi odnosi moramo zagotoviti, ob uporabi načel delitve po delu, stalni ekonomski interes delavca, da skupaj z drugimi delavci v združenem delu ohranja vrednost svojega minulega dela v funkciji pospeševalca družbene proizvodnje, vendar brez možnosti, da bi vsrkaval rezultate tujega dela in jih skupaj s svojo vrednostjo spreminjal v kapital v smislu proizvodnega odnosa ter tako ponovno odtujeval delo drugih. V interesu delavca, da zavestno združuje svoje živo in minulo delo, je tudi bistvo napredka v naši družbi v svetovni tekmi napredka, kakor tudi naša prednost, ko celovito vrednotimo dialektično povezanost med živim in minulim delom ter značaj in pomen družbene lastnine, s katero samoupravno in neposredno gospodarijo delavci.

V. B.

POGOJI ZA DOLGOROČNEJŠE NAČRTOVANJE ŠELE NASTAJAJO, ZATO V LETU 1975:

Več samoupravnega usklajevanja

V zgodovini ekonomske misli je odločanje o pomembnejših razvojnih vprašanjih le redko obšlo posvetovalne organe. „Homo economicus“ je seveda odločal v okviru sistema, ki ga je opredeljeval čas in prostor. Motivi gospodarjenja so bili pri tem določeni in so sredstva opravičevala namen.

Tudi razvojna pot naše samoupravne socialistične skupnosti pozna več obdobjev razvoja. Z nedavnimi ustavnimi spremembami je v ospredje postavljen delovni človek, ki mora neposredno odločati o pogojih in rezultatih svojega dela. Ne kakršnegakoli, ampak je merilo družbeno priznana produktivnost, realizirana doma ali na tujem.

Iz našega dosedanjega razvoja nam je znano, da se premiki v spremembah proizvodnih odnosov ne izvršujejo čez noč. Resolucija o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1975 še posebej poudarja, da so osnovni problemi v letu 1975 v bistvu dolgoročne značaja in izvirajo iz strukture našega gospodarstva. Ali smo in v kolikšni meri sposobni, da akcije in usmeritve v letu 1975 izvršimo tako, da bodo čim bližje tudi dolgoročnejsi skupni razvojni politiki in merilu celotne Jugoslavije?

Pripravljenost vsekakor obstaja in je izražena v sprejetih skupščinskih dokumentih. Pogoji za dolgoročnejsi načrtovanje pa šele nastajajo. V tem smislu namreč, da bi delovni človek neposredno odločal o bistvenih vprašanjih razvoja v

TOZD kot tržnem proizvajalcu, ki načrtno in brez večjega deleža neizkoriščenih zmogljivosti menjuje svoje delo tako, da delavci v tehnološki verigi razpolagajo v zadostni količinski in kvalitetni meri z njihovimi proizvodi. Če je ta menjava opravičena tako, da ni potencialne izgube družbenega proizvoda in da alternativna uporaba družbenih sredstev ne bi dala boljših učinkov, je to uresničevanje uporabne vrednosti družbenega planiranja. Seveda je popolna uresničitev tega cilja le teoretičen model. Naša težnja bo, da se čimbolj približamo temu cilju, saj ne moremo napovedati nastopa vseh mogočih dogodkov, zlasti pa še ne njihovih kvantitativnih učinkov.

V marsičem pa to lahko storimo, predvsem tedaj, ko upoštevamo spoznane možnosti razvoja delavcev v neposredni povezanosti tehnoloških procesov. Ne bi se smelo dogajati, da ocena razvojnih možnosti dveh ali več TOZD ali OZD v tehnološki verigi ni usklajena. Če računajo na omejene surovinske ali energetske razmere, ali na vedno elastično domače in tuje povpraševanje, ne bo zadoščeno osnovnemu načelu integralnega planskega pristopa. Navkljub nesporno znanim načelom pa so celo primeri združevanja, in to z namenom oblikovanja skupne razvojne politike, ko partnerji različno razlagajo prejšnjo izhodišča združevanja, ki so tudi napisana tako, da jih vsak lahko razume po svoje. Odveč je pripisati, da se delavci pri sprejemanju investicijskih odločitev na osnovi takšne integracije počutijo prevarani za

svoj „da“ ob referendumu za združevanje, če je utemeljenost novih vlaganj v sosednji občini, ob nepolno izkoriščenih obstoječih zmogljivostih, pojasnjena z novimi momentami, kot npr. z zaposlovanjem delovne sile. Ta in podobna vprašanja se lahko ustrezno rešijo tudi z drugimi naložbami, ki bi dolgoročno več prispevala h gospodarskemu razvoju. Delavec kot proizvajalec in občan namreč navadno ne odklanja rešitev, ki trenutno odrekajo nadomeščajo z dolgoročnejsimi sadovi. Res pa je, da to hitreje opažamo v svojih spoznanjih šele v kriznih situacijah.

Ni zanikati mnogih problemov, s katerimi bodo soočeni delavci pri opredeljevanju razvojnih možnosti svoje TOZD za naslednje srednjeročno obdobje. Krogotok celovitih infor-

macij kot podlaga za investicijske odločitve šele nastaja, kasnimo pa tudi pri izgrajevanju gospodarskega sistema. Navkljub tem nespornim omejitvam ne moremo dopustiti zanemarjanja nekaterih narodno-gospodarskih kriterijev pri koncipiranju razvojne politike. Ti pa so veliko bolj plastični pri soočanju osnutkov razvojnih programov na ravni reprodukcijskih kompleksov po panogah in med njimi. Zato je nujno pospešiti nastajanje sporazumov o razvojnih usmeritvah zlasti na področjih, kjer nas k temu obvezuje družbeni dogovor o pripravljani družbenega plana SFRJ za obdobje 1976 — 1980. V teh soočanjih ni republiških meja, zato mobilnosti dela ter sredstev dajejo podporo tudi ukrepi, ki so povezani s pravkar sprejeto republiško resolucijo.

PAVLE GMEINER

OBČINA SLOVENSKA BISTRICA:

Napredek na vsakem koraku

Naložbe iz prejšnjih let dajejo prve spodbudne rezultate, rastejo pa še nove tovarne, da prebivalcem ne bi bilo treba odhajati za zaslužkom drugam — Živahna komunalna dejavnost

Čeprav je slovenjebistriška občina na repu med razvitimi, pa je v zadnjem obdobju tudi zanjo značilna izredna skrb za povečanje gospodarske rasti in izboljšanje življenjske ravni. Nekaj zgovornih podatkov: fizični obseg proizvodnje se je lani povečal za 19 odstotkov, celotni dohodek pa je narasel za več kot polovico. To je predvsem posledica naložb iz preteklih let, ki zdaj dajejo prve spodbudne rezultate. V Impolu, največji delovni organizaciji, ki je nekakšna tehtnica gospodarskega napredka, imajo kar 60 milijonov dinarjev ostanka dohodka, končana je druga faza rekonstrukcije valjarne. Skratka: delovni ljudje v tej veliki organizaciji združenega dela se zavajo, da lahko samo z večjo produktivnostjo dosežejo tudi svoj večji standard. Proces finalizacije aluminija bodo zato nadaljevali in si še bolj utrli pota na domačem in tujem trgu.

Poleg novih stanovanjskih naselij v družbeni in zasebni gradnji pa rastejo tudi nove tovarne.

Obdržale bodo doma prebivalstvo, ki je doslej odhajalo v druge občine za zaslužkom. Pripravljena tovarna stekla bo potrebovala novih 100 delavcev, ki bodo s prekaljenimi pihalci in brusilci proizvedli letno 14 tisoč ton stekla. Delovno zmagajo je proslavil tudi poljčanski Monter, ki bo v novih proizvodnih prostorih izdeloval gradbene elemente iz plastike. Lahko bi govorili še o novi separaciji Granita, pa o rekonstrukciji rafinerije v tovarni olja in še o drugih gospodarskih uspehih.

V skladu z gospodarsko močjo občine Slovenska Bistrica poteka tudi komunalna dejavnost. S pomočjo samoprispevka so v lanskem letu asfaltirali več deset kilometrov ulic in krajevnih cest. Zgradili so okrog 60 kilometrov vodovodnega omrežja, elektrificirana je sleherni vas v občini in tudi središče dobiva lepši, bolj mestni videz. Spodbudni rezultati bodo ob novih industrijskih obratih v prihodnje prav gotovo še večji.

—nez

LETOŠNJI PROIZVODNI NAČRT TRBOVELJSKE CEMENTARNE

540.000 ton cementa

Lani so v cementarni proizvedli 475.000 ton cementa in bi ga še več, če ne bi imeli toliko težav zaradi pogostih okvar na novih in starih napravah. Zato so onemogočili, da bi v delovni organizaciji že lani dosegli proizvodnjo v višini pol milijona ton cementa. Zato pa bodo letos vložili vse sile, da bi dosegli ta cilj. Pri tem računajo na izkušnje, ki jih imajo, na zadostno oskrbo z vsemi surovinami in na redno preskrbo z električno energijo.

Letos bodo v cementarni prešli na nov način ogrevanja kotlov. „Djuro Djakovič“ jim

ureja naprave za ogrevanje z mazutom. Gre za zahtevna investicijska dela, za katera so se v cementarni odločili že pred leti, letos pa to odločitev uresničujejo. Vse naprave in objekti bodo nared najkasneje do poljetja. Cementarniški kolektiv bo letos oskrboval s cementom vse svoje stalne in druge odjemalce, v obratu Zidani most pa bodo izdelovali tudi apnenčevo moko, po kateri je veliko povpraševanje. V obratu so poskrbeli tudi za nov stroj za polnjenje vreč, kar bo omogočilo hitrejšo dostavo tega blaga porabnikom.

—m—

NA PRAGU JUBILEJNEGA LETA VRSTE REKORDNIH DOSEŽKOV DELOVNE SKUPNOSTI RUDNIKA LIGNITA VELENJE:

Najvišja dnevna, mesečna in letna proizvodnja

V letu 1974 so si člani delovne skupnosti velenjskega Rudnika lignita, temeljne organizacije Rudarsko elektroenergetskega kombinata Velenje, še posebej prizadevali, da bi nakopali kar največ premoga. Čeprav so imeli na začetku leta velike težave, so vendar uspeli nakopati nekaj več premoga, kot je določal proizvodni načrt za preteklo leto.

Posebej velja omeniti, da so velenjski rudarji v začetku decembra zahtevali, da storijo vodstvo in tehnične službe njihove temeljne organizacije združenega dela vse, da se delo organizira tako, da bo omogočena izpolnitev letnega proizvodnega načrta. Potem pa so vsak dan sproti spremljali dosežene proizvodne dosežke in se dogovarjali za nove naloge.

Zato tudi ni naključje, da bo prav mesec december 1974 pomemben mejnik v razvoju Rudnika lignita Velenje, ki stopa z novim letom 1975 v stoto leto obstoja. Dnevna proizvodnja je namreč bila za nad 400 ton višja od povprečne dnevne proizvodnje v preteklem letu. Dosegli so tudi rekordni mesečni in letni izkop premoga. Lani so tako pridobili 3.900.800 ton lignita.

Rekordna sta tudi odkopni in rudniški učinek. Odkopni učinek znaša 20,61 tone na rudarja na delavnik in je najvišji v Jugoslaviji, rudniški pa 4,62 tone na zaposlenega na delavnik in je med najvišjimi v Evropi. Na zvišanje učinkov je pomembno vplivalo pospešeno uvajanje mehaniziranega pridobivanja

premoga. V jami Zahod so dosegli v mesecu decembru odkopni učinek 31,6 tone na rudarja na delavnik.

Na začetku leta, ko so imeli resnično velike težave zaradi vdora triadnih voda v jamo Škale, ko je proizvodnja kar za 50.000 ton ostajala za načrtovano, je le malo kdo verjel, da bodo velenjski rudarji uspeli izpolniti letni proizvodni načrt, zlasti še, ker se zmeraj manjka precej delavcev za delo v jami. Prizadevanje celotne delovne skupnosti Rudnika lignita Velenje pa je pripomoglo, da je bil plan dosežen in tudi za malenkost presežen. Nakopali so 3.900.800 ton, kar je 800 ton lignita več, kot je določal proizvodni načrt.

(vš)

LTH Loške tovarne hladilnikov ŠKOFJA LOKA

čestitamo vsem občanom
Škofje Loke
za občinski praznik
in jim želimo še veliko
delovnih uspehov

NAČRTI ZA GRADITEV TOVARNE ZOBNIKOV V TRBOVLJAH

POMEMBNA IN DONOSNA NALOŽBA

Strojna tovarna je že pred leti uvrstila v svoj razvojni program dograditev novega gospodarskega objekta, v katerem naj bi izdelovali zobnike ● Zdaj so priprave tako daleč, da v Trbovljah resno računajo, da bi z deli začeli še letos

Odločitev za izgradnjo nove tovarne je pospešila železarna Štore, ki je sklenila pogodbo z italijanskim Fiatom o industrijski kooperaciji in poslovnem sodelovanju pri izdelovanju traktorjev. Z njo je predvideno, da bodo v Štorah izdelovali le ohišje traktorjev in jih montirali, zobnike oziroma tako imenovane zobniške pogone pa bi proizvajala delovna organizacija, ki že ima nekaj izkušenj pri tem. Glede na to sta Železarna Štore in trboveljska Strojna tovarna sklenili medsebojni sporazum, na podlagi katerega bodo v Trbovljah zgradili gospodarski objekt, v katerem bodo proizvajali te dele po licenci Fiat iz Torina. Naslednji razlog, ki je pogojeval odločitev trboveljske strojne tovarne za

dograditev tega objekta pa je v tem, da je ta kolektiv, čeprav v manjšem obsegu že doslej proizvajal zobnike za svoje potrebe ali pa jih je kupoval drugod. Potrebe po teh izdelkih so velike tako na domačem – kot na tujih trgih. Zato jih bodo v Trbovljah, zlasti po končani drugi etapi gradnje novega gospodarskega objekta, izdelovali tudi za druge naročnike in ne samo za potrebe Železarne Štore.

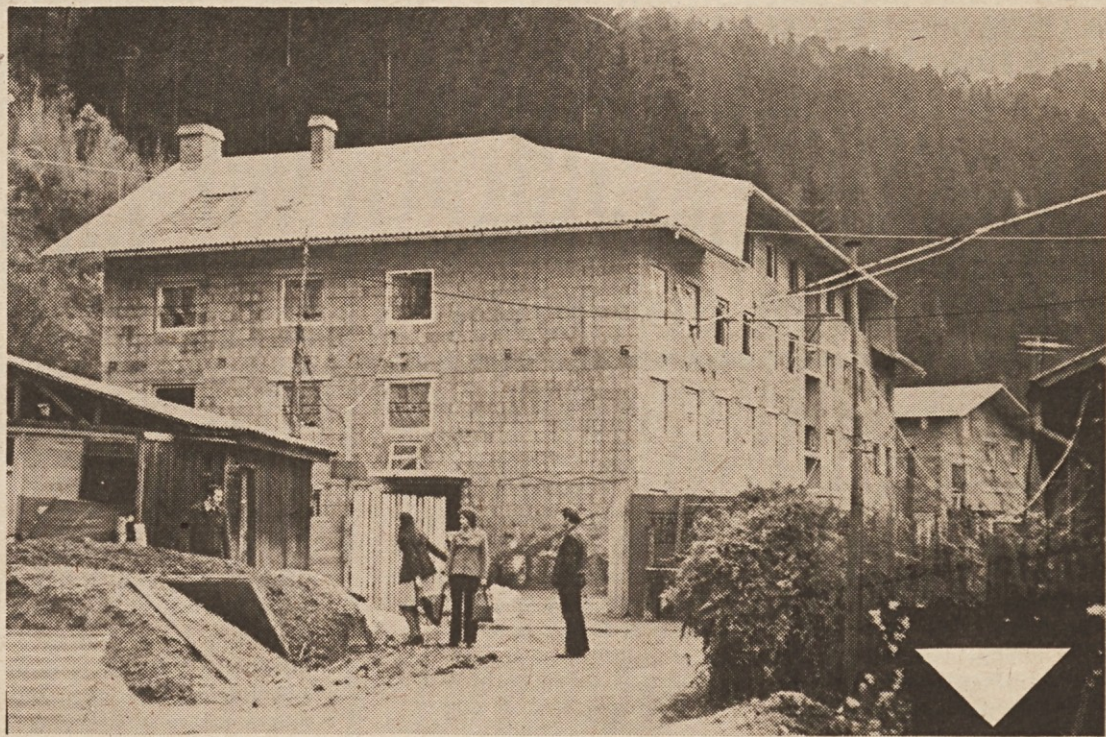
Izhodišče za določitev proizvodnega programa tovarne zobnikov pa je seveda proizvodni načrt železarne Štore. V njem je predvideno, da bodo v Štorah letno izdelali 10.000 traktorjev tipov 300 in 350. Za te traktorje in za druge obveznosti po

pogodbi bodo morali v Strojni tovarni izdelati 11.500 kompletov utornih gredi in zobnikov na leto.

Za dograditev prve faze nove tovarne bo morala Strojna tovarna Trbovlje zagotoviti okoli 76 milijonov dinarjev. Za zdaj je znano, da bo iz svojih sredstev prispevala 12,5 milijona dinarjev, 18 milijonov dinarjev pa bo prejela kot kredit italijanske vlade, 22 milijonov dinarjev bo posodila Ljubljanska banka. Računajo pa še z nekaterimi viri, med drugim s tem, da bodo izvajalci kreditirali gradbena dela vsaj s 5 milijoni dinarjev.

Ko bo dokončana prva faza gradnje, začeli naj bi še letos, bi Strojne tovarne v prvem letu rednega obratovanja nove tovarne lahko na novo zaposlile 135 ljudi in dosegla 70 milijonov dinarjev dodatne realizacije. Dve leti kasneje pa računajo s polovico večjim celotnim dohodkom.

-m

»STAVBENIK« PREVALJE GRADI

Samski dom za 150 delavcev

Delovna skupnost gradbenega podjetja STAVBENIK na Prevaljah se je med prvimi na Koroškem najresneje spoprijela s problematiko izboljševanja življenjskih pogojev delavcev, predvsem samskih, katerih večina je prišla k njim na delo iz drugih republik. Najkasneje do prvega marca se bodo namreč rešili vseh barak in drugih zasilnih stanovanj za gradbene delavce, kajti: samski dom na Prevaljah, v katerem bo najmanj

150 ležišč v lepo opremljenih sobah, je že v končni fazi gradnje!

Domači gradbeniki so ta velik in lep objekt zgradili izredno poceni. Vsak delavec je prispeval en udarniški delovni dan, poceni pa so dobili tudi vse druge komunalne dobrine. V njem bodo kuhinja, kopalnice, pralnica in drugi prostori, ki so potrebni za kulturno domovanje delavcev, ki so doslej pre-

težno sami skrbeli za svoje počutje.

S tem je pri tem podjetju, ki šteje nekaj nad 400 delavcev, storjen resnično velik korak naprej v skrbi za delavca. Računajo, da bodo ob boljših življenjskih pogojih – delavci tudi ostali dalj časa pri podjetju, navezali s tukajšnjimi ljudmi in delavci globlje stike ter na sploh bolj čutili kot resnični soustvarjalci vsega, kar gradijo.

kw

MARIBOR:

Za revne slovo od morja?

Otroci manj premožnih staršev v mariborski občini letos ne bodo imeli možnosti odhoda na počitnice z družbeno pomočjo?

Šola v Poreču jim je namreč odpovedala gostoljubje, tako da mariborska občinska zveza prijateljev mladine nima več strehe, pod katero bi lahko spravila 1500 otrok, ki so praviloma iz družin s tako nizkimi OD, da še cenzusa za otroške dodatke ne dosežajo. Če upoštevamo, da je v občini 21.550 pionirjev, od katerih jih živi najmanj tretjina v materialnih okoliščinah, ki jim ne omogočajo letovanja na morju, potem se spoznanje, koliko je ta mladina utrpela z izgubo letoviške postojanke v Poreču, še bistveno zaostri.

Obstaja sicer možnost za rešitev tega problema: na zemljišču, ki ga ima Maribor v Funtani pri Poreču, bi lahko zgradili počitniški dom. Vendar bi bila za to nujna solidarnostna akcija vse občinske skupnosti.

vk

KOROŠKA:

Zanimivi razgovori z zdomci

Med novoletnimi prazniki je bilo tudi na Koroškem več razgovorov z zdomci, ki so se jih udeležili zastopniki zavoda za zaposlovanje, predstavniki občinskih skupščin, občinskih vodstev družbenopolitičnih organizacij ter carine.

Iz Dravske, Mežiške in Mislinjske doline je na delu v tujini okrog 1400 občanov, od tega samo iz Mežiške doline okrog 800 občanov. Do 1980 pa bodo z razvojem posameznih organizacij združenega dela zagotovili najmanj 300 novih delovnih mest tudi za zdomce. Sicer pa se v tujini zaposleni občani zanimajo za možnost odpiranja obrtnih delavnic ter gostinskih obratov. V Radljah ob Dravi, en razgovor so pripravili zdomci sami, so predlagali ustanovitev stanovanjske zad-

ruge, prek katere bi občani, začasno na delu v tujini, reševali stanovanjske probleme oziroma gradili zasebne stanovanjske hiše. V Dravogradu so se zdomci med drugim zanimali tudi za možnost priznanja kvalifikacij, ki so si jih pridobili v tujini. Med razgovorom v Slovenj Gradcu pa so se občani, ki so na začasnem delu v tujini, zanimali zlasti za možnosti graditve zasebnih stanovanjskih hiš v Mislinjski dolini in za carinske olajšave. Skupaj pa so ugotovili, da iščejo organizacije združenega dela iz te koroške občine precej novih delavcev, tako da so danes možnosti za vrnitev zdomcey. Seveda pa, vsaj po prvih napovedih, ni mogoče pričakovati, da bi se že letos vrnila z dela na tujem večja skupina občanov iz Mislinjske doline.

(ek)

LETOS ZAČETEK USMERJENE GRADNJE TUDI NA OBALNEM OBMOČJU

80 milijonov za stanovanja

Ena izmed trenutno najbolj pomembnih nalog v stanovanjskem gospodarstvu na slovenski obali je izvedba priprav za začetek usmerjene stanovanjske gradnje. Ob sodelovanju vseh pri gradnji nujnih dejavnikov naj bi usmerjena gradnja pripomogla k smotni in cenejši in tako obsežnejši gradnji stanovanj. V ta namen bodo na obali povezali gradbeno podjetja, komunalne skupnosti, sklade za urejanje mestnih zemljišč in seveda stanovanjsko samoupravno skupnost, ki bo nosilec gradnje. Vsi ti in še nekateri drugi bodo podpisali ustrezen samoupravni sporazum, katerega osnutek je že pripravljen. Od gradbenih podjetij sta se za zdaj vključili podjetji SGP Gočica iz Nove Gorice in STAVBENIK iz Koprca. Prav pa bi bilo, da se vključijo še druga gradbeno podjetja, ki že gradijo ali pa želijo graditi stanovanjske hiše na obali. Le ob široki izbiri izvajalcev in sodelovanju med njimi bo mogoče uresničiti načelo, naj graditvi, ki bo cenejši in kvalitetnejši.

Za zdaj ni znano, koliko stanovanj bodo gradili na obali v usmerjeni gradnji. Prav gotovo pa jih bo nekaj sto, saj je za leto, ko naj bi usmerjena stanovanjska gradnja stekla, na voljo okrog 80 milijonov dinarjev.

V okviru usmerjene gradnje bodo seveda gradili tudi solidarnostna stanovanja. Na tem pod-

ročju so na obali dosegli že lepe uspehe, saj je solidarnostni stanovanjski sklad lani dodelil že 216 stanovanj. Do stanovanj so prišli v glavnem taki občani, ki jim je bila ta dobrina, dokler nismo uvedli solidarnostnega reševanja na tem področju, tako rekoč nedosegljiva. Zal vseh problemov hkrati seveda ni bilo in tudi še nekaj časa ne bo mogoče rešiti. Prosilcev za stanovanja je namreč veliko in že ob prvem razpisu za solidarnostna stanovanja se jih je prijavilo kar več kot tisoč. To zgovorno potrjuje, da se slovenska obala srečuje z veliko stanovanjsko stisko, k čemur mnogo prispeva stalno priseljevanje nove delovne sile. To je tudi botrovalo spremembi pravilnika o dodeljevanju solidarnostnih stanovanj. Po novem bodo imeli prednost tisti, ki so na obali stalno naseljeni že nekaj let. Tako določilo je pravično, saj bi sicer nekateri, ki na stanovanja čakajo že leta in leta, ostajali praznih rok.

Številke o stanovanjskih prosilcih pa vsekakor spodbujajo tudi k novim ukrepom, da bi stanovanjsko stisko hitreje reševali. Treba bo še bolj strniti sile in denar, veliko pa bi prinesle tudi stroškovne stanarine. Vse kaže, da teh še ne bomo kmalu uvedli, vendar si samoupravne stanovanjske skupnosti prizadevajo, da bi vsaj stopili na pot, po kateri bi jih dosegli. Uvedbo drugačnih, bolj ekonomskih

stanarin na obali terjajo tudi problemi zastarelega stanovanjskega fonda. Samo Ptuj se lahko v Sloveniji po starosti stanovanjskih hiš primerja z obalo, kjer je nad 50 odstotkov stanovanj bilo zgrajenih še v prejšnjih stoletjih. Taka starost razumljivo prinaša številne probleme, v prvi vrsti pa terja veliko sredstev za vzdrževanje hiš. Prav zato na obali stalno zmanjkuje de-

narja za investicijsko vzdrževanje stanovanj in včasih ni mogoče popraviti niti najbolj ogozdenih stanovanjskih hiš. Samoupravna stanovanjska skupnost obale si pri investicijskem vzdrževanju pomaga z najrazličnejšimi oblikami izposojanja denarja, vendar tudi to problema ne rešuje. Pravo rešitev vidijo le v drugačnih stanarinah.

S. K.

Kmetijska zadruga

ŠKOFJA LOKA

ČESTITA
VSEM OBČANOM
ZA OBČINSKI
PRAZNIK
IN JIM ŽELI
ŠE VELIKO
DELOVNIH
USPEHOV

CELJE:

Stolpnice za domače zdomce

V Celju pripravljajo gradnjo dveh stolpnice s 400 samskimi ležišči za potrebe delavcev iz drugih republik. Sindikati in drugi občinski organi menijo, da bo v Celju potrebno do leta 1980 zgraditi samske domove za skupno vsaj še 1000 novih delavcev.

vk

NOVE PROIZVODNE ZMOGLJIVOSTI „GOZDARSTVA IN LESNE INDUSTRIJE SLOVENJ GRADEC“ ŽELIJO LETOS POLNO IZKORIŠČATI

Lani 545, letos 750 milijonov din celotnega dohodka

Vodilo pri izdelavi načrtov gospodarjenja temeljnih organizacij združenega dela „Gozdarstva in lesne industrije Slovenj Gradec“ za leto 1975 je bilo zagotoviti polno izkoriščanje vseh zmogljivosti, ki so jih bili zgradili v zadnjih letih. Medtem ko so lani dosegli okrog 545 milijonov dinarjev celotnega dohodka, ga želijo letos, ob cenah iz preteklega leta, že najmanj 750 milijonov dinarjev.

V zadnjem času so uredili v Mislinjski, Mežiški in Dravski dolini več novih zmogljivosti, zlasti še za predelavo lesa. Tako so zgradili novo tovarno ivernih plošč v Otiškem vrhu pri Dravogradu, rekonstruirali in modernizirali so tovarno povišča v Pamečah pri Slovenj Gradcu in na Prevaljah, nekdanja Tovarna lesovine in lepenske Podvelka v Dravski dolini je preusmerila proizvodnjo. Večje naložbe so bile tudi v turistično in transportno dejavnost. Prav polno izkoriščanje vseh novih zmogljivosti pa je osnovni pogoj za doseg gospodarstvenega načrta za letošnje leto, to je doseg najmanj 750 milijonov dinarjev celotnega dohodka.

Ker pa so se v zadnjem času močno zvišale cene reprodukcijskih materialov ter stroški poslovanja, je vse več težav zaradi pomanjkanja obratnih sredstev. V „Gozdarstvu in lesni industriji Slovenj Gradec“ se dobro zavedajo, da se bodo letošnje srečevali z velikimi težavami, če ne bodo uspeli zagotoviti dodatna posojila za trajna obratna sredstva, ker bodo morali pretežni del lani ustvarjene akumulacije nameniti za odplačilo investicijskih posojil. Če pa dodatnih posojil za trajna obratna sredstva ne bo, pa ne bo vprašljivo samo polno izkoriščanje vseh novih proizvodnih zmogljivosti, ampak bodo tudi težave s plačilno sposobnostjo in z nadaljnjim uresničevanjem srednjeročnega razvojnega načrta.

Ob tem pa se zaposleni v vseh temeljnih organizacijah združenega dela „Gozdarstva in lesne industrije Slovenj Gradec“ dobro zavedajo, da morajo tudi sami prispevati svoj delež za stabilizacijo in za izboljšanje plačilne sposobnosti. Zato so že ob koncu preteklega leta sprejeli interni program varčevanja in drugih ukrepov, da bi zagotovili, kolikor je mogoče, normalno gospodarjenje v letu

1975. Med drugim so se dogovorili, da bodo investicijska sredstva za to leto močno omejili (in to z edinim namenom), da okrepijo sklad lastnih obratnih sredstev. Sprejeli so tudi ukrepe za zmanjšanje zalog surovin in materiala, da bi zagotovili hitrejšo obračanje zalog.

Zmanjšati želijo vezavo sredstev v zalogah gotovih izdelkov in pri kupcih, nasploh pa želijo zmanjšati porabo in varčevati prav na vseh področjih. Vsi pa si bodo tudi prizadevali, da dobijo dodatna posojila za trajna obratna sredstva. Na vsak način pa je treba zagotoviti potreben denar še za odplačilo obveznosti za najeta investicijska posojila iz preteklih let, hkrati pa tako okrepijo sklad trajnih obratnih sredstev, da bo omogočeno v danih pogojih optimalno izkoriščanje tudi vseh novih proizvodnih zmogljivosti te druge največje organizacije združenega dela na Koroškem – „Gozdarstva in lesne industrije Slovenj Gradec“.

(An)

NA VSAKEM KORAKU V AKCIJO VARČEVANJA

Želimo in tudi moramo bolje gospodariti

Razprave o gospodarskih gibanjih so znova opozorile na neodložljivo nalogo temeljnih organizacij združenega dela ter vseh porabnikov družbenih sredstev – na vsesplošno varčevanje. Takšno opozorilo je nedvomna na mestu, saj je mogoče ugotovljati, da na vseh ravneh naraščajo stroški poslovanja, zaradi česar v temeljnih organizacijah združenega dela ne dosegajo takšnih finančnih rezultatov, kot so jih predvidevali ob sprejemu finančnih načrtov za leto 1974. Tako se zmanjšuje reproduktivna sposobnost gospodarstva, v nevarnosti je uresničevanje načrtov za nove naložbe, tako za širjenje in posodabljanje proizvodnje, kot za gradnjo objektov družbenega standarda.

O potrebnosti in pomembnosti varčevanja smo doslej že veliko govorili in pisali. To nalogo, ki bi morala biti nenehno prisotna prav v vseh okoljih, smo zdaj znova postavili v ospredje. Zato, ker želimo in tudi moramo še bolje gospodariti.

Pred kratkim smo na skupni seji vseh treh delegatskih zborov Skupščine občine Velenje slišali, da bi lahko samo v Šaleški dolini prihranili na leto 60 milijonov dinarjev (6 milijard starih dinarjev), če bi vse temeljne organizacije združenega dela in vsi porabniki družbenih sredstev zmanjšali stroške poslovanja samo za 1%. To pa je denar, ki bi ga lahko s pridom uporabili na številnih področjih.

Ni najkjučje, da so se zato v Šaleški do-

lini odločili za vsesplošno akcijo varčevanja. Osnovne organizacije Zveze komunistov bodo zdaj poskrbele, da v vseh temeljnih organizacijah združenega dela v občini Velenje izdelajo programe varčevanja. Ob tem pa pripravljajo v Šaleški dolini široko akcijo varčevanja, za katero bodo skušali pridobiti prav vse delovne ljudi in občane.

Slehnemu bodo skušali prikazati, kaj in kje lahko varčuje. Ugotovljati je mogoče, da ljudje takšno zamisel pozdravljajo, opozarjajo pa ob tem, da bi morali začeti varčevati tudi pri sestankih, saj jih je preveč, niso pa vidni praktični rezultati prepogostega sestajanja.

Akcijiski program varčevanja so med prvimi v Šaleški dolini izdelali v Tovarni gospodarske opreme „Gorenje – Velenje“, kjer se zavzemajo za varčevanje na vsakem koraku, o uspehih akcije pa bodo sproti obveščali vse zaposlene. Najprej pa bodo pregledali uresničevanje že sprejetih nalog, pri čemer bodo skušali ugotoviti, kje so bili pri dosedanjem delu premalo dosledni in kaj morajo storiti, da bodo v prihodnje bolj uspešni. Ker predstavljajo stroški izdelavnega materiala kar 70% vrednosti proizvodnje, namenjajo posebno pozornost varčevanju z materialom. Prihodnje leto naj bi prihranili najmanj 1% izdelavnega materiala. Hkrati z nadaljnjim izboljšanjem kvalitete ter s še hitrejšim uvajanjem novih proizvodov želijo varčevati tudi pri investicijah. (L)

Naša zastava na morjih sveta

Do leta 1985 naj bi tonažo trgovskega ladjevja povečali za več kot trikrat – Splošna plovba načrtuje, da bo dobila 10 do 14 novih ladij s skupno nosilnostjo 400.000 ton

Skorajda nerazumljivo že postaja, zakaj Jugoslavija, kljub očitnim koristim, ki bi jih od tega imela, ne izkoristi v zadostni meri prednosti, ki jih ponuja njena obmorska lega. Tako razmišljanje se vsiljuje tudi ob najnovejšem podatku, da smo pri tonaži trgovskega ladjevja v zadnjih treh letih spet nazadovali in prišli z 21. na 24. mesto na svetu. Predlanskim so nas po tonaži ladjevja prehiteli tudi Poljska, Indija, Brazilija in Kanada, lani pa še Somalija, Singapur in Ciper. Skrajni čas je, da končno nekaj storimo. Načelno smo sicer že več let za to, v praksi pa se stvari ne premaknejo. Nakup ladij v tujini oviramo z visokimi dajatvami, naša ladjarska podjetja pa doma še vedno ne morejo graditi ladij, ker delajo ladjedelnice la za tuje naročnike in so za več let zasedene.

Ob tem se seveda zastavlja vprašanje, kako naj potem dosežemo, kar smo zapisali v predlog o dolgoročni politiki prometa v državi, da bomo do leta 1985 povečali tonažo trgovskega ladjevja na 5 do 6 milijonov ton, kar je približno trikrat več kot zdaj. Preostane seveda nakup ladij v tujini in naši ladjarji se te poti tudi poslužujejo. Po nekaterih podatkih so že trdno sklenjene pogodbe za nakup prekooceanskih ladij srednje nosilnosti s skupno tonažo nad

700.000 ton, v teku pa so dogovori za nakup še petih ladij s skupno nosilnostjo 164.500 ton. Če bodo ti načrti uspeli, bomo tonažo trgovskega ladjevja v nekaj letih – po tezačnejši poti sicer – le povečali. Žal v teh načrtih in številkah ni naše Splošne plovbe, ki pa tudi ne čaka križem rok. Kot drugi, tudi Splošna plovba čaka na najugodnejšo prilagoditev za nakup ali naročilo ladij v tujini. Načrtujejo, da bodo do leta 1970 oziroma 1985 dobili najmanj 10 novih ladij, če bodo pogoji ugodni, pa celo 14. Od tega bi bilo 6 ladij za linijsko plovbo, 4 za prevoz raz-

sutega tovora, dve za prevoz tropškega lesa, medtem ko nakup dveh tankerjev povezujejo z načrti za gradnjo rafinerije v Kopru. Skupna nosilnost teh ladij bi bila okrog 400.000 ton. Seveda je uresničitev načrtov odvisna od mnogih okoliščin: od pogojev za nakup oziroma gradnjo v tujih ladjedelnicah pa do tega, ali ji bo uspelo dobiti doma kredite in garancije za najem kreditov v tujini.

Ob teh načrtih naj spomnimo, da dejavnost Splošne plovbe Sloveniji že zdaj prinaša 25 milijonov dolarjev

čistega deviznega dohodka, povečanje ladjevja pa bi seveda prineslo še več.

Seveda pa ni mogoče pričakovati, da bodo tako Splošna plovba, kot drugi jugoslovanski ladjarji uresničili načrte, ne da bi jim končno le omogočili gradnjo ladij v domačih ladjedelnicah. Glede tega bo treba nekaj storiti in vprašanje je, če bo samoupravna interesna skupnost ladjarjev in ladjedelnic, ki jo zdaj snujejo, stvari bistveno spremenila, če ob tem ne bo tudi drugih spremljajočih ukrepov.

S. KAVČIČ

ZAGOTOVLJENA VSA SREDSTVA ZA ZAČETEK GRADNJE TOVARNE PLINASTEGA BETONA V KISOVCU PRI ZAGORJU OB SAVI

POLETI ZABRES

Po letu dni skrbnih priprav je kolektiv tovarne plinastega betona v Zagorju ob Savi, delovne organizacije v ustanavljanju, dosegel osnovno: zagotovil je vsa

potrebna sredstva za začetek gradnje tega pomembnega gospodarskega objekta. Poleg 14 zasavskih temeljnih organizacij in organizacij združenega dela ter nekaterih ljubljanskih, ki so ali še bodo kot soustanoviteljice te tovarne prispevale dogovorjene deleže, so sredstva odobrili tudi sklad skupnih rezerv SR Slovenije, Ljubljanska banka, sklenjena pa je že tudi pogodba s švedsko tovarno Siporex, ki bo kreditirala nakup opreme in tehnologije v višini 18 milijonov švedskih kron. S tem je za graditev tovarne zagotovljenih predvidenih 125 milijonov din, kolikor znaša njena predračunska vrednost.

V naslednjih mesecih bo poslovni odbor tovarne v ustanavljanju končal tudi vse druge priprave na začetek gradnje tega objekta. Pri tem kaže posebej omeniti, da je povpraševanje po plinastem betonu izredno veliko, saj si je kolektiv tovarne že zdaj zagotovil prodajo 80% vsakoletne proizvodnje te gradbene potrebščine.

V novi tovarni bo zaposlenih okoli 170 ljudi. Predvideno je, da bi morali tovarno izročiti svojemu namenu že leta 1977. Tako bo hkrati predstavljala pomembno nadomestilo za obrat Kisovec rudnika Zagorje ob Savi, ko bodo v njem pošle zaloge rjavega premoga. Investicijska naložba pa je pomembna tudi za nadaljnji hitrejši gospodarski razvoj občine Zagorje ob Savi, ki ima premalo proizvodnih zmogljivosti in ki se bodo z opustitvijo kisovskega obrata še zmanjšale.

Nova tovarna bo vsekakor tudi rezultat solidarnostnega sodelovanja zasavskih delovnih organizacij, ki so predlani decembra podpisale samoupravni sporazum o soustanoviteljstvu in v okviru svojih možnosti zagotovile začetna sredstva za njeno dograditev. Razumevanje za to naložbo pa so pokazali tudi Gramex in nekatere druge ljubljanske delovne organizacije, ki so si s svojimi deleži zagotovile odkup plinastega betona iz nove tovarne. -m-

GOSPODARJENJE RAVENSKIH ŽELEZARJEV V LETU 1974

Izvoz za četrtno večji

Koroški jeklarji so v letu 1974 dobro gospodarili. Železarna Ravne na Koroškem je lani proizvedla 189.000 ton jekla, kar je za 6000 ton manj kot so načrtovali, vendar so proizvodnjo v primerjavi z letom 1973 povečali za okrog 3000 ton jekla. Celotnega dohodka so dosegli 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, kar je 10% več kot so načrtovali na začetku lanskega leta.

Ta 4500-članska delovna skupnost je v letu 1974 močno povečala prodajo

tudi na tuja tržišča, pri vključevanju v mednarodno blagovno menjavo pa je zlasti pomembna usmeritev na izvoz končnih izdelkov, strojev in delov. Povečani izvoz in spremenjena struktura izdelkov sta omogočila, da je Železarna Ravne na Koroškem iztržila s prodajo na tuje v letu 1974 kar 12.580.000 dolarjev, kar je za četrtno več kot so načrtovali na začetku leta.

V letu 1974 so opravili koroški železarji več pomembnih investicij. Tako so

razširili prostore za proizvodnjo stiskalnic ter povečali jeklarstvo. Zgradili so nov objekt za pripravo proizvodnje, nadaljevali pa so tudi z uresničevanjem programa gradnje objektov družbenega standarda. Najpomembnejše uspehe dosegajo pri gradnji družbenih najemnih stanovanj. Leta 1974 se je vselilo v novo stanovanje že 54 družin, v kratkem pa bo prišlo do novih, družbenih najemnih stanovanj še 77 družin koroških jeklarjev. (ma)

NA POTI MED RAZVITE

SPET KORAK NAPREJ

Bivati in delati v občini, ki velja za dobro ali vsaj srednje razvito pomeni, da se človek ne ubada z vprašanjem zaposlitve, da ne tarna zaradi šole, ki razpada. Kakšne pa so razmere drugod, na repu slovenskih občin, denimo v Lenartu v Slovenskih goricah, ki si že nekaj let prizadeva, da bi se rešil zadnjega mesta? Koraki, ki jih nameravajo storiti v letu 1975, so veliki in odločni.

„Mislim, da moramo manj razviti,“ je dejal predsednik izvršnega sveta občine Lenart Franjo Muršec, „delati hitreje, boljše in več kot drugi. Znova odpiramo svoje meje in vabimo razvitejšee delovne organizacije, da nam ponudijo roko. Dosedanji dislocirani proizvodni obrati so se obnesli in v načrtu za letošnje leto imamo že nove.“

V Lenartu predvidevajo, da se bo letos celotni dohodek povečal za več kot 40 odstotkov, zaposlenost pa za 15 odstotkov. V tem letu bodo začeli uvajati tudi dvoizmensko delo. S tem bodo na najcenejši način povečali število delovnih mest, ki jih v občini še kako primanjkuje. Z izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti se bo število delovnih mest še povečalo. Industrija metalnih izdelkov Klemos bo na novi lokaciji zgradila nov obrat. Spomladaj bosta prišli v Lenart še dve mariborski delovni organizaciji. Tako bo TAM – obrat Studenci postavil novo tovarno za bojlerje, Kristal pa nov obrat. Na ta način bo v Lenartu okoli 250 prostih delovnih mest. Lenarška industrija bo tako konec tega leta imela že 10 proizvodnih obratov, manjših tovarnic, ki vse bolj spreminjajo tudi videz občinskega središča.

Kmetijstvo je v celotnem družbenem proizvodu te občine še vedno udeleženo z 39 odstotki. Agrokombinat bo nadaljeval z melioracijami v Pesniški dolini in s tem povečal površine za poljedelsko proizvodnjo. Izgradnja sadnega skladišča v Selcih je nujno potrebna, saj so na bližnjih gričkih obsežne plantaže. Agrokombinat namerava okrepi hranilno kreditno službo, kajti izplačevanje odkupljene živine prek take službe bo zelo povečalo zanimanje kmetov za vlaganje. V letu 1975 bodo pospešili akcijo preusmerjanja kmetij. Računajo, da bo okrog 50 kmetov vključenih v akcijo. Tako se bo skupno število preusmeritev povzpelo na 141 kmetij.

Velike težave imajo v lenarški občini z neustrezno cestno mrežo. Makadamske ceste skozi Slovenske gorice bodo v prihodnjih mesecih spremenile podobo. Decembrska, na referendumu izražena odločitev občane, da se asfaltiranje krajevnih cest je izredno velika in odgovorna naloga. V petih letih bodo zbrali 28 milijonov dinarjev in asfaltirali 50 kilometrov najbolj potrebnih krajevnih cest. Letos bodo lažje zadihali avtomobilisti tudi na dveh odsekih regionalnih cest Lenart–Trafe in Lenart–Ptuj. Makadam bo prekrila asfaltna prevleka.

„Želja in načrtov je izredno veliko v tem letu,“ pravi predsednik lenarškega izvršnega sveta. „Vodovod iz Maribora se vse bolj približuje naši občini. Treba bo urediti novo pošto. Na uresničitev čaka že dolgo obljubljeni in potrebn hotel s 60 ležišči in še vrsta drugih stvari...“

Želja je veliko, dela pa tudi. V Lenartu so pošteno zasukali rokave. To pa pomeni, da želje ne bodo ostale samo na papirju. - nez

ZAKLJUČEK VIII. LETNIH SINDIKALNIH ŠPORTNIH IGER OBSS KRANJ

SLOVESNOST ZDRUŽENA Z DELOVNIM DOGOVOROM

V koncertni dvorani delavskega doma v Kranju je bila nedavno prirčna slovesnost: člani komisije za šport in rekreacijo so organizirali zaključek tradicionalnih letnih sindikalnih športnih iger, kjer so najboljšim ekipam in posameznikom podelili zaslužena priznanja. Srečanje prekaljenih športnikov pa so v Kranju izkoristili tudi za pogovor o nadaljnjem delu na športnem področju.

Med drugim so na omenjeni slovesnosti v Kranju ugotovili, da je zanimanje med zaposlenimi za sindikalne športne igre, tako letne kot tudi zimске, iz leta v leto večje. Zimskih iger se je lani udeležilo blizu 450 predstavnikov delovnih organizacij, letnih pa kar 1339, to je za četrtno več kot leto dni poprej!

VSE PESTREJŠI PROGRAM

Člani komisije za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu v Kranju komentirajo vse večji interes za športno rekreacijo tudi z dejstvom, da so v minulih letih veliko storili za kar najbolj pester program dela. Skratka, množičnost upravičeno pripisujejo širokim možnostim, ki jih imajo danes delavci na področju oddiha in športnega razvedrila. Medtem ko so doslej na primer tekmovali na sindikalnih športnih igrah „le“ v malem nogometu, rokometu, tenisu, odbojki, namiznem tenisu, kegljanju, bali-

nanju, plavanju, TRIM in šahu, so sedaj poskrbeli še za športna srečanja v košarki in vaterpolu. Po letu dni premora so spet organizirali tudi tekmovanje v streljanju, saj je v Kranju veliko ljubiteljev tega zanimivega in obenem tudi koristnega športa.

„Res je, da število sodelujočih iz leta v leto raste, toda z rezultati, ki jih danes beležimo, kljub vsemu še ne moremo biti zadovoljni,“ pripoveduje Milan Turel, predsednik komisije za šport in rekreacijo pri sindikalnem svetu v Kranju. „Sodim, da nas čakajo še posebno velike naloge pri vključevanju žensk, saj število aktivnih športnic vse prepočasi narašča. Za popularizacijo naše športne dejavnosti bo potrebno več storiti v samih delovnih organizacijah, kjer naj bi imeli zaposleni kar najširše možnosti pestrega športnega razvedrila.“

Komisija za šport in rekreacijo pri sindikalnem svetu v Kranju bo te dni organizirala sesta-

nek z vsemi, ki v delovnih organizacijah skrbijo za rekreacijo zaposlenih. Sestanek bo namenjen predvsem natančnemu programiranju dela za letošnje leto.

Med drugim so se člani komisije že zedinili, da bo treba letošnje leto posvetiti več pozornosti tudi manjšim delovnim kolektivom, ki v večini primerov za sedaj še stojijo ob strani in se ne udeležujejo tekmovanj v občinskem merilu. Dalje so v Kranju že sklenili, da bodo letos storili več na področju najrazličnejših TRIM akcij. Pri tem gre namreč za dokaj mikavne oblike športnega razvedrila, ki pa so ljudem še vse pre malo poznane, zato tudi aktivnost na tem področju še ni zadovoljiva.

Na osmih letnih sindikalnih športnih igrah je nastopilo, kot smo že zapisali, 1339 predstavnikov delovnih organizacij, od tega manj kot desetina žensk. Ženske so se pomerile v rokometu, odbojki, plavanju in kegljanju, medtem ko so moški

tekmovali v trinajstih športnih panogah. Očitno je torej, da aktivnost ženske na športnem področju še zdaleč ni taka, kot bi morala biti. Seveda tega v Kranju ne zanikajo in zagotavljajo, da si v prihodnje obetajo tudi na tem področju boljše rezultate...

PREDSTAVNIKI ISKRE – ELEKTROMEHANIKA DVAKRAT PRVI

Športniki Iskre-Elektromehanika so se na minulih letnih športnih igrah najbolje odrezali: na športna tekmovanja so poslali največje število delavcev in osvojili so največ prvih mest, kar jim je prineslo tudi zmago v skupni uvrstitvi. Slede predstavniki: 2. Tekstilindusa, 3. Save, 4. Prosvete, 5. Planike, 6. Osnovne šole Simona Jenka, 7. IBI, 8. Projekta, 9. Bolnišnice Golnik, 10. Trgovskega podjetja Kokra itd.

A. UL.

Najuspešnejši športniki so prejeli zaslužena priznanja...

Tradicionalna prireditev »Po poteh partizanske Jelovice«

Organizacijski odbor za prireditev „Po poteh partizanske Jelovice“ je razpisal tradicionalno 18. zimsko športno spominsko prireditev, ki bo 11. in 12. januarja in bo zajela celotno območje Jelovice, Škofje Loke in Poljanske doline. Osrednja proslava bo seveda v samih Dražgošah v nedeljo, 12. januarja.

V skladu s sprejetimi sklepi na 8. kongresu slovenskih sindikatov in delovnim na-

črtom republiškega sveta ZSS za letošnje leto, se sindikati vključujejo v to spominsko športno-rekreativno prireditev, z organizirano udeležbo članov sindikatov oziroma delovnih ljudi in njihovih družin. Predvidoma naj bi to vključevanje pomenilo udeležbo blizu 500 ljudi iz delovnih organizacij na posebno organiziranem pohodu pod geslom „V NARAVI ZBIRAJMO MOČI ZA DELO“.

V DVORANI TVD PARTIZAN SEVNICA JE BIL ZAKLJUČEK DELAVSKIH ŠPORTNIH IGER

Jutranjka daleč najboljša

Tudi v Sevnici so te dni slovesno zaključili lanskoletne sindikalne športne igre. Slovesnost, na kateri so sodelovali športniki TVD Partizana in pa oktet „Boštjanski fantje“, je bila v dvorani TVD Partizan Sevnica.

V skupni uvrstitvi so se najbolje odrezali športniki Jutranjke, ki so osvojili kar 405 točk. Za več kot sto točk so zaostali predstavniki Metalne (301), s čimer so se uvrstili na drugo mesto, medtem ko so si športniki Prosvete priborili z 269 točkami častno

tretje mesto.

Slede: 4. Lisca 197 točk, 5. Elektro 102 točki, 6. Stilles 100, 7. Beton 90, 8. TKS 70, 9. Kopitama 57, 10. Postaja milice 55, 11. Železnica 23, 12. Gostinsko podjetje 21, 13. Trgovsko podjetje 14 in 14. Gozdni obrat 0 točk.

Tudi v skupni uvrstitvi ženskih ekip so si prvo mesto priborile športnice Jutranjke, medtem ko so na drugem mestu pristale predstavnice Lisce.

V tovarni gospodinske opreme „Gorenje“ Velenje vlada med delavci veliko zanimanje za rekreacijo. Tako so se nedavno pomerili delavci Gorenja v atletskem peteroboju, ki je za aktivnega atleta zelo zahtevna disciplina, kaj šele za tiste, ki se ne ukvarjajo redno s športom. Izbrali so: tek na 100 m, skok v višino in daljino, met krogle in tek na 400 metrov. Velja še dodati, da je bila udeležba zelo množična in da je vsako leto več ljubiteljev tega tekmovanja, ki je v Gorenju na programu že tretje leto.

Kovinarji na sneg

Med delavci tovarne poljedelskega orodja in livarne Gorenje na Muti že nekaj let raste interes za športno rekreacijo. Letos bodo delavci še bolj organizirano pristopili k izvajanju zimsko športnega rekreativnega programa, v katerega bodo vključili kar največ zaposlenih.

Tako je podjetje oziroma sindikalna podružnica med drugim omogočila cenejši nakup in deloma tudi kreditiranje smučarske opreme, zbirajo pa tudi interese za posebne sezonske vozovnice na vseh vlečnicah, ki jih prav v okolici Radej ne manjka. Tu so v neposredni bližini smučišča z vsemi napravami na Mali kopi, v bližini je vlečnica Vuhred ter druge zimsko športne naprave na Koroškem.

Muški kovači bodo povsod na tem območju za vsakih 20 tisoč dinarjev vnaprej kupljenih kart za žičnice dobili 10% popust. Med drugimi bodo tudi letos pripravili zimsko športne igre kovinskih delavcev na tem območju.

DELAVSKE ŠPORTNE IGRE V ŽALCU

MNOŽIČNO IN KVALITETNO

Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu v Žalcu je tudi letos pripravila delavske športne igre, ki se jih je udeležilo več kot 1000 športnikov iz 26 delovnih kolektivov in drugih organizacij. Nastopili so v 12 športnih panogah.

V zadnji panogi – kegljanju v borbenih partijah, ki je bilo na štiristeznem avtomatskem kegljišču v Žalcu, je nastopilo 17 moških in 3 ženske ekipe.

Rezultati moški – kvaliteta skupina: 1. Ferralit Žalec 550 podrtih kegljev, 2. Juteks Žalec 515, 3. TT Prebold 503, itd. Starejši člani: 1. Aero Šempeter 447, 2. DEM Podlog 409, 3. TN Polzela 407, itd. Ženske: 1. TN Polzela, 366, 2. TT Prebold 297, 3. Ferralit Žalec 210 itd.

Končni vrstni red – kvalitetni razred: 1. SIP Šempeter 1010 točk, 2. TT Prebold 915, 3. Ferralit Žalec 845, 4. Juteks Žalec 750, 5. TN Polzela 670 točk, itd.

Množičnost: 1. TT Prebold 310, 2. SIP Šempeter 220, 3. TN Polzela 220, 4. Ferralit Žalec 200, 5. Juteks Žalec 160 itd.

Starejši člani: 1. Aero Šempeter 160, 2. Inštitut Žalec 130, 3.–4. DEM Podlog, TN Polzela 70, 5. TT Prebold 50 točk, itd. Ženske: 1.–2. TN Polzela, TT Prebold 100, 3.–4. Občine, Prosveta 40, 4.–5. VVZ Žalec, Ferralit Žalec 30 točk, itd.

Zaključek delavskih športnih iger bo sredi januarja v Žalcu, kjer bodo podelili najboljšim ekipam nagrade, diplome in priznanja.

T. TAVČAR

S slovesnega zaključka VIII. letnih sindikalnih športnih iger ObSS Kranj...

Lepe možnosti za še uspešnejše delo

Nedavno so delavci ljubljanskega komunalnega podjetja Vič slavili: ob novem stanovanjskem naselju Bonifacija so si zgradili sodobne delovne prostore, ki jim bodo omogočali poleg lepšega življenja tudi precej večjo letno realizacijo.

Predračunska vrednost novogradnje je znašala blizu 15 milijonov novih dinarjev, medtem, ko veljajo doslej zgrajeni prostori že precej več kot 17 milijonov. Po vseh dosedanjih računih pa bo potrebno odšteti za dokončno ureditve načrtov še blizu 5 milijonov dinarjev.

Seveda je bolj kot omenjene številke zanimivo dejstvo, da so si delavci ljubljanskega Komunalnega podjetja Vič zgradili nove prostore v glavnem s pomočjo lastnih virov. Le s poltretjim milijonom jih je namreč

kreditirala Ljubljanska banka, medtem ko so dobili dva milijona posojila od sklada skupnih rezerv skupščine občine Vič.

SPET V NOVE INVESTICIJE

Ob tem, ko so delavci Komunalnega podjetja Vič slavili vselitev v nove delovne prostore, pa so mislili že na jutri, na zastavljene naloge, ki jih doslej še niso utegnili uresničiti. Sedaj, ko so si postavili nove delavnice, upravne prostore, kotlarno in trafo postajo, bi človek mislil, da se bodo za hip oddahnili. Vendar tega ne utegnejo, saj jih čakajo nove naloge: med drugimi tudi gradnja novih garaž. Davno so že minila leta, ko je podjetje razpolagalo le z enim

samim tovarnjakom, enim drobilcem in enim bagerjem. S časom se je namreč povečalo število zaposlenih, dejavnost podjetja se je razširila, strojni park pa temu primerno okrepljen. In vse do danes kolektiv ni našel sredstev, da bi si zgradil prepotrebne garaže. No, in vse kaže, da bo že v nekaj mesecih tudi tega problema konec. Če bo šlo vse po načrtih, bodo stale nove garaže že letos pomladi. To pomeni, da bo končno pod streho tudi vsa mehanizacija podjetja, ki je bila doslej ob vsakem letnem času, poleti in pozimi na planem.

VSA MANJŠA FLUKTUACIJA

V želji, da kolektiv v hladnih zimskih mesecih ne bi izgubljal ljudi, si

je že pred petimi leti omislil v Istri svojo delovno enoto, ki opravlja najrazličnejša komunalna dela. Pogoji za delo na prostem se namreč v Istri močno razlikujejo od onih na območju Ljubljane in v glavnem dopuščajo redno delo tudi takrat, ko je v našem Primorju najbolj hladno.

S tem in tudi drugimi ukrepi je uspelo Komunalnemu podjetju Vič močno zmanjšati fluktuacijo. Medtem ko so pred leti beležili v podjetju tudi 70 odstotkov osipa, je danes ta podatek že povsem drugačen. V letu dni se namreč le še vsak peti delavec odloči, da zapusti kolektiv in si poišče drugo zaposlitev.

Skratka, delovni pogoji in življenjski standard zaposlenih pri komunalnem podjetju Vič so se v mi-

nulih letih toliko izboljšali, da je postal tudi ta, sicer trd kos kruha, mikaven za mnoge mlade ljudi.

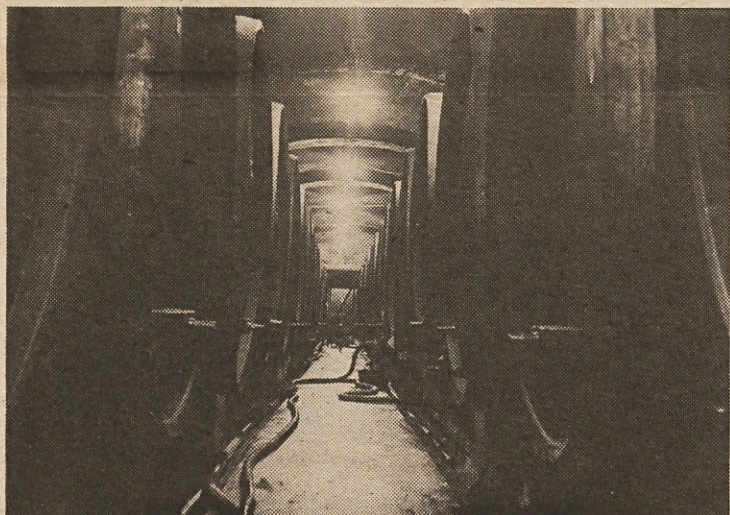
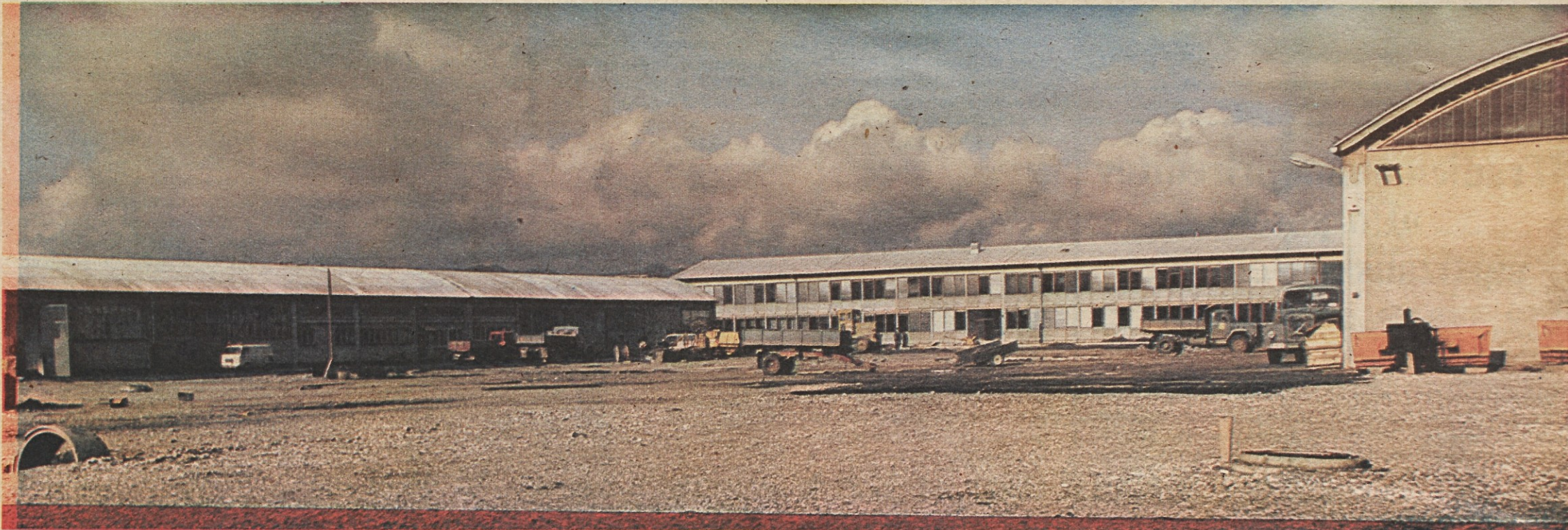
DVANAJST NOVIH NAJEMNIŠKIH STANOVANJ

Dejali smo, da so pri podjetju storili marsikaj, da bi bil odstotek fluktuacije iz leta v leto manjši. Seveda je uspeh vseh teh prizadevanj odvisen le od skrbi za človeka, od tega, kako se delavci počutijo med delom pa tudi v svojem prostem času.

S tem v zvezi moramo povedati, da daje podjetje iz sklada skupne porabe letno 600 tisoč dinarjev za posojila zaposlenim, ki si želijo zgraditi ali obnoviti svoja stanovanja. Posebnost tega pa je v tem, da lahko dobe stanovanjska posojila tudi de-

lavci iz drugih republik. To je velika redkost pri nas, ki pa je veliko pripomogla k temu, da ostajajo delavci, tudi iz drugih republik, zvesti svoji delovni organizaciji.

Tudi življenjski standard ljudi, ki živijo v samskih domovih, se je močno izboljšal. Sobe imajo centralno kurjavo, sanitarije so sodobno opremljene, v nobeni sobi ne spijo več kot štirje delavci. In ob tem, ko govorimo o standardu zaposlenih pri Komunalnem podjetju Vič, le še tale podatek: že čez dobre tri mesece bo podelilo podjetje ključne najemniških stanovanj. Stanovanja, ki so jih zgradili s posojili in lastno udeležbo, bo dobilo dvanajst delavcev in njihovih družin.

Ljubljana, Beograd, Bizeljsko, Brežice, Celje, Ljutomer, Maribor, Negotin, Ohrid, Ormož, Palič, Rekovac, Sarajevo, Skopje, Zagreb, Zemun

Pet tisoč vagonov kletnih kapacitet, 17 avtomobilskih polnilnih linij, 7621 hektarov kmetijskih površin, 4800 zaposlenih v 17 temeljnih organizacijah združenega dela na področju celotne Jugoslavije in količinski promet več kot 20.000 vagonov — to so osnovni podatki iz Slovinove osebne izkaznice.

Sicer pa, kdo ga ne pozna? Ni ga otroka v Jugoslaviji, ki ne bi poznal Cockte in Jupija, ves svet pozna Coca-Colo in Schweppesove proizvode, pa tudi sadni sokovi si iz leta v leto močnejše utirajo pot do potrošnika.

Polnilnice v Ljubljani, Mariboru, Žalcu, Zagrebu, Sarajevu, Beogradu, Paliču, Negotinu in Skopju, razvejana mreža prodajnih skladišč in cela vrsta licenc na področju vse Jugoslavije zagotavljajo, da najdemo vodilnega proizvajalca BAP vedno in v vseh krajih Jugoslavije. In če že govorimo o vodilnem proizvajalcu, naj omenimo, da so že lani proizvedli v Slovinu več kot 350 milijonov steklenic brezalkoholnih proizvodov.

Pravzaprav se je Slovinova pot pričela drugje — pri vinu. In kolikor so bili začetki skromni, toliko večji so današnji uspehi, ko predeluje Slovin 7000 vagonov vina in vinskih proizvodov za vsak okus. Ne samo uspešna

prodaja, tudi več kot 250 priznanj z različnih mednarodnih tekmovanj govori temu v prid. Ob tem pa velja omeniti, da se je v zadnjih letih Slovin usmeril iz pretežno trgovske v neposredno proizvodnjo surovin za svoje pijače in v okviru le-te še posebej skrbno spremlja in razvija vinogradništvo, saj se zaveda, da brez kvalitetnega grozdja ni dobrega vina.

V zadnjih letih so v Slovinu posvetili posebno pozornost razvoju kooperacijskih odnosov z individualnimi kmetijskimi proizvajalci. Najbolj so te odnose razvili v Ormožu, kjer so organizirani kooperanti v posebni temeljni organizaciji združenega dela.

Z 2700 vagoni izvoženih vin v letu 1974 se uvršča Slovin med največje jugoslovanske izvoznike vin, ki jih izvažajo v Zapadno Nemčijo, Veliko Britanijo, Sovjetsko zvezo, Poljsko, Švico, skandinavske dežele, ZDA in druge države.

Če želimo strniti vse te misli, potlej lahko ugotovimo, da je Slovinova moč prav v tem, da je z več kot 500 transportnimi enotami sposoben ob vsakem času in kjerkoli v Jugoslaviji dostaviti pijačo za sleherni okus. To pa tudi zagotavlja uspešno sodelovanje med proizvajalcem in potrošniki.

